

Metsähallitus, Etelä-Suomen Luontopalvelut
Tapani Tuovinen

Lauhanvuoren kansallispuisto

Suojelualueen kulttuuriperintökohteiden inventointi 2017

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

KUVAILULEHTI

JULKAISIJA	Metsähallitus	JULKAISUAIKA	7.12.2017
TOIMEKSIANTAJA	Metsähallitus	HYVÄKSYMISPÄIVÄMÄÄRÄ	
LUOTTAMUKSELLISUUS		ASIANUMERO	MH 4574/2017
SUOJELUALUETYYPPI/ SUOJELUOHJELMA			
ALUEEN NIMI	Lauhanvuoren kansallispuisto		
NATURA 2000 -ALUEEN NIMI JA KOODI	Lauhanvuori FI0800001		
ALUEYKSIKKÖ	Etelä-Suomen Luontopalvelut		
TEKIJÄ(T)	Tapani Tuovinen		
JULKAISUN NIMI	Lauhanvuoren kansallispuisto – Suojelualan kulttuuriperintökohteiden inventointi 2017		
TIIVISTELMÄ	<p>Metsähallituksen Luontopalvelut suoritti arkeologisten kulttuuriperintökohteiden yleisinventoinnin Lauhanvuoren kansallispuistossa syksyllä 2017. Työ on osa hanketta <i>Lauhanvuori Region Geopark-alueeksi</i>.</p> <p>Inventoidulta alueelta tunnettiin ennen maastotyötä neljä kulttuuriperintökohdetta, jotka oli löydetty kansallispuiston aikaisemmassa inventoinnissa vuonna 1998. Nämä kohteet olivat Museoviraston muinaisjäännösrekisterissä. Maastotyössä dokumentoitiin 26 uutta kohdetta. Alueen kulttuuriperintökohteisiin kuuluu 4 hiekkakiven ottoaluetta, 10 historiallista tietä, 8 tervahautaa, 2 korsua, 2 kämpän jäännöstä, oja, perunamaa, nauriskuoppa ja linnustuspaikka. Kohteet ovat pääosin 1800-luvulta. Säilyneet historialliset tiet ovat pääosin edelleen käytössä Lauhanvuoren kansallispuiston teinä ja reitteinä.</p> <p>Inventoitu alue on kansallispuisto, jonka maankäyttö, luonnonsuojelu ja luonnon virkistyskäyttö, ei aiheuta uhkaa arkeologisten kohteiden säilymiselle.</p>		
AVAINSANAT	Lauhanvuori, arkeologiset kohteet, muinaisjäännökset, tervanpoltto, perunanviljely, kiviteollisuus, historialliset tiet, metsätalous, pyynti.		
MUUT TIEDOT	Kansikuva: keskeneräisiä myllynkiviä Kovanpruukinjatassa 5.10.2017. Valok. Tapani Tuovinen.		
SARJAN NIMI JA NUMERO			
ISSN		ISBN (NIDOTTU) ISBN (PDF)	
SIVUMÄÄRÄ	133	KIELI	SUOMI
KUSTANTAJA		PAINOPAIKKA	
JAKAJA	Metsähallitus, Luontopalvelut	HINTA	

Tiivistelmä

Työn suorittaja	<i>Metsähallitus /Tapani Tuovinen</i>
Selvityksen ja inventoinnin syy	<i>Suojelualueen hoidon ja käytön suunnittelu</i>
Työn rahoittaja/tilaaja	<i>Metsähallitus, Luontopalvelut</i>
Inventoinnin laji	<i>Arkeologinen yleisinventointi</i>
Kenttätyön ajankohta	<i>29.9.–8.10.2017</i>
Dokumentointi- ja löytöaineiston arkistointipaikka	<i>Dokumentointiaineisto: Metsähallituksen arkisto. Taloudellinen tekijänoikeus kuviin on Metsähallituksella. Tämän raportin valokuvat on ottanut Tapani Tuovinen.</i>
Inventointialueen laajuus, ha	<i>5300</i>
Inventointialueella olevat Natura 2000 -alueet	<i>Lauhanvuori FI0800001</i>
Inventointialueella olevat suojelualueet	

Taulukko 1. Inventoinnin perustiedot.

Sisällys

SISÄLLYS	4
LUETTELO KOHTEISTA	5
1 JOHDANTO.....	6
2 KANSALLISPUISTON GEOLOGIA JA HISTORIA	6
3 TEHTÄVÄ.....	7
4 TULOKSET	9
4.1 ARVIO	9
4.2 LUONNONRESURSSIEN KANSANOMAINEN KÄYTTÖ	10
4.3 PERUNAMAAT	11
4.4 MYLLYNKIVIKÄSITEOLLISUUS	13
4.5 HISTORIAALLISET TIET	16
4.6 METSÄTYÖ	17
4.4 KOHTEIDEN KEHITTÄMINEN	19
ALLEKIRJOITUS	19
LÄHTEET	20
5 KOHDETIEDOT.....	22

Luettelo kohteista

Mjreki	Kohde- numero	Nimi	Laji	Tarkenne	P	I	Kunta	Rajaus- peruste	Uusi koh- de
151010066	156147	Korsukankaan kivijata	MJ	Linnustus- paikat	6894828	246903	151 Isojoki	Näkyvät rakenteet	
151010067	156148	Korsukangas 1 korsu	MJ	Asuinpaikka, määrittele- mätön	6895045	247522	151 Isojoki	Näkyvät rakenteet	
	190182	Aumakiventie	MKP	Tienpohjat	6895826	246136	151 Isojoki	Maasto- mittaus	X
	190185	Paavonkankaan- tie	MKP	Tienpohjat	6898148	245038	151 Isojoki	Näkyvät rakenteet	X
	190188	Lylyluomankeidas tervahauta	MJ	Tervahaudat	6893384	248061	151 Isojoki	Maasto- mittaus	X
151010067	190194	Korsukangas 2 korsu	MJ	Asuinpaikka, määrittele- mätön	6895046	247511	151 Isojoki	Näkyvät rakenteet	
	190195	Korsukangas tervahauta	MJ	Tervahaudat	6895379	246753	151 Isojoki	Näkyvät rakenteet	X
	190197	Korsukangas kivenottoalue	MKP	Louhokset - kivilouhos	6894741	246820	151 Isojoki	Näkyvät rakenteet	X
	190199	Kuivajärvi tervahauta	MJ	Tervahaudat	6897983	248041	151 Isojoki	Näkyvät rakenteet	X
	190200	Spitaalijärvi oja	MKP	Kaivannot	6898984	247787	151 Isojoki	Näkyvät rakenteet	X
	190201	Friiupolku tie	MKP	Tienpohjat	6897294	250562	232 Kauha- joki	Näkyvät rakenteet	X
	190202	Vanha kauppatie Vakkuriin	MKP	Tienpohjat	6898571	248279	232 Kauha- joki	Näkyvät rakenteet	X
	190203	Rumakiventie	MKP	Tienpohjat	6899206	248855	232 Kauha- joki	Näkyvät rakenteet	X
	190205	Huhtakorvenkivi- jata kivenottoalue	MKP	Louhokset - kivilouhos	6901459	245763	151 Isojoki	Näkyvät rakenteet	X
	190206	Suntinmaanhauta tervahauta	MJ	Tervahaudat	6901076	250198	232 Kauha- joki	Näkyvät rakenteet	X
	190207	Ahvenlammi tervahauta	MJ	Tervahaudat	6902030	246420	151 Isojoki	Näkyvät rakenteet	X
	190208	Lauhanvuori perunamaa	MJ	Fossiiliset pellot	6901007	248726	232 Kauha- joki	Näkyvät rakenteet	X
	190209	Kaivolamminkan- kaan tie	MKP	Tienpohjat	6901765	248289	232 Kauha- joki	Näkyvät rakenteet	X
	190216	Huhtakorventie	MKP	Tienpohjat	6900551	245686	150 Isojoki	Näkyvät rakenteet	X
	190218	Selkätien ja Kaivolamminkan- kaantien yhdistie	MKP	Tienpohjat	6902070	248995	151 Isojoki	Näkyvät rakenteet	X
	190220	Kärkikorventie	MKP	Tienpohjat	6903727	248697	232 Kauha- joki	Näkyvät rakenteet	X
	190221	Hurstillammi 1 kämpä	MKP	Asuinpaikka, määrittele- mätön	6905276	247934	232 Kauha- joki	Näkyvät rakenteet	X
	190222	Hurstillammi 2 kämpä	MKP	Asuinpaikka, määrittele- mätön	6905286	247973	232 Kauha- joki	Näkyvät rakenteet	X
	190230	Selkätie	MKP	Tienpohjat	6901304	248104	232 Kauha- joki	Näkyvät rakenteet	X
	190236	Kovanpruukinkivi- jata kivenottoalue	MKP	Louhokset - kivilouhos	6904717	245624	232 Kauha- joki	Näkyvät rakenteet	X

	190237	Majaluoma 1 tervahauta	MJ	Tervahaudat	6903675	246028	232 Kauha-joki	Näkyvät rakenteet	X
	190238	Majaluoma 2 tervahauta	MJ	Tervahaudat	6903663	246018	232 Kauha-joki	Näkyvät rakenteet	X
	190242	Rahkoluoma tervahauta	MJ	Tervahaudat	6908207	246513	232 Kauha-joki	Näkyvät rakenteet	X
232010030	190243	Vanhanpruukin-kivijata kivenottoalue	MKP	Louhokset -kivilouhos	6906051	246730	232 Kauha-joki	Näkyvät rakenteet	
	190244	Lauhanvuori nauriskuoppa	MJ	Nauriskuopat	6901053	248724	232 Kauha-joki	Näkyvät rakenteet	X

Taulukko 2. Luettelo tarkastetuista arkeologisista kohteista. Muinaisjäännösrekisterin numero, PAVE-numero, kohteen nimi, laji, kohteen tyypin tarkenne, koordinaatit ETRS-TM35FIN, kunta, rajausperuste sekä onko uusi kohde. Laji ilmaisee uuden kohteen ehdotetun ja tunnetun kohteen voimassaolevan statuksen (MJ – kiinteä muinaisjäännös, MKP – muu kulttuuriperintökohde).

1 Johdanto

Metsähallituksen Luontopalvelut teki syksyllä 2017 arkeologisten kulttuuriperintökohteiden inventoinnin Lauhanvuoren kansallispuistossa, joka kuuluu Isojoen kuntaan ja Kauhajoen kaupunkiin. Inventointi on osa EMR *Lauhanvuori Region Geopark-alueeksi* -hanketta.

2 Kansallispuiston geologia ja historia

Lauhanvuori on 231 m korkea kupoli, joka nousee 100 metriä ympäröiviä jokilaaksoja ja kyllä korkeammalle. Prekambrisen graniittisen kallioperän päällä on laattainen muutaman kymmenen metrin paksuinen Lauhanvuoren hiekkakiven ja konglomeraatin muodostuma (Simonen & Kouvo 1955; Pitkäranta 2013). Yli 500 miljoonaa vuotta vanha kvartsihiekkakivi on kestänyt hyvin kulutusta ja estänyt Lauhanvuorta kulumasta ympäristön tasolle.

Lauhanvuoren hiekkakiven alla oli syvärapauma, jossa graniitista kehittyi rapautumalla *tor*-muodostumia. *Tor*-muodostumia paljastui mannerjäätikön ja rantavoimien johdosta ja niitä on näkyvissä maastossa (Kejonen 2010); tosin niitä on maallikon vaikea erottaa siirtolohkareista.

Mannerjäätikön peräännyttyä runsaat 10000 vuotta sitten Lauhanvuoren laki jäi suuren merialueen ympäröimäksi moreenipeitteiseksi saareksi, jonka korkein ranta on nyt 203 metrin tasolla (Salomaa 1982). Saaren laen supra-akvaattinen moreenipeite tuotti sittemmin rehevämmän kasvillisuuden kuin huuhtoutuneilla rinteillä (Suomi-

nen & Varkki 1984). Rehevä kasvupohja ja korkean maaston antama suoja hallalta tekivät Lauhanvuoren kalotista hyvän paikan perunanviljelylle. Maan kohotessa rantavoimat muokkasivat Lauhanvuoren rinteitä ja tuottivat eri-ikäisiä rantavalleja, törmiiä ja särkkiä. Alueen myöhemmille asukkaille merkityksellisiä rantamuodostumia ovat mannerjäätikön, rantavoimien ja pakkasrapautumisen tuottamat louhikot eli kivijatat (Olander 1934; Salomaa 1982). Niissä on ollut runsaasti myllynkiveksi sopivaa kovaa kvartsihiekkakiveä.

Uusi geologinen löytö on postglasiaalinen siirros kansallispuiston länsireunassa (Palmu *et al.* 2015). Sitä ei voi havaita maastossa, joten alueen asukkaat ovat tuskin olleet siitä tietoisia.

Lauhanvuoren kansallispuiston alueelta ei ole tähän mennessä löydetty esihistoriallisia arkeologia löytöjä, vaikka erityisesti kivikautiset löydöt olisivat periaatteessa aivan odotuksenmukaisia.

Historiallisen ajan Lauhanvuori oli jokilaaksojen asutuksen väliin jäänyt takamaa, jossa erätalous jatkui pitkään. Alueella metsästettiin, kalastettiin, niitettiin luonnonniittyjä, kaskettiin ja poltettiin tervaa. Lauhanvuoren metsät ja niityt jaettiin talojen kesken 1600-luvulla. 1800-luvulla puutavaran kysynnän noustessa alueen metsiä alettiin hoitaa ja hakata, ja samoihin aikoihin kehittyi alueen erityiselinkeino, myllynkivikäsiteltyisyys (Laine 2000).

3 Tehtävä

Lähtötiedot

Lauhanvuoren kansallispuiston arkeologisen inventoinnin lähtötiedot alkavat jo 1800-luvulta. Sanomalehti Uusi Suometar selosti 4.1.1883 opastettua matkaa Lauhanvuoren kivijatoille: ”Opas kertoo, että se on hienoa myllykiweä ja suurempia kappaleita, myllykiwiksi kelpaawia löytää, kun kaiwaa muurien juurilta” (Pitaalikala ja Lauhanmaan kiwijadat). Muurilla tarkoitettiin kivijatoja, joiden uskottiin olevan jättiläisten asuttaman muinaisen kaupungin marmorimuurien jäännöksiä. Myllynkivien etsintä ja valmistus oli tuolloin vilkkaimmillaan, ja sanomalehden maininta paikantaa sen, mistä kiviä kaivettiin.

Alueen tervahautojen etsinnässä oli hyödyksi Liisa Ruismäen keräämä aineisto tervanpoltosta Kauhajoella. Hän on mm. koonnut muistitiedon perusteella kartan alueen 752 tervahaudasta (kuva 3), ja niistä kolme sijaitsee kansallispuiston alueella (Ruismäki 1987). Tervahautoja mainitaan myös Juha Suomisen ja Alfred Varkin Lau-

hanvuoren kasviston kartoituksessa (Suominen & Varkki 1984), mutta niiden paikallistaminen on epävarmaa.

Sirkku Laine kokosi vuonna 2000 Lauhanvuoren ja Haapakeitaan historiasta ja elinkeinoista teoksen *Elämisen ehdot Lauhanvuoren ja Haapakeitaan tuntumassa*, joka pohjautuu perusteelliseen arkisto-, kirjasto- ja museotyöskentelyyn ja mm. haastatteluihin (Laine 2000). Ilman Laineen tekemää työtä tekemäni inventoinnin tulokset olisivat jääneet vähäisemmiksi ja ainakin jotkin tulkinnat epävarmemmiksi. Käytin mm. historiallisten tieurien, niittyjen ja niittylatojen etsintään ja inventointiin Laineen tekemää pitäjänkarttojen analyysia.

Tervahaudat ovat selvästi erottuvia maanpinnan anomaliaita. Kahdesta Lauhanvuoren tervahaudasta on merkintä Maanmittauslaitoksen maastotietokannassa. Kävin läpi myös Maanmittauslaitoksen laserkeilausaineiston (pistepilvi), jonka avulla paikallistin anomaliaita. Viisi niistä osoittautui tervahaudoiksi.

Pentti Rislä Pohjanmaan museosta löysi neljä arkeologista kohdetta inventoidessaan Lauhanvuoren kansallispuistossa vuonna 1998 (taulukko 2; Rislä 1998). Näiden kohteiden tiedot tarkistettiin ja täydennettiin.

Maastotyö

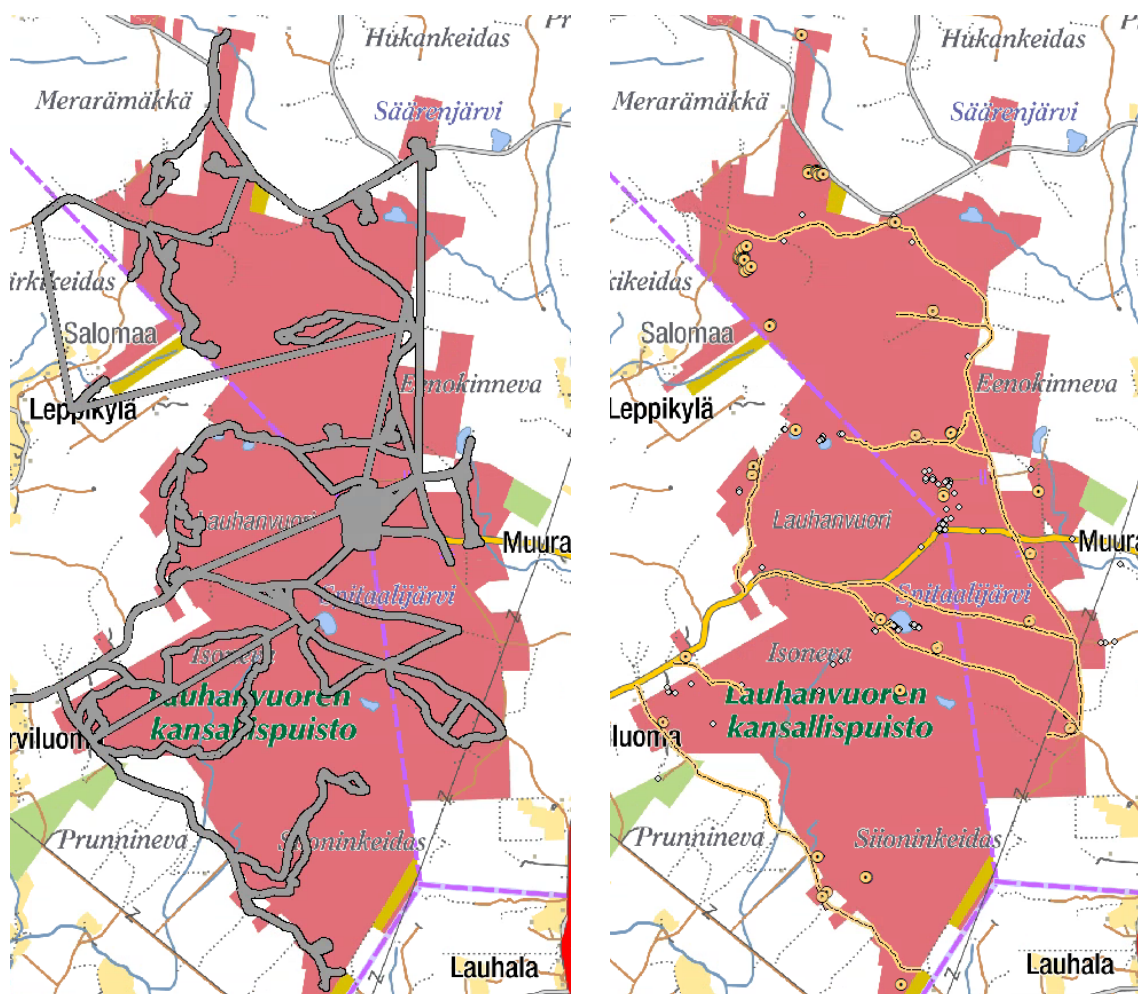
Maastotyön tavoitteena oli saada laadullisesti edustava kuva inventointialueen arkeologisista kohteista, eritoten maan pinnalla näkyvistä. Tarpeen mukaan kairasin maanäytteitä moreenikairalla. Maastossa pidin erityisesti silmällä maanpinnan muotoja, louhikkoja, ojanleikkauksia, sorakuoppia, siirtolohkareita ja männynrunkoja.

Valitsin kuljetut reitit siten, että lähtötiedoissa olevien kohteiden lisäksi mahdollisimman paljon niiden välimaastoa tulisi edustetuksi. Kustakin löydetyistä kohteesta tallennettiin maastotietokoneen avulla GPS-geometria, päämitat, rakenne, aines, mahdolliset havainnot vahingoista ja otettiin valokuvat.

Kuva 1. Porausjälkiä myllynkiven aihiossa Kovanpruukinkiviäjatassa.

Kuva 2. Inventointialue. Vasemmalla GPS-kulkuloki (harmaa reitti), oikealla dokumentoidut arkeologiset kulttuuriperintökohteet (keltaiset viiva- ja pistemäiset merkit). PAVE.

4 Tulokset

4.1. Arvio

Lähtötiedot osoittautuivat hyvälaatuisiksi, koska suurin osa niistä johti uuden arkeologisen kohteen dokumentoimiseen. Ne pitäjänkarttaan merkityt 1830-lukuun mennessä muodostuneet tiet, jotka eivät ole pitkään aikaan käytössä, ovat kasvaneet umpeen ja hävinneet. Näitä ovat Kärkikeitaalle johtanut tie ja tie, joka Lauhanvuoren perunamaalta nykyisen Lauhan kämpän kautta pohjoiseen ja yhtyi Selkätiehen.

Löytämättä jäi myös kaksi Liisa Ruismäen aineiston tervahautaa, Lauhanhauta 571 ja Nimetönhauta 607 (Ruismäki 1987: 849). Syynä on todennäköisesti epätarkka tieto niiden sijainnista, koska paikanmääritykset perustuvat muistitietoon. Soilla ovat

niittyladot, joista on vielä merkkejä vuonna 1970 painetussa peruskartassa, ovat nyt lahonneet jäljettömiin samoin kuin merkit soiden niittämistä. Ilman lähtötietoja löytyi kaksi uutta kohdetta, nauriskuoppa 190244 ja tervahauta 190238.

4.2. Luonnonresurssien kansanomaisen käyttö

Nyt tunnetut kahdeksan tervahautaa sijaitsevat Kuivajärven tervahautaa 190199 lukuun ottamatta kansallispuiston reuna-alueilla. Helposti havaittavina rakenteina niitä olettaisi tulleen löydetyksi Lauhan mäntykankaalta, jos niitä siellä paljon olisi. Verrattuna siihen, miten muualta Isojoella ja Kauhajoella tunnetaan satamäärin muistitietoja tervahautoista (Ruismäki 1987: 480–481; 843–851; Laine 2000: 28), Lauhanvuorella on tervahautoja merkillepantavan vähän. Tämä saattaa johtua siitä, että tervanpoltto valtionmetsissä kiellettiin isojaossa. Valtionmetsien käyttöä alettiin valvoa tarkemmin vasta Metsähallituksen tultua perustetuksi 1859. Lauhanvuorella tehtiin kuitenkin sopimuksia tervanpoltosta vielä 1880-luvulla (Laine 2000: 30).

Kuva 3. Suntainmaanhauta (190206).

Sirkku Laine sijoittaa Lauhanvuorelle kolme nimettyä tervahautaa, Majaluoman, Vähänlauhan ja Kukkulan. Majaluoman hauta lienee yhdistettävissä kahteen Majaluoman varressa olevaa hautaan (190237, 190238), joista suurempi on maavallin harjalta mitattuna 14 metrin läpimittainen, pienempi vain puolet siitä. Vähälauha lienee Korsukankaan tervahauta (190195).

Lauhanvuoren soiden luonnonniityillä oli suuri merkitys karjanhoidossa. Laineen mukaan pitäjänkartoissa on vuonna 1850 Lauhanvuoren kansallispuiston alueella merkittyinä 15 suoniittyä ja kolme latoa (Laine 2000, kartta 1). Kävin maastossa seitsemällä niityksi merkityllä alueella ja kolmen niittyladon paikalla ja totesin kaikkien jälkien hävinneen. Ladoista ei ole turpeen pinnassa säilyneitä merkkejä ja niityt ovat palautuneet luonnontilaan (kuva 4).

Kuva 4. Tämä suo Navettakankaalla oli niittynä 1800-luvulla, nyt luonnontilassa.

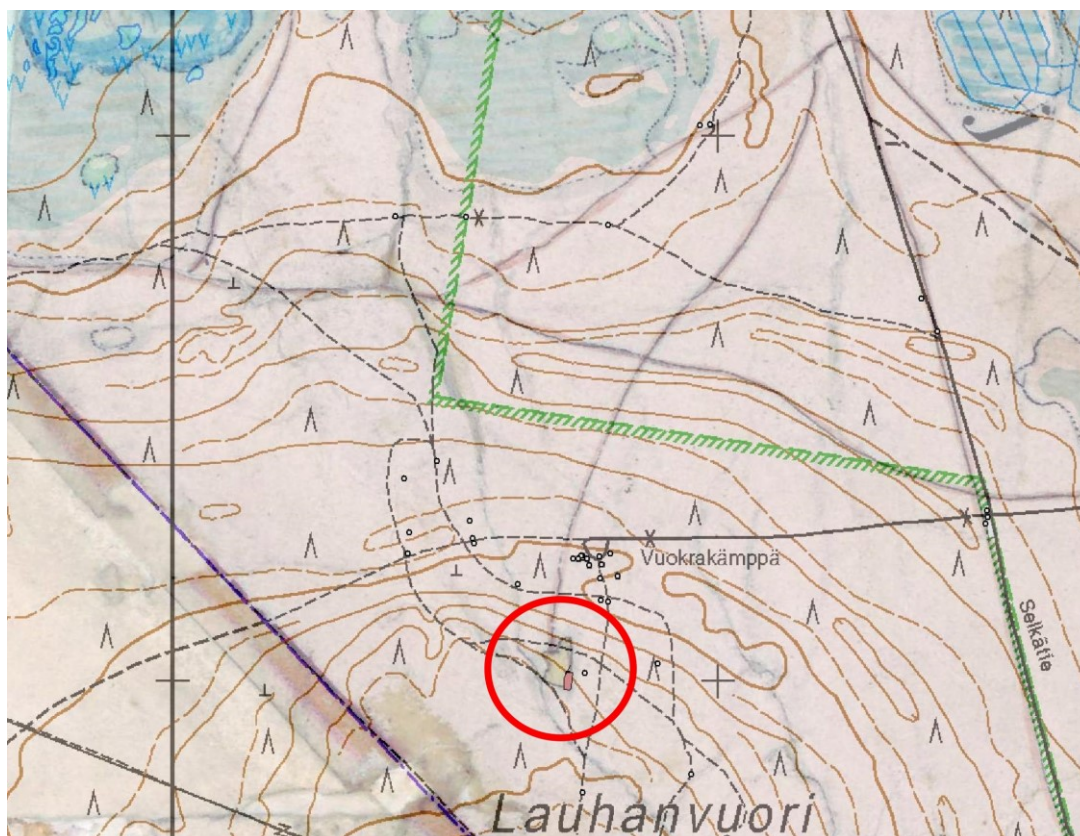
4.3. Perunamaat

Lauhanvuoren supra-akvaattinen laki kasvaa ruohoista sekametsää ja maaperä on siellä hikevämpi ja rehevämpi kuin rantavoimien huuhtomilla männikköisillä rinteillä. Juha Suomisen ja Alfred Varkin mukaan ”lakimetsän pohjoisosassa on jokunen sammaloitunut kiviläjä ja niukkoina eräitä metsäkasvillisuuteen kuulumattomia ruohoja ja heiniä” (Suominen & Varkki 1984).

Kiviläjät ja poikkeavat kasvilajit liittyvät perunamaihin, joita Lauhanvuoren laella tiedetään viljellyn 1800-luvun alkupuolelta alkaen. Metsänvartijat ja ympäröivien seutujen asukkaat viljelivät laella perunaa ja erityisesti siemenperunaa hyvän maaperän ansiosta ja myös sitä syystä, että laki oli hyvin suojassa hallalta.

Pitäjäntkartassa vuonna 1847 näkyy laen pohjoispuolella yksi perunamaa, josta lähtee tie pohjoiseen kohti nykyistä Lauhan kämppää (kuva 5). Sirkku Laineen mukaan laella on kuitenkin ollut useita perunamaita.

Vaikka kiersin Lauhanvuoren lakialueen tarkasti, löysin vain yhden perunamaan, joka erottuu maastosta matalina kivimuureina, jotka ovat ympäröineet perunamaata, ja ojana, joka johti vettä rinteeseen. Luontopalvelut on viljellyt osaa tästä perunamaasta vuodesta 1989 pitääkseen sen selvästi erottuvana opastauluin varustettuna kävijäkohteena (kuva 6). Perunamaasta 40 m pohjoiseen on rinteessä kuoppa (190244), jonka luokittelin nauriskuopaksi.

Kuva 5. Vuoden 1847 pitäjänkartta oikaistuna Maanmittauslaitoksen maastokartalle. Lauhanvuoren perunamaa (ympyröity) ja Lauhanvuoren pohjoispuoliset historialliset tiet. Pitäjänkartan perunamaa näkyy vaaleanvihreänä kuviona. Maastossa mitattu perunamaa on sen kaakkoiskulmassa oleva punainen alue.

Kuva 6. Lauhanvuoren perunamaan kynnetty osa (190208).

Viljelty perunamaa sijaitsee samassa paikassa kuin pitäjänkartan perunamaa. Viljelyn perunamaan koko on noin 420 m², kun pitäjänkartassa näkyvän perunamaan pinta-ala on oikaistusta kartasta mitattuna 3500 m², joten se on 8 kertaa suurempi kun maastossa havaittu. Perunamaa on pitäjänkartassa pieni yksityiskohta, joten se on voitu piirtää todellista suuremmaksi tarkoituksella korostaa sen merkitystä tai saada se graafisesti paremmin näkyväksi. Jos perunamaa kuitenkin on kuvattu pitäjänkartassa oikeankokoiseksi, maastossa havaittu perunamaa on suuremman viljellyn alan kaakkoisosa ja osan perunamaata on täytynyt sijaita melko kaltevassa pohjoisrinteessä. Tarkalla maanpinnan tutkimisella Lauhanvuoren laelta löytäisi todennäköisesti enemmän jälkiä perunanviljelystä.

4.4. Myllynkivikäsitelöisyys

Lauhanvuoren monumentaalisiin kivijatoihin liittyi kansanomaisia uskomuksia ja tulkintoja. Uudessa Suomettaressa kerrottiin vuonna 1883 uskomuksesta, jonka mukaan kivijatat olivat jättiläisten tekemiä: ”opas kertookin, että muinoin kuin meri ulottui Lauhanmaalle asti, oli täällä jättiläisillä kaupunkia, joiden muurit ovat hajooneet ja peittäneet heidän kultansa ja tavaransa” (Pitaalikala ja Lauhanmaan kiivijadat). Hjalmar Appelgren mainitsi 1891 jättiläiset, mutta myös kertomuksen lappalaisista, joilla muuri oli ollut varustuksena suomalaisia vastaan (Appelgren 1891: 182). Erään kertomuksen mukaan piru oli levittänyt kivikuorman Lauhanvuorelle (Laine 2000: 24).

SKS:n kansanrunousarkiston nimilapuissa on muutama maininta kivijadoista. Kertomuksen jättiläisistä muisti kaksi iäkstä honkajokelaista vielä vuonna 1939 (SKS 1141). Vuonna 1941 muistettiin Korsukankaan kivijatasta joskus kerrotun, että sen länsipäässä olisi ollut lohkarista kylmämuurattu pystysuora seinämä, ”arviolta huoneen korkuinen” (SKS 6456). Sanomalehti Ahti taas kertoi vuonna 1880 tavallaan päinvastaisen tiedon kivijadasta, ”jonka paikkakunnan vanhimmat ukot kertovat heidän nuoruutensa aikana olleen päältä joksikin tasaisen, mutta nyt on se jo laskehtinut terwa-haudan mukaisiin syvänteihin” (Muinain kansan teko). Louhikkoon oli siis kaivettu tervahaudan kokoisia kuoppia, joita ei ennen ollut ollut. Ei ole varmuutta siitä, mitä kivijataa tässä tarkoitettiin.

Lauhanvuoren kansallispuistossa on kuusi suurta kivijataa, Korsukankaalla, Riitankankaalla, Huhtakorvessa, Tiiliharjussa ja Kovanpruukinkivijata ja Vanhanpruukinkivijata Navettakankaalla. Kivijatoissa on selviä jälkiä siitä, että lohkarista on pengotettu esiin ja nostettu ylös. Useimmat kaivelun jäljet ovat niin iäkkäitä, että lohkaristen paljastuneet pinnat ovat jäkälöityneet hitaasti kasvavalla keltakarttajäkälällä (*Rhizocarpon*). SKS:n paikannimitiedoissa on muistitieto vuodelta 1941, että kivijatojen lohkarista on tehty myllynkiviä (SKS 6456). Sana *pruukki* (’ruukki, kaivos’) kivijatojen

nimissä Kovanpruukinkivijata ja Vanhanpruukinkivijata on myös säilyttänyt tiedon siitä, mihin kivijatojen lohkaraita käytettiin.

Korsukankaalla, Huhtakorvessa, Kovanpruukinkivijatalla ja Vanhanpruukinkivijatalla louhikon alapuolella rinteessä on hiekkaiseen maahan kaivettuja kuoppia ja oja. Kuopan pohjalla tai reunalla voi olla yksi tai kaksi hiekkakivilohkareita, joissa voi olla työstön jälkiä: niitä on porattu ja lohkottu kiilaamalla. Eniten säilyneitä lohkaraita on Kovanpruukinkivijatassa (190236), jossa on ainakin kahdeksan muokattua hiekkakivilohkareita. Niistä kolme on tunnistettavissa myllynkiven aihioiksi, ilman keskellä olevaa reikää. Aihioista voi todeta, että myllynkivistä olisi tullut 112–120 cm:n läpimittaisia ja 30 cm:n paksuisia. Jos hiekkakiven ominaispainoksi oletetaan 2.6 g/cm^3 ja reiän oletetaan vähentävän kiven painoa 5 %, niin myllynkivet olisivat valmiina painaneet 770–840 kg.

Kivijatojen lisäksi myös kankailla ja louhikoissa näkee siellä täällä pystyyn väännettyjä, mutta työstämättömiä laakeita lohkaraita. Ilmeisesti sopivia myllynkiviä on etsitty kaikkialta.

Vanhimmat tiedot Lauhanvuoren myllynkivistä ovat vuodelta 1857. Myllynkivien kaivaminen lisääntyi 1880- ja 1890-luvuille asti, mutta sitten teollisesti valmistetut myllynkivet valtasivat nopeasti markkinat. Hiekkakivi saatiin esiin maasta tunnustelemalla lohkaraita maan alta rautaisen piikin avulla tai kaivamalla maahan kaivantaja. Geologi J.J. Sederholmin vuonna 1893 ottaman valokuvan perusteella lohkaraita kangettiin seipäällä ylös kuopasta (kuva 7). Kun sopiva lohkaraita oli saatu maanpinnalle, se työstettiin myllynkiven aihioiksi löytöpaikalla. Jos kivessä ilmeni vika, se hylättiin. Aihiot vietiin talvella rekikelillä viimeisteltäviksi Isojoen Kortteeseen tai Honkajoen Lauhalaan (Laine 2000: 24–25).

Lauhanvuorella on ilmeisesti louhittu hiekkakiveä myös suoraan kalliosta. Toisessa Sederholmin kuvassa, joka on vuosien 1891–1900 väliseltä ajalta, näkyy kivijata, jonka alta on paljastettu hiekkakivinen kallionpinta (kuva 8). Työmiehen selän takana olevassa lohkaraitassa näkyy samanlainen kiilauksen jälki kuin Kovanpruukinkivijatan lohkaraitissa (kansikuva). Kuvatekstin mukaan valokuva on Isojoen Vähä-Lauhasta, joten paikka on todennäköisesti Korsunkangas. Korsukankaalla on umpeenkasvanut kuoppa, joka saattaa olla louhoksen paikka.

Lauhanvuoren myllynkiviä toimitettiin pääosin Etelä-Pohjanmaalle, Pohjois-Satakuntaan ja Tampereelle. Hiekkakivistä tehtiin myös tahkoja ja kovasimia (Viitala 1979; Laine 2000: 24).

Kuva 7. Hiekkakivijärkäleitten kaivausta myllynkiviksi Kauhajoella. Kuva: J.J. Sederholm, 1893. GTK Haku-palvelu, Vanhatkuvat nro 696.

Kuva 8. Särkynyttä hiekkakivikalliota. Kuva: J.J. Sederholm, 1891–1900. GTK Haku-palvelu, Vanhatkuvat nro 694.

4.5. Historialliset tiet

Inventoinnin lähtötiedot Lauhanvuoren kansallispuiston historiallisista teistä nojaavat Sirkku Laineen tekemään pitäjänkartan analyysiin, jota hän täydensi haastattelujen avulla. Tärkeimmät historialliset tiet on merkitty myös ns. Kalmbergin karttaan 1855 (kuva 8). Otin huomioon ne kesätiet, jotka ovat syntyneet vuoteen 1850 mennessä, siis ennen metsänhoidon kehittymistä, palokatujen raivaamista ja autoteiden rakentamista. Inventoinnissa tallennettiin kaikkiaan 37.3 km tieuraa (taulukko 3).

Kansallispuiston alueen vanhimmat tiet lienevät ne kaksi tietä, jotka viimeistään 1830-luvulla johtivat Kauhajoen Hyypän ja Muurahaisen kylistä Isojoen Sarviluomaan. Ne on inventoinnissa nimetty Rumakiventieksi (kuva 10) ja Vanhaksi kauppatieksi Vakkuriin. Molemmat tiet ovat edelleen kulkukelpoisia ja erottuvat hyvin maastossa, joskin ne on osaksi suljettu moottoriajoneuvoliikenteeltä.

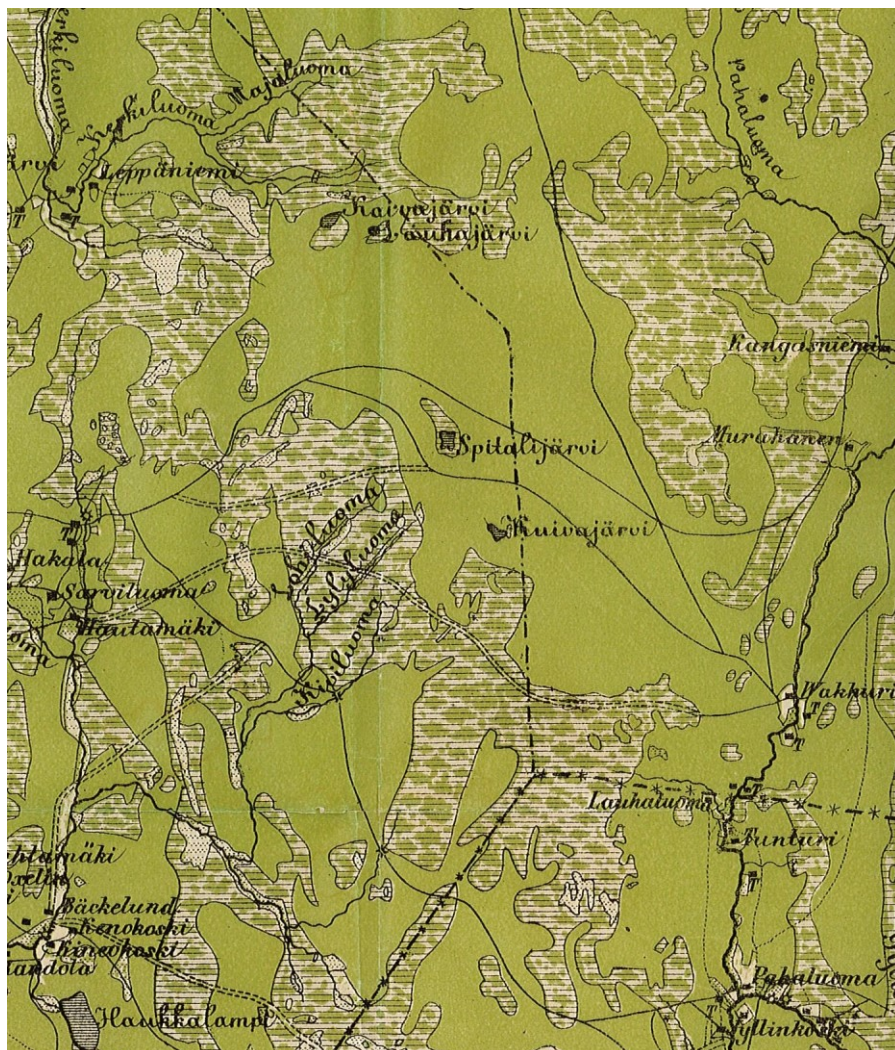
Vanhoista teistä ovat kadonneet pitkään pois käytössä olleet tiet: tie Kaivolammenkankaan tieltä pohjoiseen Kärkikeitaalle ja tie, joka johti Lauhanvuoren perunamaalta nykyisen Lauhan kämpän kautta pohjoiseen ja yhtyi Selkätiehen. Uusista teistä jatkosodan aikana metsätöiden yhteydessä rakennettu tie Korsukankaalta Spitaalijärvelle on hävinnyt ainakin Korsukankaan osalta.

Kohde	Pituus km
190182 Aumakiventie	6.779
190185 Paavonkankaantie	1.313
190201 Friiupolku	0.538
190202 Vanha kauppatie Vakkuriin	5.910
190203 Rumakiventie	3.959
190216 Huhtakorventie	2.318
190230 Selkätie	12.019
190209 Kaivolammenkankaan tie	2.353
190218 Selkätien ja Kaivolamminkankaantien yhdystie	0.666
190220 Kärkikorventie	1.478
Yhteensä	37.333

Taulukko 3. Historialliset tiet.

Selkätie parannettiin ensimmäisenä autolla ajettavaksi. Sitä pitkin ajettiin Hurstilammelle seudun ensimmäiselle tukkikämpälle. Selkätie onkin suurelta osin autoliikenteeseen sopiva 4.0–4.4 metriä leveä väylä, mutta se kapenee jo ennen Hurstilampea ja on Mustikkaviidassa enää 2.3 m leveä. Näyttäisi siltä, että kapeat tiet ovat säilyttäneet aika hyvin vanhan asunsa: ne ovat koko leveydeltä painuneet pehmeään maaperään, pyöränjäljet erottuvat tuskin lainkaan ja niissä on selvät reunapalteet. Ojia on ainoastaan nevojen ja korprien kohdalla Selkätien ja Aumakiventien varressa, muutoin maaperä on niin läpäisevä, että tie on pysynyt kulkukelpoisena ilman ojia.

Kuva 9. Kalmbergin kartassa 1855 näkyy Lauhanvuoren edelleen käytössä olevia teitä. Kansallisarkisto.

4.6. Metsätyö

Metsätyöhön liittyviä kohteita ovat Hurstilammin kämppä (190221 ja 190222) ja Korsukankaan korsut (156148 ja 190194). Hurstilammi oli seudun ensimmäinen metsätyökämpä, jonka Metsähallitus rakensi vuonna 1949 (Saarikoski 1980). Siihen kuului kaksi kämppää, talli, sauna ja kaivo. Kämppien jäännökset ovat säilyneet (kuva 11).

Korsukankaalla oli vuonna 1942 työvelvollisten leiri, jossa oli kaksi puolittain maan sisään kaivettua korsua, yksi miehiä ja toinen hevosia varten.

Kuva 10. Rumakiventie sai nimensä kankaalla olevasta siirtolohkareesta, maamerkistä, jonka kohdalla Hyypästä tulevat kuormamiehet raskaan nousun jälkeen saivat avata juoma-astian tapin ja levähtää. Rumakivi on karkeaksi rapautunut sammaleen peittämä kupoli kuvan oikeassa reunassa. Rumakiven kohdalla näkyy tien palle.

Kuva 11. Hurstinlammin kämppä. Tynnyrikaminan jäännökset.

4.7. Kohteiden kehittäminen

Lylyluomankeitaalla, Korsukankaalla ja Rahkoluomassa tervahaudat ja niiden ympäristöt ovat peittyneet taimikkoon. Kasvaessaan puiden juuret tunkeutuvat mahdollisesti säilyneisiin rakenteisiin. Hoitotoimenpiteeksi suosittelen taimikon raivausta tervahautojen päältä ja ympäriltä.

Historiallisten teiden tavanomaiselle kunnossapidolle ja tien käyttäjien turvallisuuden vaatimille toimille ei ole estettä (Niukkanen 2009: 103). Suurin osa historiallisten teiden yhteenlasketusta pituudesta ei kulu käytössä, koska se on suljettu moottoriajoneuvoilta.

Lauhanvuoren perunamaan viljelyn jatkaminen ja mahdollinen laajentaminen on keino pitää viljelys avoimena. Perunamaiden tarkka etsintä laen pohjoispuolisella alueella todennäköisesti tuottaisi lisätietoa viljelystä.

Myllynkivikäsitelöisyys on omaperäistä paikallista kulttuuriperintöä, joka liittyy läheisesti Lauhanvuoren kansallispuiston geologiaan teemoihin. Perustutkimusta käsitelöisyydestä ja sen harjoittajista tarvitaan ja on mahdollista tehdä esim. opinnäytetyönä. Luonnon ja kulttuuriperinnön virkistyskäytön kannalta havainnollisin mahdollinen opastuspaikka on Kovanpruukinkivijata. Koska se sijaitsee sivussa reiteistä, Korsukankaankivijata on vaihtoehtoinen kehitettävä kohde. Sielläkin tie tulee kohteen lähelle.

Allekirjoitus

Turussa 7.12.2017

Tapani Tuovinen

Lähteet

Kirjallisuus

- Appelgren, Hj. 1891: Suomen muinaislinnat: tutkimus vertailevan muinaistieteen alalla. Suomen muinaismuistoyhdistyksen aikakauskirja 12. – Suomen muinaismuistoyhdistys, Helsinki. 237 + 66 s.
- Kejonen, A. 2010: Missä Suomen raukit luuraavat? – *Geologi* 62: 10–21.
- Laine, S. 2000: Elämisen ehdot Lauhanvuoren ja Haapakeitaan tuntumassa. – Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja A 116. Metsähallitus, Vantaa. 95 s.
- Muinais kansan teko. – *Ahti* 9.9.1880(36): 3.
- Niukkanen, M. 2009: Historiallisen ajan kiinteät muinaisjäännökset. – Museoviraston rakennushistorian osaston oppaita ja ohjeita 3. Museovirasto, Helsinki. 120 s.
- Olander, A. 1934: Lauhavuoren vanhoista rantamuodostuksista. – *Terra* 45(4): 185–198.
- Palmu, J.-P. & Ojala, A.E.K. & Ruskeeniemi, T. & Sutinen, R. & Mattila, J. 2015: LiDAR DEM detection and classification of postglacial faults and seismically induced landforms in Finland: a paleoseismic database. – *GFF* 137(4): 344–352, DOI: 10.1080/11035897.2015.1068370.
- Pitaalikala ja Lauhanmaan kiwijadat. – *Uusi Suometar* 4.1.1883(3): 3.
- Pitkäranta, R. 2013: Lithostratigraphy and age of Pre-Late Weichselian sediments in the Suupohja Area, Western Finland. – Turun yliopiston julkaisuja II 284. Turun yliopisto, Turku. 66 s.
- Ruismäki, L. 1987: Asutus ja väestö. – *Kauhajoen historia: esihistoriasta vuoteen 1918*: 109–410. Kauhajoen kunta ja seurakunta, Kauhajoki. 874 s.
- Saarikoski, V. 1980: Isojoen poika savotalla. – *Isojoen joulukuukauslehti* 1980: 10–11.
- Salomaa, R. 1982: Post Glacial Shoreline Displacement in the Lauhavuori Area, Western Finland. – *Annales Academiæ Scientiarum Fennicæ A III* 134: 81–97.
- Simonen, A. & Kouvo, O. 1955: Sandstones in Finland. – *Bulletin de la Commission géologique de Finlande* N:o 168: 57–87.
- Viitala, V. 1979: Lauhasta myllynkiviä, tahkoja ja hiontakovasimia. – *Kauhajoen kunnallislehti* 13.
- Suominen, J. & Varkki, A. 1984: Lauhanvuoren kasvisto. – *Silva Fennica* 18(1): 33–69.

*Arkistot**Kansallisarkisto, Helsinki*

Pitäjäntarkasto

Kauhajoki 1234 07+10 Ia.* -/- -

Pohjanmaan museo, Vaasa

Risla, Pentti (1998). Lauhanvuoren inventointi 1998. – Pohjanmaan museo PMA9813. 19 s.

Suomalaisen Kirjallisuuden Seura (SKS), Helsinki

Kansanrunousarkisto, Topografica

Honkajoki, N1141, 6456.

*Sähköiset aineistot*Kalmbergin kartasto 1855–1856. – Kansalliskirjasto. <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe201209188105>Geologian tutkimuskeskus (GTK). – Hakku-palvelu <https://hakku.gtk.fi/>

156147

Korsukankaan kivijata

151010066

PERUSTIEDOT

Kohteen numero:	156147	Mj-tunnus (Museovirasto):	151010066
Kohteen tyypin tarkenne:	Pyyntielinkeinohistorialliset kohteet	Ajoitus:	Historiallinen
Tarkenne:	Linnustuspaikat	Ajoituksen tarkenne:	Historiallinen
P-koordinaatti:	6894828	Korkeus merenpinnasta, ylin (m):	145
I-koordinaatti:	246903	Korkeus merenpinnasta, alin (m):	
Karttageometrian lähde:	GPS-mittaus, korjaamaton	Koordinaattiselitys:	Alkuperäinen tasosijainti korjattu 30 m länteen

HALLINTATIEDOT

Omistaja:	Luontopalvelut	Vastuhenkilö:	
Haltija:	Etelä-Suomen Luontopalvelut	Olofila:	Voimassa
Ylläpitäjä:	Etelä-Suomen Luontopalvelut	Käyttö:	Luonnonsuojelu
Maankäyttökohde:	Lauhanvuoren kansallispuisto	Maankäyttöluokka:	Kansallispuisto
Kiinteistötunnus:	151-403-14-0	Kiinteistön nimi:	Louhikko
Kunta:	Isojoki		

SUOJELUTIEDOT

Laji:	Kiinteä muinaisjäännös	Historiallinen tausta:	
Rauhoitusluokka:	Ei määritelty		
Lukumäärä:	1		
Löytötapa:	Ei määritelty		
Arvotus:	0 Ei määritelty		
Arvotuksen selitys:	Lauhanvuoren kansallispuisto		
Suojelu:	8 Muu suojeluarvo		
Suojelun selitys:			

OMINAISUUSTIEDOT

Kunto:	Koskematon	Rajaustarkkuus:	Tarkka
Alkuperäisyys:	Täysin alkuperäinen	Rajauslähde:	Näkyvät rakenteet
Maastomerkintä:	Ei merkintää	Rajauslähteen selitys:	

KOHTEN JA YMPÄRISTÖN KUVAUS

Taustatiedot**Ympäristön kuvaus****Kuvaus**

Rakkaan kaivettu kuoppa, jonka seinämiä on korotettu kylmämuurauksella särmikkäistä tasakokoisista lohkareista. Pienimmät lohkareet ovat kylmämuurin päällä. Kuopan sisäläpimitta 1.3-1.5 m ja syvyys 1.3 m. Pohja epätasainen. S-seinämää vasten on aseteltu lohkare tasainen pinta ylöspäin. Lohkare on ilmeisesti istuin. SW-suuntaan 0.5 m leveä kulkuaukko. Jäkäläpinnat ovat hyvin kehittyneet eikä paljasta kivenpintaa näy lainkaan. Hyvin niukasti viherlevää kylmämuurin päällimmäisissä kivissä.

Kohteen rajaus**Tulkinta**

Kylmämuuri ja istuinkivi osoittavat, että rakennelma on tehty näkösuojaksi ja odottamista tai passaamista varten, ehkä metsäkanalintujen metsästyksen. Jäkäläpintojen perusteella rakenne ei ole resentti. Arkeologisen kulttuuriperinnön oppaan (2017) perusteella rakennelma on ns. väijytyspaikka.

Lisätiedot

TOIMENPITEET KOHTEELLE

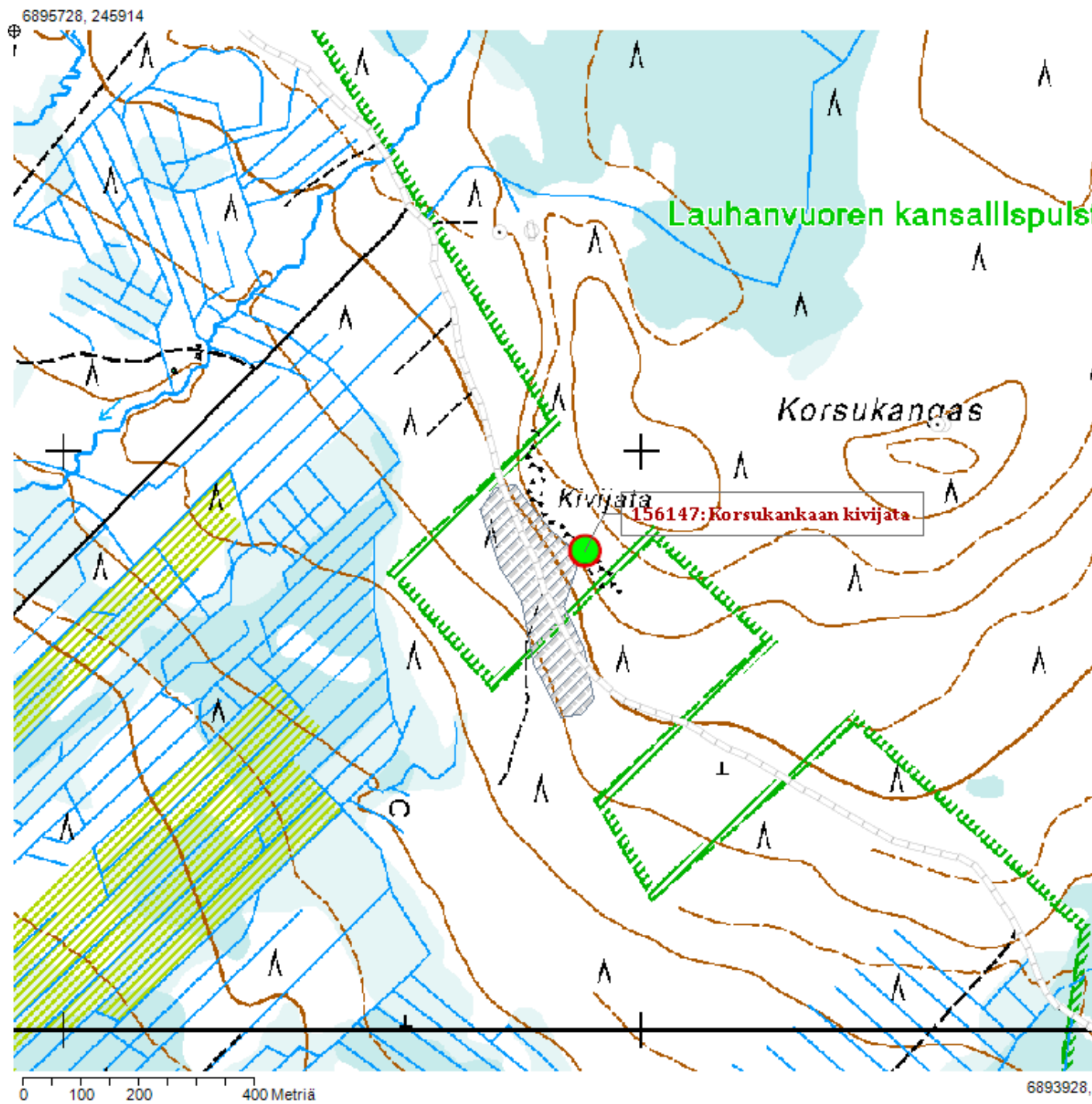
Toimenpide:	75034	Toteutusvuosi:	1998	Työkustannus, €:	
Työlaji:	210 Kulttuuriperintöinventointi			Tarvikekustannus, €:	
Tila:	4 Toteutettu			Muu kustannus, €:	
Toteuttaja:	P. Rislä				
Kuvaus:	Lauhanvuoren inventointi 1998, PMA 9813/kohde 2			Kustannukset yhteensä, €:	

Toimenpide:	89604	Toteutusvuosi:	2017	Työkustannus, €:	
Työlaji:	210 Kulttuuriperintöinventointi			Tarvikekustannus, €:	
Tila:	4 Toteutettu			Muu kustannus, €:	
Toteuttaja:	Tapani Tuovinen				
Kuvaus:				Kustannukset yhteensä, €:	

KARTTAOTE

Kohteen numero:	156147	Kohteen nimi:	Korsukankaan kivijata
Kunta:	Isojoki	Maankäyttökohde:	Lauhanvuoren kansallispuisto
P-koordinaatti:	6894828	Korkeus merenpinnasta, ylin (m):	145
I-koordinaatti:	246903	Korkeus merenpinnasta, alin (m):	

156148

Korsukangas 1 korsu

151010067

PERUSTIEDOT

Kohteen numero:	156148	Mj-tunnus (Museovirasto):	151010067
Kohteen tyypin tarkenne:	Asuinpaikat	Ajoitus:	Historiallinen
Tarkenne:	Asuinpaikka, määrittelemätön	Ajoituksen tarkenne:	1900-luku
P-koordinaatti:	6895045	Korkeus merenpinnasta, ylin (m):	152
I-koordinaatti:	247522	Korkeus merenpinnasta, alin (m):	
Karttageometrian lähde:	GPS-mittaus, korjaamaton	Koordinaattiselitys:	Alkuperäinen tasosijainti korjattu 50 m pohjoiseen.

HALLINTATIEDOT

Omistaja:	Luontopalvelut	Vastuhenkilö:	H. Jansson
Haltija:	Etelä-Suomen Luontopalvelut	Olofila:	Voimassa
Ylläpitäjä:	Etelä-Suomen Luontopalvelut	Käyttö:	Luonnonsuojelu
Maankäyttökohde:	Lauhanvuoren kansallispuisto	Maankäyttöluokka:	Kansallispuisto
Kiinteistötunnus:	151-891-1-1	Kiinteistön nimi:	Lauhavuoren kansallispuisto
Kunta:	Isojoki		

SUOJELUTIEDOT

Laji:	Kiinteä muinaisjäännös	Historiallinen tausta:	
Rauhoitusluokka:	Ei määriteltä		
Lukumäärä:	1		
Löytötapa:	Ei määriteltä		
Arvotus:	0 Ei määriteltä		
Arvotuksen selitys:	Lauhanvuoren kansallispuisto		
Suojelu:	8 Muu suojeluarvo		
Suojelun selitys:			

OMINAISUUSTIEDOT

Kunto:	Koskematon	Rajaustarkkuus:	Tarkka
Alkuperäisyys:	Täysin alkuperäinen	Rajauslähde:	Näkyvät rakenteet
Maastomerkintä:	Ei merkintää	Rajauslähteen selitys:	

KOHTEN JA YMPÄRISTÖN KUVAUS

Taustatiedot**Ympäristön kuvaus**

Kankaan korkeimman paikan N-rinne.

Kuvaus

Korsukankaan laen N-rinteeseen hiekkaan kaivettu kuoppa, jonka sisäpuolella jäljellä sahatun lankun ja haljispuolikkaan jäännöksiä ja peltiä. Kuopan syvyys 2 m ja läpimitta 5 m. N-puolella 3 m pitkä kourumainen kulkuaukko. Kuopan pinnat ovat sammaleen peitossa. Ketunkoloja. Vieressä W-puolella kammi 2.

Kohteen rajaus**Tulkinta**

Majoituskorsun ja hevosten korsun jäännökset. Korsukankaalle rakennettiin vuonna 1942 työvelvollisten leiriä varten "puolittain maan sisään korsu, jonka seinät ja katto olivat hirrestä. Lämmönlähteenä oli tynnyrikamina. Myös hevosille tehtiin oma korsu" (Laine 2000: 43). Ilmakuvakartan 1953 perusteella hakattiin Korsukankaan etelärinne ja suonlaitaa korsun pohjoispuolella. Kohteen muinaisjäännösstatus on päätetty Pentti Rislan inventoinnin perusteella, jolloin kohteen tausta ei ollut tiedossa.

Lisätiedot

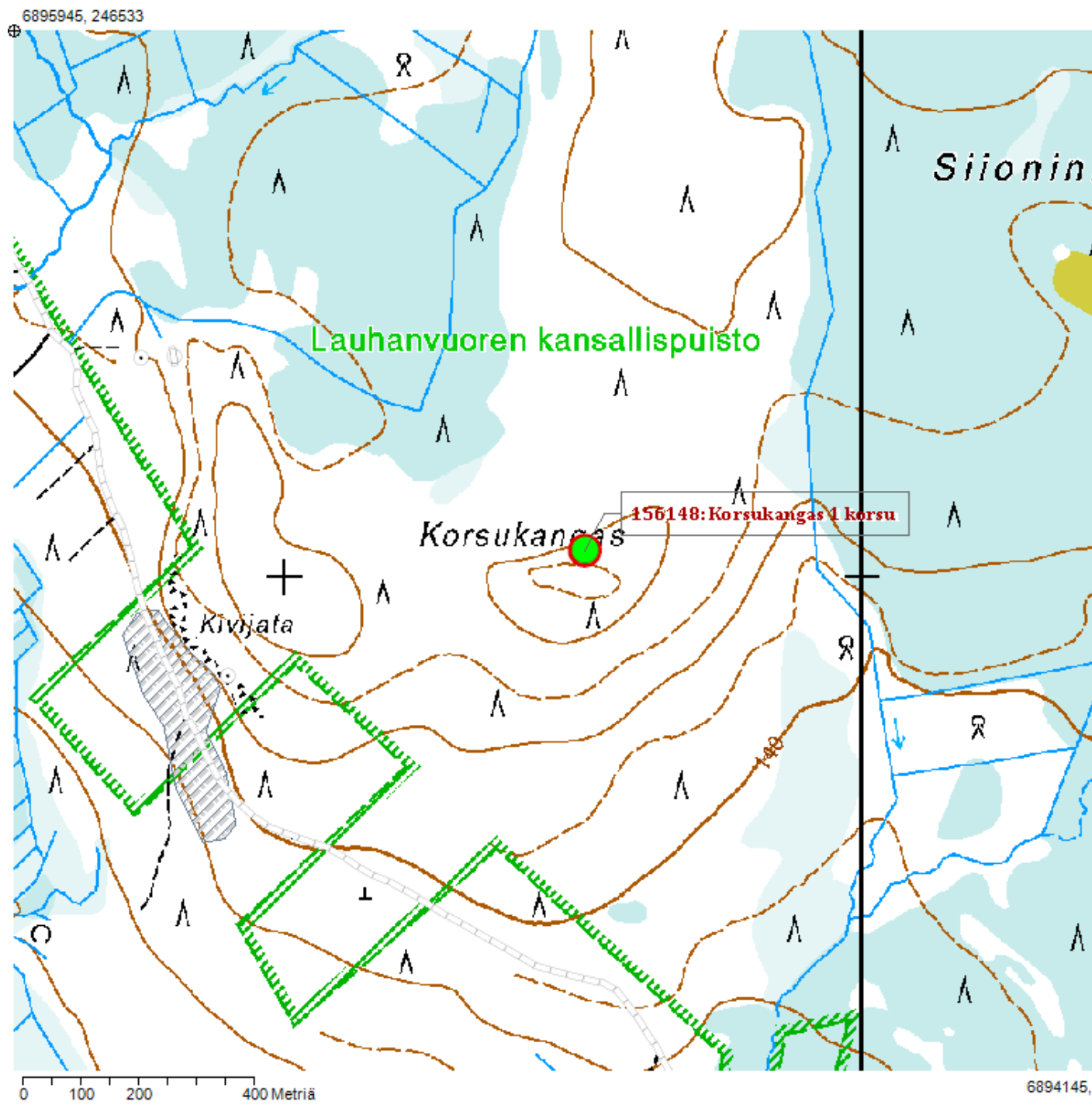
TOIMENPITEET KOHTEELLE

Toimenpide:	75035	Toteutusvuosi:	1998	Työkustannus, €:	
Työlaji:	210 Kulttuuriperintöinventointi			Tarvikekustannus, €:	
Tila:	4 Toteutettu			Muu kustannus, €:	
Toteuttaja:	P. Rislä				
Kuvaus:	Lauhanvuoren inventointi PMA 9813/kohde 5.			Kustannukset yhteensä, €:	

Toimenpide:	89605	Toteutusvuosi:	2017	Työkustannus, €:	
Työlaji:	210 Kulttuuriperintöinventointi			Tarvikekustannus, €:	
Tila:	4 Toteutettu			Muu kustannus, €:	
Toteuttaja:	Tapani Tuovinen				
Kuvaus:				Kustannukset yhteensä, €:	

KARTTAOTE

Kohteen numero:	156148	Kohteen nimi:	Korsukangas 1 korsu
Kunta:	Isojoki	Maankäyttökohde:	Lauhanvuoren kansallispuisto
P-koordinaatti:	6895045	Korkeus merenpinnasta, ylin (m):	152
I-koordinaatti:	247522	Korkeus merenpinnasta, alin (m):	

190188

Lylyluomankeidas tervahauta

PERUSTIEDOT

Kohteen numero:	190188	Mj-tunnus (Museovirasto):	
Kohteen tyypin tarkenne:	Työ- ja valmistuspaikat	Ajoitus:	Historiallinen
Tarkenne:	Tervahaudat	Ajoituksen tarkenne:	Historiallinen
P-koordinaatti:	6893384	Korkeus merenpinnasta, ylin (m):	
I-koordinaatti:	248061	Korkeus merenpinnasta, alin (m):	
Karttageometrian lähde:	GPS-mittaus, korjaamaton	Koordinaattiselitys:	

HALLINTATIEDOT

Omistaja:	Luontopalvelut	Vastuhenkilö:	
Haltija:	Etelä-Suomen Luontopalvelut	Olofila:	Voimassa
Ylläpitäjä:	Etelä-Suomen Luontopalvelut	Käyttö:	Luonnonsuojelu
Maankäyttökohde:	Lauhanvuoren kansallispuisto	Maankäyttöluokka:	Kansallispuisto
Kiinteistötunnus:	151-891-1-1	Kiinteistön nimi:	Lauhavuoren kansallispuisto
Kunta:	Isojoki		

SUOJELUTIEDOT

Laji:	Kiinteä muinaisjäännös	Historiallinen tausta:	
Rauhoitusluokka:	Ei määritely		
Lukumäärä:	1		
Löytötapa:	Arkistotutkimus		
Arvotus:	0 Ei määritely		
Arvotuksen selitys:			
Suojelu:	8 Muu suojeluarvo		
Suojelun selitys:			

OMINAISUUSTIEDOT

Kunto:	Koskematon	Rajaustarkkuus:	Tarkka
Alkuperäisyys:	Täysin alkuperäinen	Rajauslähde:	Maastomittaus
Maastomerkintä:	Ei merkintää	Rajauslähteen selitys:	

KOHTEEN JA YMPÄRISTÖN KUVAUS

Taustatiedot

Kohde näkyy 2 metrin Lidar-pistepilvessä.

Ympäristön kuvaus

Risukkoinen hakkuuaukea.

Kuvaus

Kattilamainen pyöreä kuoppa, jota ympäröi korkea valli. Kuopan syvyys vähintään 3 m. Rakenteen läpimitta vallin harjalta mitattuna 14 m. Vallin S-osaan kaivettu jyrkkäreunaisia kuoppia, jotka lienevät sekundaarisia. Halssi etelään, peittynyt, ei yksityiskohtia näkyvissä. Nuorten leppien, pihlajien ja koivujen peitossa.

Kohteen rajaus

Tulkinta

Tervahauta

Lisätiedot

TOIMENPITEET KOHTEELLE

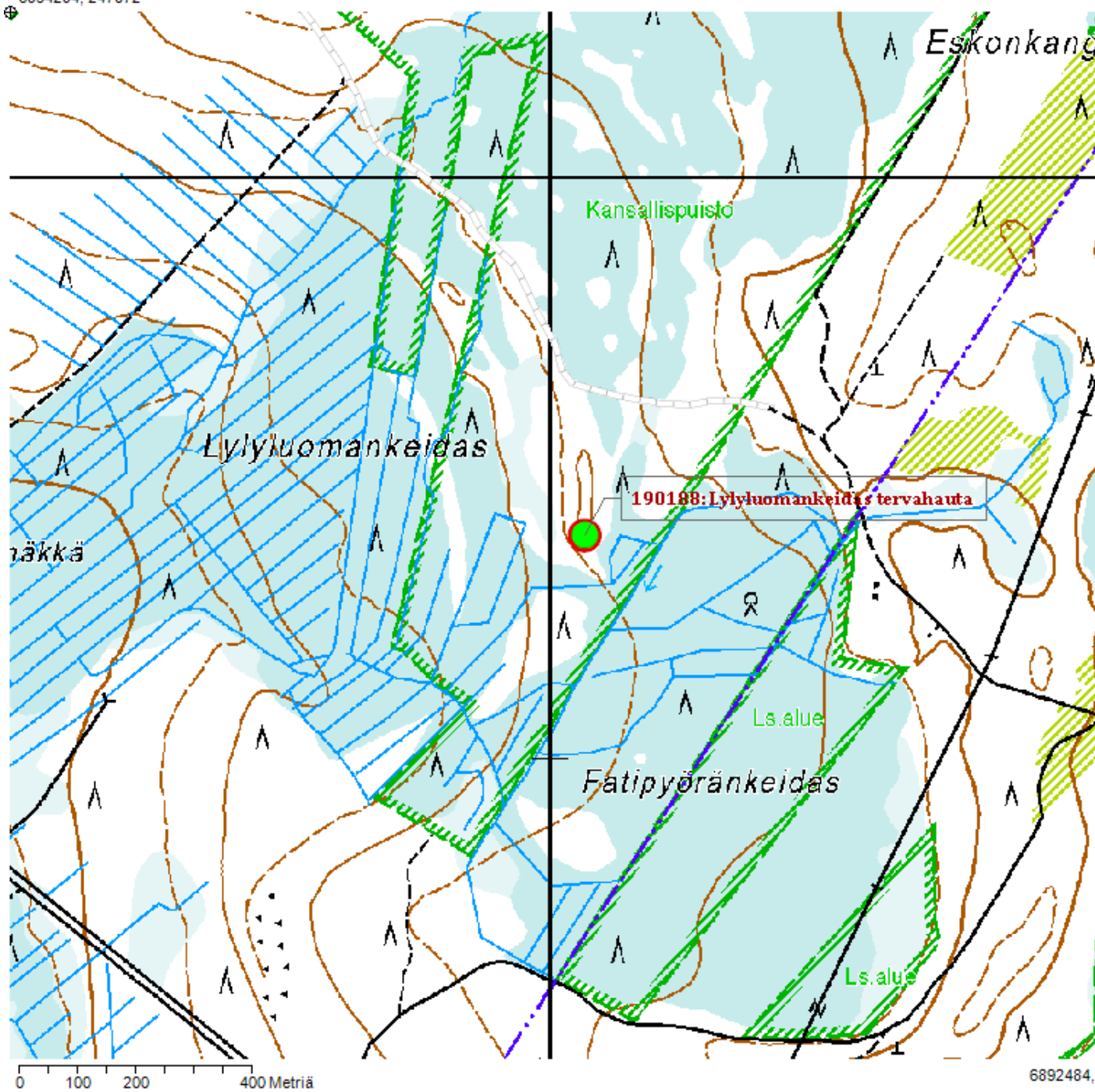
Toimenpide:	89602	Toteutusvuosi:	2017	Työkustannus, €:	
Työlaji:	210 Kulttuuriperintöinventointi			Tarvikekustannus, €:	
Tila:	4 Toteutettu			Muu kustannus, €:	
Toteuttaja:	Tapani Tuovinen				
Kuvaus:				Kustannukset yhteensä, €:	

Toimenpide:	89603	Toteutusvuosi:	2020	Työkustannus, €:	
Työlaji:	115 Puuston raivaus			Tarvikekustannus, €:	
Tila:	2 Ehdotettu			Muu kustannus, €:	
Toteuttaja:					
Kuvaus:				Kustannukset yhteensä, €:	

KARTTAOTE

Kohteen numero:	190188	Kohteen nimi:	Lylyluomankeidas tervahauta
Kunta:	Isojoki	Maankäyttökohde:	Lauhanvuoren kansallispuisto
P-koordinaatti:	6893384	Korkeus meren- pinnasta, ylin (m):	
I-koordinaatti:	248061	Korkeus meren- pinnasta, alin (m):	

6894284, 247072

© Metsähallitus, Maanmittauslaitos 2016

190194

Korsukangas 2 korsu

151010067

PERUSTIEDOT

Kohteen numero:	190194	Mj-tunnus (Museovirasto):	151010067
Kohteen tyypin tarkenne:	Asuinpaikat	Ajoitus:	Historiallinen
Tarkenne:	Asuinpaikka, määrittelemätön	Ajoituksen tarkenne:	1900-luku
P-koordinaatti:	6895046	Korkeus merenpinnasta, ylin (m):	
I-koordinaatti:	247511	Korkeus merenpinnasta, alin (m):	
Karttageometrian lähde:	GPS-mittaus, korjaamaton	Koordinaattiselitys:	

HALLINTATIEDOT

Omistaja:	Luontopalvelut	Vastuhenkilö:	
Haltija:	Etelä-Suomen Luontopalvelut	Olofita:	Voimassa
Ylläpitäjä:	Etelä-Suomen Luontopalvelut	Käyttö:	Luonnonsuojelu
Maankäyttökohde:	Lauhavuoren kansallispuisto	Maankäyttöluokka:	Kansallispuisto
Kiinteistötunnus:	151-891-1-1	Kiinteistön nimi:	Lauhavuoren kansallispuisto
Kunta:	Isojoki		

SUOJELUTIEDOT

Laji:		Historiallinen tausta:	
Rauhoitusluokka:			
Lukumäärä:			
Löytötapa:			
Arvotus:			
Arvotuksen selitys:			
Suojelu:			
Suojelun selitys:			

OMINAISUUSTIEDOT

Kunto:	Koskematon	Rajaustarkkuus:	Tarkka
Alkuperäisyys:	Täysin alkuperäinen	Rajauslähde:	Näkyvät rakenteet
Maastomerkintä:	Ei merkintää	Rajauslähteen selitys:	

KOHTEN JA YMPÄRISTÖN KUVAUS

Taustatiedot**Ympäristön kuvaus****Kuvaus****Kohteen rajaus****Tulkinta****Lisätiedot**

TOIMENPITEET KOHTEELLE

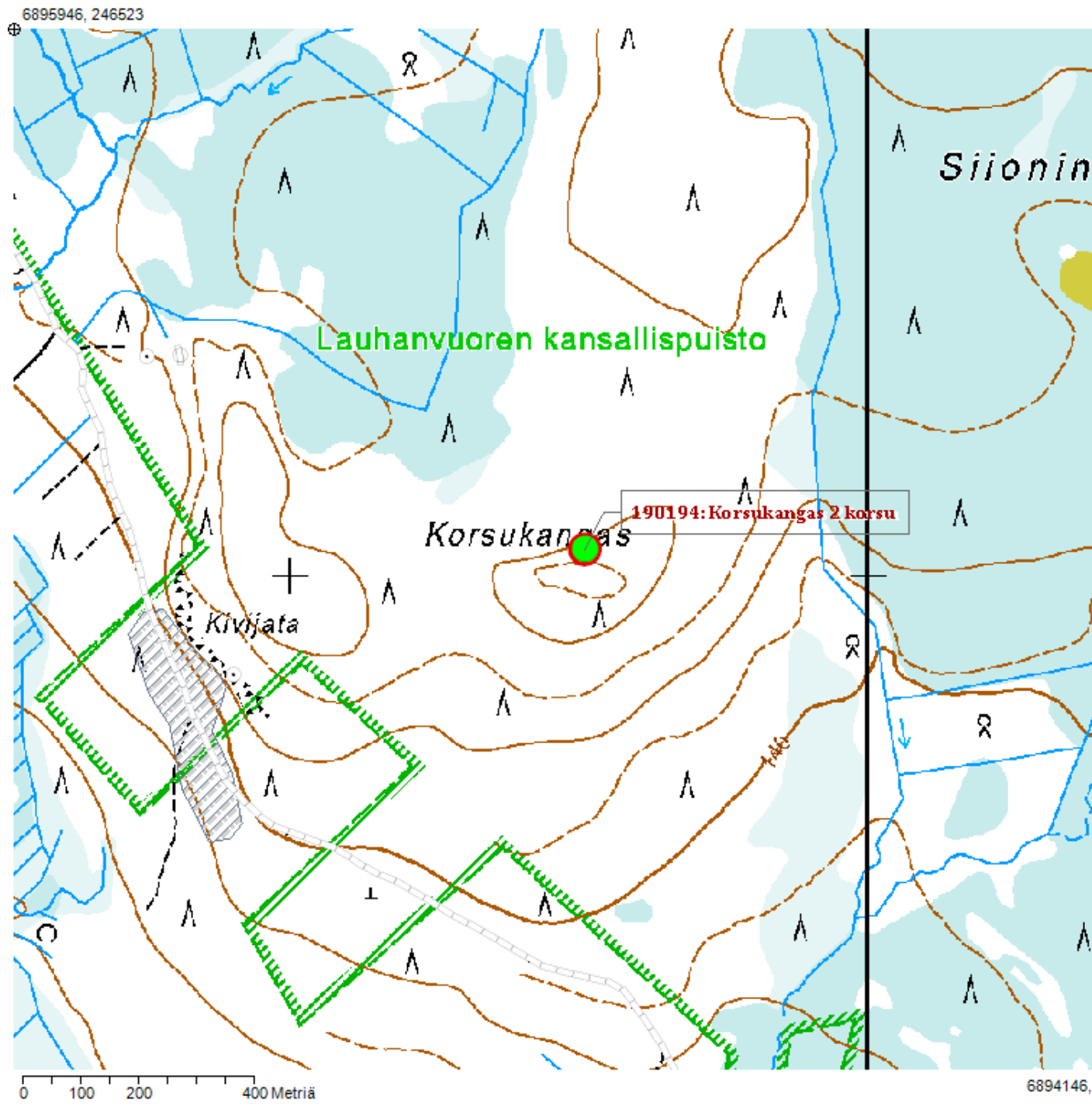
Toimenpide:	89628	Toteutusvuosi:	1998	Työkustannus, €:	
Työlaji:	210 Kulttuuriperintöinventointi			Tarvikekustannus, €:	
Tila:	4 Toteutettu			Muu kustannus, €:	
Toteuttaja:	P. Rislä				
Kuvaus:	Lauhanvuoren inventointi PMA 9813/kohde 5.			Kustannukset yhteensä, €:	

Toimenpide:	89629	Toteutusvuosi:	2017	Työkustannus, €:	
Työlaji:	210 Kulttuuriperintöinventointi			Tarvikekustannus, €:	
Tila:	4 Toteutettu			Muu kustannus, €:	
Toteuttaja:	Tapani Tuovinen				
Kuvaus:				Kustannukset yhteensä, €:	

KARTTAOTE

Kohteen numero:	190194	Kohteen nimi:	Korsukangas 2 korsu
Kunta:	Isojoki	Maankäyttökohde:	Lauhanvuoren kansallispuisto
P-koordinaatti:	6895046	Korkeus merenpinnasta, ylin (m):	
I-koordinaatti:	247511	Korkeus merenpinnasta, alin (m):	

190195

Korsukangas tervahauta

PERUSTIEDOT

Kohteen numero:	190195	Mj-tunnus (Museovirasto):	
Kohteen tyypin tarkenne:	Työ- ja valmistuspaikat	Ajoitus:	Historiallinen
Tarkenne:	Tervahaudat	Ajoituksen tarkenne:	Historiallinen
P-koordinaatti:	6895379	Korkeus merenpinnasta, ylin (m):	
I-koordinaatti:	246753	Korkeus merenpinnasta, alin (m):	
Karttageometrian lähde:	GPS-mittaus, korjaamaton	Koordinaattiselitys:	

HALLINTATIEDOT

Omistaja:	Luontopalvelut	Vastuhenkilö:	
Haltija:	Etelä-Suomen Luontopalvelut	Olofila:	Voimassa
Ylläpitäjä:	Etelä-Suomen Luontopalvelut	Käyttö:	Luonnonsuojelu
Maankäyttökohde:	Lauhanvuoren kansallispuisto	Maankäyttöluokka:	Kansallispuisto
Kiinteistötunnus:	151-891-1-1	Kiinteistön nimi:	Lauhavuoren kansallispuisto
Kunta:	Isojoki		

SUOJELUTIEDOT

Laji:	Kiinteä muinaisjäännös	Historiallinen tausta:	
Rauhoitusluokka:	Ei määritely		
Lukumäärä:	1		
Löytötapa:	Arkistotutkimus		
Arvotus:	0 Ei määritely		
Arvotuksen selitys:			
Suojelu:	8 Muu suojeluarvo		
Suojelun selitys:			

OMINAISUUSTIEDOT

Kunto:	Koskematon	Rajaustarkkuus:	
Alkuperäisyys:	Täysin alkuperäinen	Rajauslähde:	Näkyvät rakenteet
Maastomerkinä:	Ei merkintää	Rajauslähteen selitys:	

KOHTEN JA YMPÄRISTÖN KUVAUS

Taustatiedot

Kohde näkyy 2 m:n LAZ-aineistossa.

Ympäristön kuvaus

Taimikossa, erittäin huono näkyvyys.

Kuvaus

Kattilamainen pyöreä kuoppa, jota ympäröi valli. Läpimitta vallin harjalta mitaten 10 m. Syvyys runsaat 2 m. Halssi suuntaan S, erottuu 6 m pitkänä ja kourumaisena. Päällä kasvaa nuoria kuusia ja koivuja.

Kohteen rajaus**Tulkinta**

Tervahauta.

Lisätiedot

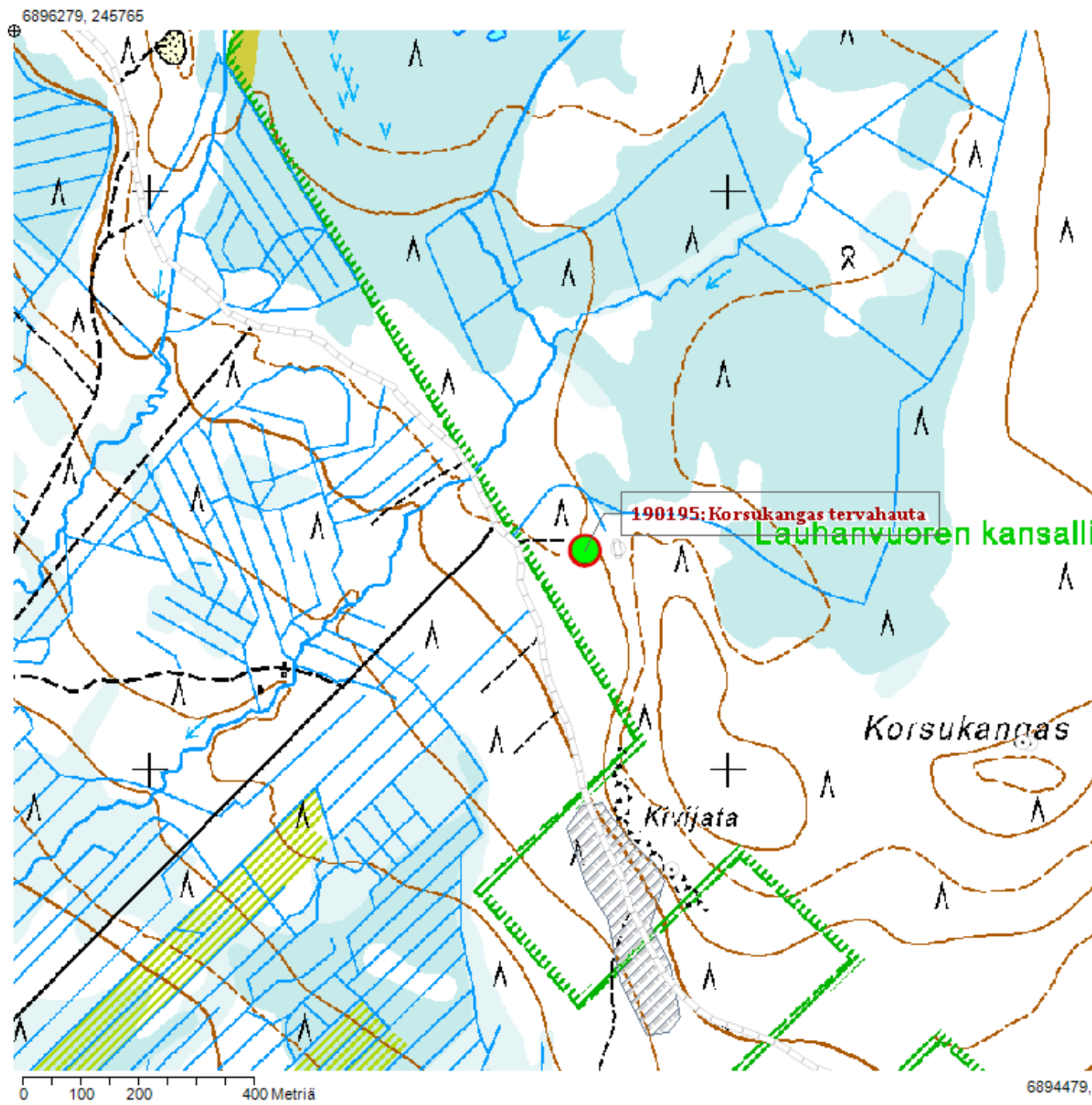
TOIMENPITEET KOHTEELLE

Toimenpide:	89630	Toteutusvuosi:	2017	Työkustannus, €:	
Työlaji:	210 Kulttuuriperintöinventointi			Tarvikekustannus, €:	
Tila:	4 Toteutettu			Muu kustannus, €:	
Toteuttaja:	Tapani Tuovinen				
Kuvaus:				Kustannukset yhteensä, €:	

Toimenpide:	89631	Toteutusvuosi:	2019	Työkustannus, €:	
Työlaji:	115 Puuston raivaus			Tarvikekustannus, €:	
Tila:	2 Ehdotettu			Muu kustannus, €:	
Toteuttaja:					
Kuvaus:	Pahasti ryteköitynyt. Raivaus paikallaan.			Kustannukset yhteensä, €:	

KARTTAOTE

Kohteen numero:	190195	Kohteen nimi:	Korsukangas tervahauta
Kunta:	Isojoki	Maankäyttökohde:	Lauhanvuoren kansallispuisto
P-koordinaatti:	6895379	Korkeus merenpinnasta, ylin (m):	
I-koordinaatti:	246753	Korkeus merenpinnasta, alin (m):	

190199

Kuivajärvi tervahauta

PERUSTIEDOT

Kohteen numero:	190199	Mj-tunnus (Museovirasto):	
Kohteen tyypin tarkenne:	Työ- ja valmistuspaikat	Ajoitus:	Historiallinen
Tarkenne:	Tervahaudat	Ajoituksen tarkenne:	Historiallinen
P-koordinaatti:	6897983	Korkeus merenpinnasta, ylin (m):	
I-koordinaatti:	248041	Korkeus merenpinnasta, alin (m):	
Karttageometrian lähde:	GPS-mittaus, korjaamaton	Koordinaattiselitys:	

HALLINTATIEDOT

Omistaja:	Luontopalvelut	Vastuhenkilö:	
Haltija:	Etelä-Suomen Luontopalvelut	Olofita:	Voimassa
Ylläpitäjä:	Etelä-Suomen Luontopalvelut	Käyttö:	Luonnonsuojelu
Maankäyttökohde:	Lauhanvuoren kansallispuisto	Maankäyttöluokka:	Kansallispuisto
Kiinteistötunnus:	151-891-1-1	Kiinteistön nimi:	Lauhavuoren kansallispuisto
Kunta:	Isojoki		

SUOJELUTIEDOT

Laji:	Kiinteä muinaisjäännös	Historiallinen tausta:	
Rauhoitusluokka:	Ei määritely		
Lukumäärä:	1		
Löytötapa:	Arkistotutkimus		
Arvotus:	0 Ei määritely		
Arvotuksen selitys:			
Suojelu:	8 Muu suojeluarvo		
Suojelun selitys:			

OMINAISUUSTIEDOT

Kunto:	Koskematon	Rajaustarkkuus:	Tarkka
Alkuperäisyys:	Täysin alkuperäinen	Rajauslähde:	Näkyvät rakenteet
Maastomerkintä:	Ei merkintää	Rajauslähteen selitys:	

KOHTEN JA YMPÄRISTÖN KUVAUS

Taustatiedot

Tervahauta on merkitty kuvioon 165 Karvian hoitoalueen metsätalousskartassa I Lauhan hoitolohko, 1943-1944. Paikka on merkitty myös Maanmittauslaitoksen Maastotietokantaan 2017, karttataso Tervahaudat.

Ympäristön kuvaus

Kankaalla, kumpareella suon laidassa.

Kuvaus

Kattilamainen pyöreä kuoppa, jota ympäröi korkea valli. Rakenne on kallellaan suon suuntaan. Kuopan syvyys 1.5-2.0 m. Rakenteen läpimitta vallin harjalta mitattuna 10 m. Kourumainen halssi suuntaan SW, kuusten alaoksien peitossa.

Kohteen rajaus**Tulkinta**

Tervahauta.

Lisätiedot

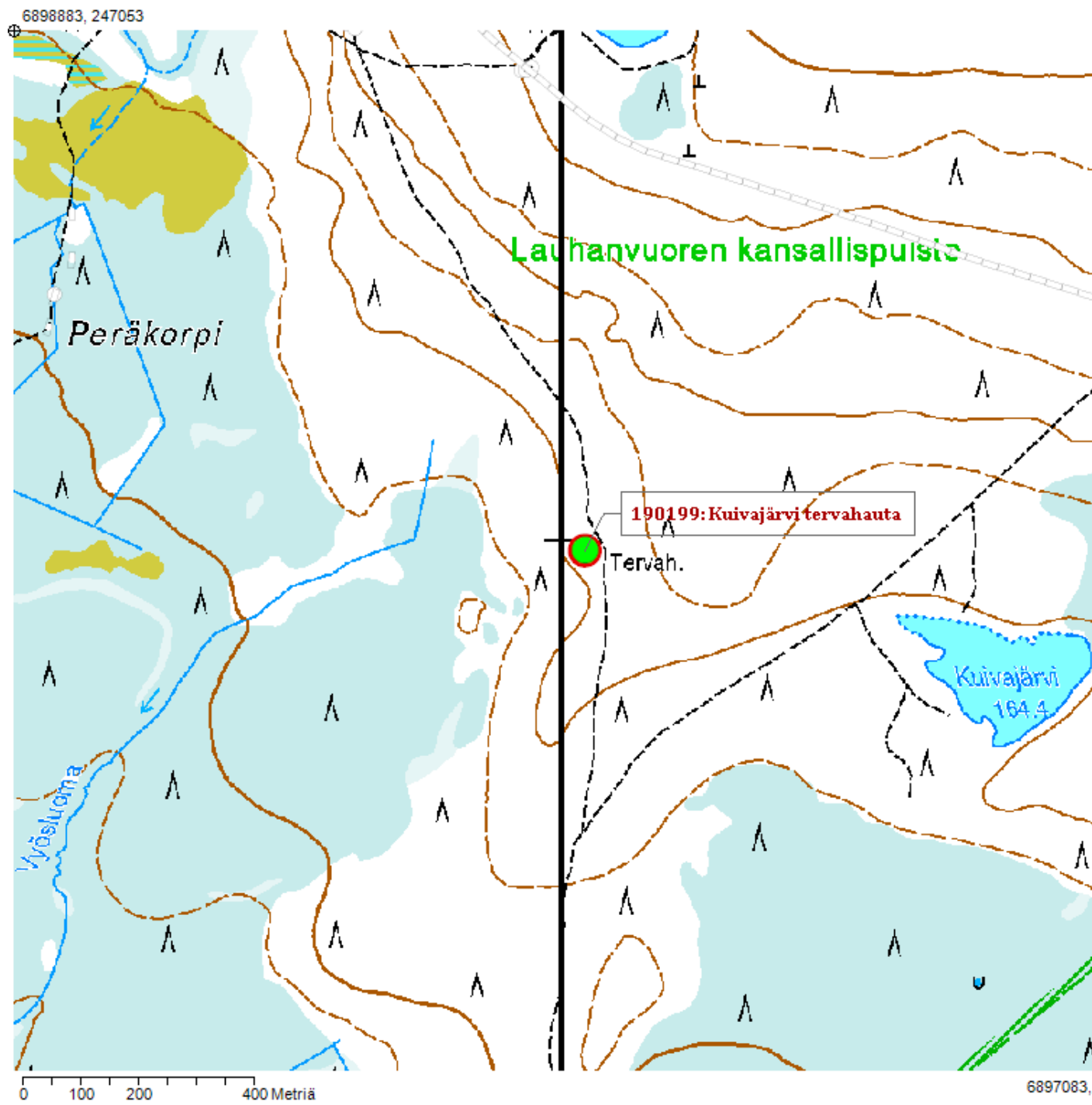

TOIMENPITEET KOHTEELLE

Toimenpide:	89634	Toteutusvuosi:	2017	Työkustannus, €:	
Työlaji:	210 Kulttuuriperintöinventointi			Tarvikekustannus, €:	
Tila:	4 Toteutettu			Muu kustannus, €:	
Toteuttaja:	Tapani Tuovinen				
Kuvaus:				Kustannukset yhteensä, €:	

KARTTAOTE

Kohteen numero:	190199	Kohteen nimi:	Kuivajärvi tervahauta
Kunta:	Isojoki	Maankäyttökohde:	Lauhanvuoren kansallispuisto
P-koordinaatti:	6897983	Korkeus merenpinnasta, ylin (m):	
I-koordinaatti:	248041	Korkeus merenpinnasta, alin (m):	

190200

Spitaalijärvi oja

PERUSTIEDOT

Kohteen numero:	190200	Mj-tunnus (Museovirasto):	
Kohteen tyypin tarkenne:	Maarakenteet	Ajoitus:	Historiallinen
Tarkenne:	Kaivannot	Ajoituksen tarkenne:	1800-luku
P-koordinaatti:	6898984	Korkeus merenpinnasta, ylin (m):	
I-koordinaatti:	247787	Korkeus merenpinnasta, alin (m):	
Karttageometrian lähde:	GPS-mittaus, korjaamaton	Koordinaattiselitys:	

HALLINTATIEDOT

Omistaja:	Luontopalvelut	Vastuhenkilö:	
Haltija:	Etelä-Suomen Luontopalvelut	Olofila:	Voimassa
Ylläpitäjä:	Etelä-Suomen Luontopalvelut	Käyttö:	Luonnonsuojelu
Maankäyttökohde:	Lauhanvuoren kansallispuisto	Maankäyttöluokka:	Kansallispuisto
Kiinteistötunnus:	151-891-1-1	Kiinteistön nimi:	Lauhavuoren kansallispuisto
Kunta:	Isojoki		

SUOJELUTIEDOT

Laji:	Kulttuuriperintökohde (ei muinaisjäännös)	Historiallinen tausta:	
Rauhoitusluokka:	Ei määritely		
Lukumäärä:	1		
Löytötapa:	Arkistotutkimus		
Arvotus:	0 Ei määritely		
Arvotuksen selitys:			
Suojelu:	8 Muu suojeluarvo		
Suojelun selitys:			

OMINAISUUSTIEDOT

Kunto:	Koskematon	Rajaustarkkuus:	Tarkka
Alkuperäisyys:	Täysin alkuperäinen	Rajauslähde:	Näkyvät rakenteet
Maastomerkintä:	Ei merkintää	Rajauslähteen selitys:	

KOHTEEN JA YMPÄRISTÖN KUVAUS

Taustatiedot

Laine 2000: 55.

Ympäristön kuvaus

Loivasti SW laskeva kangasmaasto.

Kuvaus

Suora kangasmaahan kaivettu oja, jonka molemmin puolin vallit ojasta nostetusta maasta. Alapäässä oja kapenee ja muuttuu selvästi erottuvassa paikassa tasamaaksi. Syvimmillään oja on yli 2 m syvä. Vallinharjojen väli suurimmillaan 7 m ja syvyys vallinharjalta 3 m. Järven puoleisessa päässä tukittu 5 m levyisellä maavallilla.

Kohteen rajaus**Tulkinta**

Järvenlaskuoja. 1860-luvun nälkävuosina kaivettiin hätäaputyönä laskuoja Spitaalijärven niittypalstojen saamiseksi. Perimätiedon mukaan kaivajat olivat turhaan yrittäneet kalastaa järvessä. Laskuoja toimi huonosti, koska rinne oli liian loiva. Se padottiin 1950- ja 1960-lukujen vaihteessa.

Lisätiedot

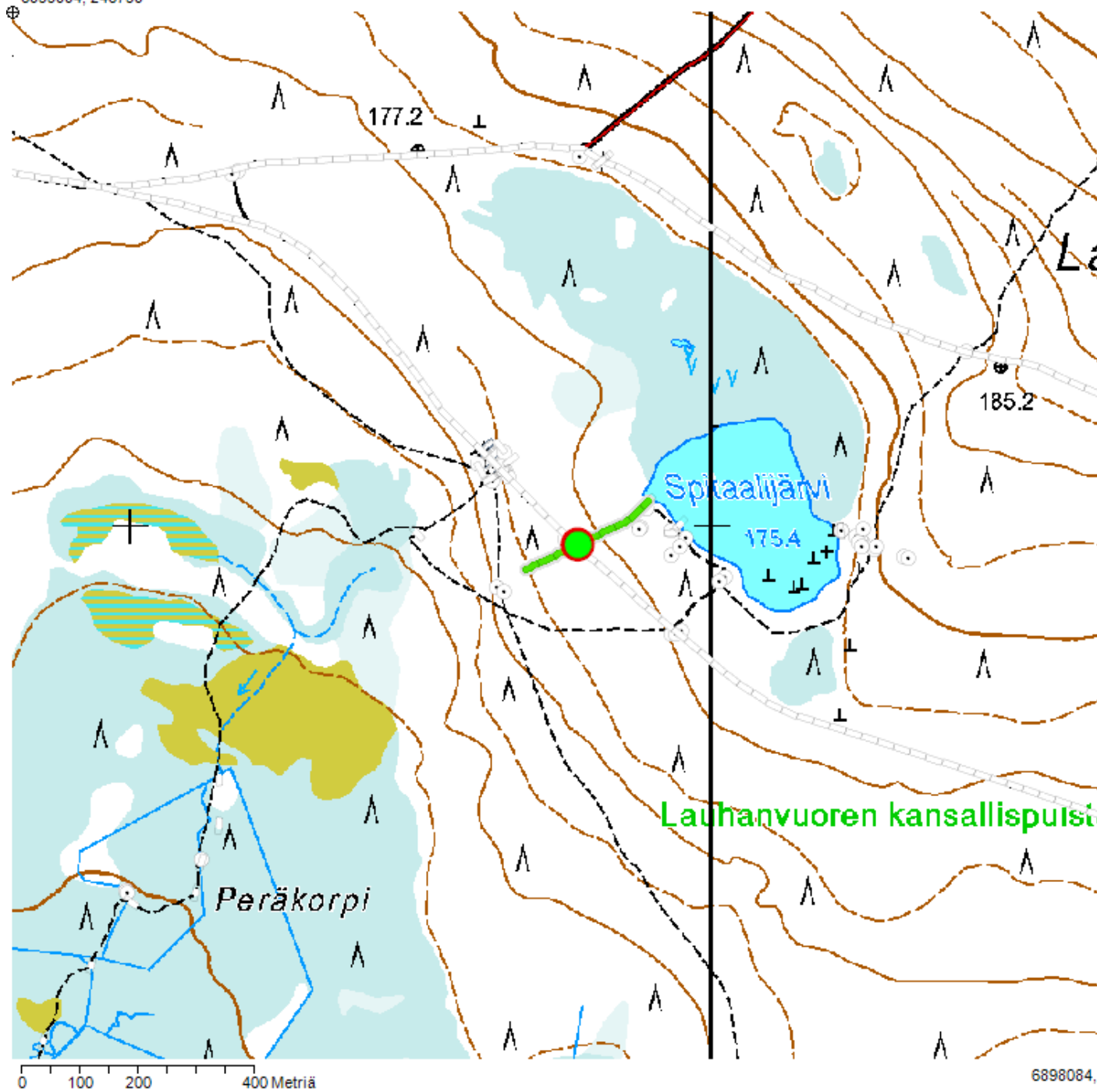
TOIMENPITEET KOHTEELLE

Toimenpide:	89635	Toteutusvuosi:	2017	Työkustannus, €:	
Työlaji:	210 Kulttuuriperintöinventointi			Tarvikekustannus, €:	
Tila:	4 Toteutettu			Muu kustannus, €:	
Toteuttaja:	Tapani Tuovinen				
Kuvaus:				Kustannukset yhteensä, €:	

KARTTAOTE

Kohteen numero:	190200	Kohteen nimi:	Spitaalijärvi oja
Kunta:	Isojoki	Maankäyttökohde:	Lauhanvuoren kansallispuisto
P-koordinaatti:	6898984	Korkeus merenpinnasta, ylin (m):	
I-koordinaatti:	247787	Korkeus merenpinnasta, alin (m):	

6899884, 246798

6898084

190201

Friiupolku tie

PERUSTIEDOT

Kohteen numero:	190201	Mj-tunnus (Museovirasto):	
Kohteen tyypin tarkenne:	Liikennekohteet	Ajoitus:	Historiallinen
Tarkenne:	Tienpohjat	Ajoituksen tarkenne:	1800-luku
P-koordinaatti:	6897294	Korkeus merenpinnasta, ylin (m):	
I-koordinaatti:	250562	Korkeus merenpinnasta, alin (m):	
Karttageometrian lähde:	GPS-mittaus, korjaamaton	Koordinaattiselitys:	

HALLINTATIEDOT

Omistaja:	Luontopalvelut	Vastuhenkilö:	
Haltija:	Etelä-Suomen Luontopalvelut	Olofila:	Voimassa
Ylläpitäjä:	Etelä-Suomen Luontopalvelut	Käyttö:	Luonnonsuojelu
Maankäyttökohde:	Lauhanvuoren kansallispuisto	Maankäyttöluokka:	Kansallispuisto
Kiinteistötunnus:	232-891-1-3	Kiinteistön nimi:	Lauhavuoren kansallispuisto
Kunta:	Kauhajoki		

SUOJELUTIEDOT

Laji:	Kulttuuriperintökohde (ei muinaisjäännös)	Historiallinen tausta:	
Rauhoitusluokka:	Ei määritely		
Lukumäärä:	1		
Löytötapa:	Arkistotutkimus		
Arvotus:	0 Ei määritely		
Arvotuksen selitys:			
Suojelu:	8 Muu suojeluarvo		
Suojelun selitys:			

OMINAISUUSTIEDOT

Kunto:	Koskematon	Rajaustarkkuus:	Tarkka
Alkuperäisyys:	Täysin alkuperäinen	Rajauslähde:	Näkyvät rakenteet
Maastomerkintä:	Ei merkintää	Rajauslähteen selitys:	

KOHTEEN JA YMPÄRISTÖN KUVAUS

Taustatiedot

Laine 2000: 20. Pitäjänkartta.

Ympäristön kuvaus

E-osassa säilynyttä polkua taimikkoa ja voimalinjan aukeaa.

Kuvaus

Kahden pyörän ajoura 340 metrin pituudelta. Ura alkaa Lauhanvuoren kansallispuiston itärajalta ja jatkuu voimalinjalle. Tie on 2.0-2.5 m leveä ja paikoin kivikkoinen. Voimalinjan kohdalla ajoura kääntyy lounaaseen voimalinjan suuntaiseksi uudeksi uraksi. Vanhaa tieuraa ei sen jälkeen ole enää näkyvissä Kivilakson maastossa. Vanha tieura on ilmeisesti ollut käytössä voimalinjan kunnossapidossa ja vanha ajoura on käyttämättömänä kasvanut umpeen. Kivilakson S-puolelta kulkee metsäautotie, joka osaksi kulkee Friiupolun tieuraa. Tuomipuskan kohdalla se kulkee toista uraa kuin Friiupolku.

Kohteen rajaus**Tulkinta**

Osa vanhasta ns. friiupolusta, joka johti Iivarinkylästä Vakkuriin (Laine 2000: 20). Polku on näkyvissä pitäjänkartassa. Suurin osa tieurasta ei enää löydettävissä.

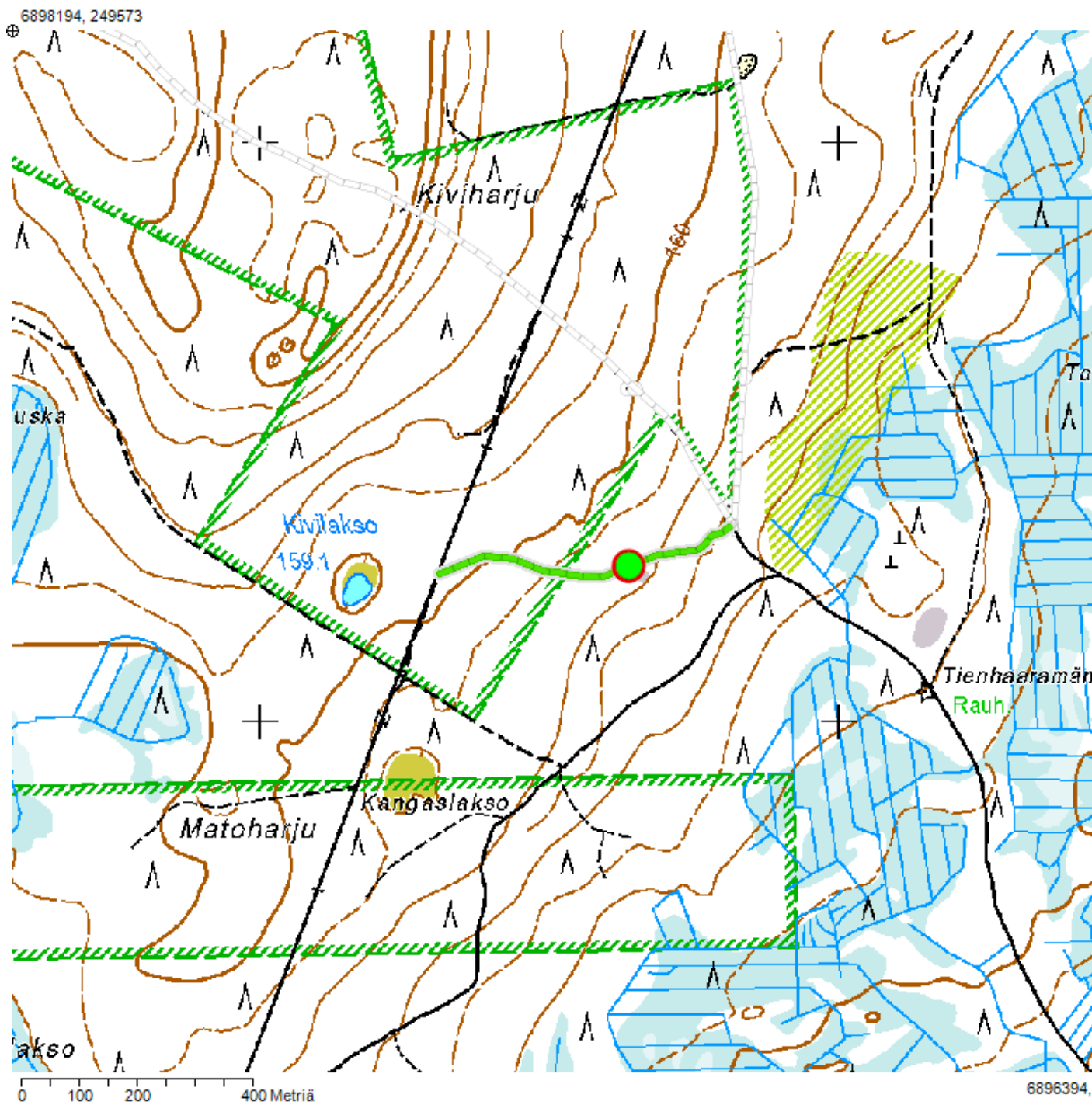
Lisätiedot

TOIMENPITEET KOHTEELLE

Toimenpide:	89636	Toteutusvuosi:	2017	Työkustannus, €:	
Työlaji:	210 Kulttuuriperintöinventointi			Tarvikekustannus, €:	
Tila:	4 Toteutettu			Muu kustannus, €:	
Toteuttaja:	Tapani Tuovinen				
Kuvaus:				Kustannukset yhteensä, €:	

KARTTAOTE

Kohteen numero:	190201	Kohteen nimi:	Friiupolku tie
Kunta:	Kauhajoki	Maankäyttökohde:	Lauhanvuoren kansallispuisto
P-koordinaatti:	6897294	Korkeus merenpinnasta, ylin (m):	
I-koordinaatti:	250562	Korkeus merenpinnasta, alin (m):	

190205

Huhtakorvenkivijata kivenottoalue

PERUSTIEDOT

Kohteen numero:	190205	Mj-tunnus (Museovirasto):	
Kohteen tyypin tarkenne:	Raaka-aineen hankintapaikat	Ajoitus:	Historiallinen
Tarkenne:	Louhokset - kivilouhos	Ajoituksen tarkenne:	1800-luku
P-koordinaatti:	6901459	Korkeus merenpinnasta, ylin (m):	
I-koordinaatti:	245763	Korkeus merenpinnasta, alin (m):	
Karttageometrian lähde:	GPS-mittaus, korjaamaton	Koordinaattiselitys:	

HALLINTATIEDOT

Omistaja:	Luontopalvelut	Vastuhenkilö:	
Haltija:	Etelä-Suomen Luontopalvelut	Olofila:	Voimassa
Ylläpitäjä:	Etelä-Suomen Luontopalvelut	Käyttö:	Luonnonsuojelu
Maankäyttökohde:	Lauhanvuoren kansallispuisto	Maankäyttöluokka:	Kansallispuisto
Kiinteistötunnus:	151-402-17-46	Kiinteistön nimi:	Koskivirta
Kunta:	Isojoki		

SUOJELUTIEDOT

Laji:	Kulttuuriperintökohde (ei muinaisjäännös)	Historiallinen tausta:	
Rauhoitusluokka:	Ei määritelty		
Lukumäärä:	1		
Löytötapa:	Arkistotutkimus		
Arvotus:	0 Ei määritelty		
Arvotuksen selitys:			
Suojelu:	8 Muu suojeluarvo		
Suojelun selitys:			

OMINAISUUSTIEDOT

Kunto:	Koskematon	Rajaustarkkuus:	Tarkka
Alkuperäisyys:	Täysin alkuperäinen	Rajauslähde:	Näkyvät rakenteet
Maastomerkintä:	Ei merkintää	Rajauslähteen selitys:	

KOHTEN JA YMPÄRISTÖN KUVAUS

Taustatiedot

Ei aikaisempia tietoja sijainnista. Laine kuvaa hiekkakiven oton työtapoja, muttei kivenottoaikkojen sijaintia (Laine 2000: 24-25).

Ympäristön kuvaus

Taimikkoa. Huono näkyvyys. Luontopolun E-puolella, lähellä.

Kuvaus

Kivijatan W-puolella louhikkoisessa maassa kuoppia, joista ainakin yhdessä hiekkakivilaaka. Kivijatan pintaa on kaiveltu vähänlaisesti. Pistegeometrian ilmaisemasta paikasta 45 m lounaaseen on maastossa hiekkakivilohkare. Huonon näkyvyyden takia aluetta ei kartoitettu yksityisohtaisesti.

Kohteen rajaus**Tulkinta**

Hiekkakiven ottopaikka.

Lisätiedot

TOIMENPITEET KOHTEELLE

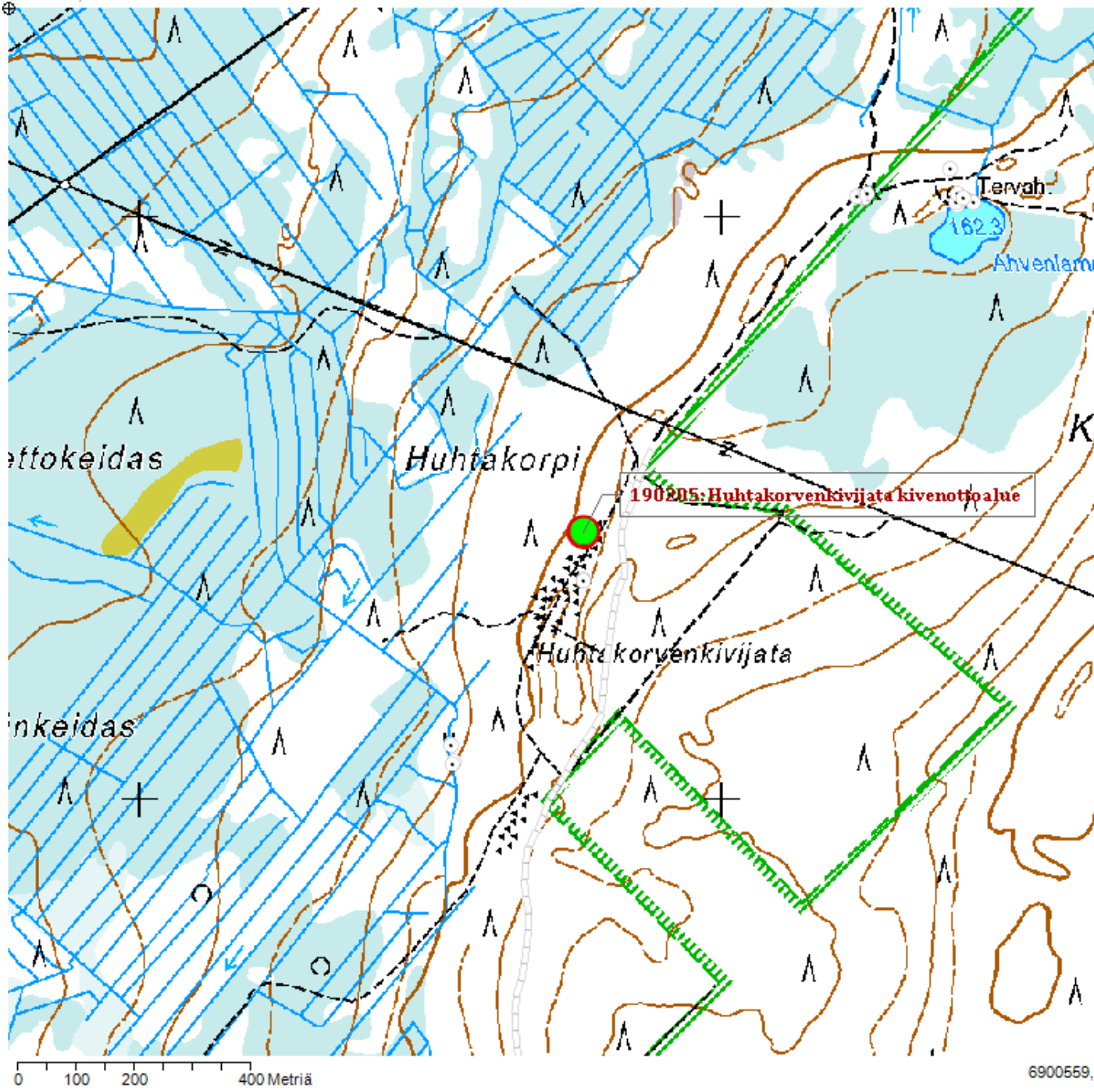
Toimenpide:	89640	Toteutusvuosi:	2017	Työkustannus, €:	
Työlaji:	210 Kulttuuriperintöinventointi			Tarvikekustannus, €:	
Tila:	4 Toteutettu			Muu kustannus, €:	
Toteuttaja:	Tapani Tuovinen				
Kuvaus:				Kustannukset yhteensä, €:	

KARTTAOTE

Kohteen numero:	190205	Kohteen nimi:	Huhtakorvenkivijata kivenottoalue
Kunta:	Isojoki	Maankäyttökohde:	Lauhanvuoren kansallispuisto
P-koordinaatti:	6901459	Korkeus merenpinnasta, ylin (m):	
I-koordinaatti:	245763	Korkeus merenpinnasta, alin (m):	

6902359, 244775

190206

Suntinmaanhauta tervahauta

PERUSTIEDOT

Kohteen numero:	190206	Mj-tunnus (Museovirasto):	
Kohteen tyypin tarkenne:	Työ- ja valmistuspaikat	Ajoitus:	Historiallinen
Tarkenne:	Tervahaudat	Ajoituksen tarkenne:	Historiallinen
P-koordinaatti:	6901076	Korkeus merenpinnasta, ylin (m):	
I-koordinaatti:	250198	Korkeus merenpinnasta, alin (m):	
Karttageometrian lähde:	GPS-mittaus, korjaamaton	Koordinaattiselitys:	

HALLINTATIEDOT

Omistaja:	Luontopalvelut	Vastuhenkilö:	
Haltija:	Etelä-Suomen Luontopalvelut	Olofila:	Voimassa
Ylläpitäjä:	Etelä-Suomen Luontopalvelut	Käyttö:	Luonnonsuojelu
Maankäyttökohde:	Lauhanvuoren kansallispuisto	Maankäyttöluokka:	Kansallispuisto
Kiinteistötunnus:	232-413-2-53	Kiinteistön nimi:	Korvenalus
Kunta:	Kauhajoki		

SUOJELUTIEDOT

Laji:	Kiinteä muinaisjäänös	Historiallinen tausta:	
Rauhoitusluokka:	Ei määritelty		
Lukumäärä:	1		
Löytötapa:	Arkistotutkimus		
Arvotus:	0 Ei määritelty		
Arvotuksen selitys:			
Suojelu:	8 Muu suojeluarvo		
Suojelun selitys:			

OMINAISUUSTIEDOT

Kunto:	Koskematon	Rajaustarkkuus:	Tarkka
Alkuperäisyys:	Täysin alkuperäinen	Rajauslähde:	Näkyvät rakenteet
Maastomerkintä:	Ei merkintää	Rajauslähteen selitys:	

KOHTEN JA YMPÄRISTÖN KUVAUS

Taustatiedot

Ruismäki 1987: 850, n:o 695.

Ympäristön kuvaus

Männyntaimikkoa.

Kuvaus

Kattilamainen pyöreä kuoppa hiekkamaassa. Rakenne on E-rinteessä siten, että W-puolen reuna on maanpinnan tasalla ja E-reuna muodostaa vallin. Kuopan syvyys on noin 1.5 m. Rakenteen läpimitta vallin harjalta mitattuna 10 m. Kuoppamainen halssi E-puolella. Kairanäytteissä pintamaan alla kuopan pohjalla puuhiiltä. Rakenteen päällä kasvaa nuoria mäntyjä.

Kohteen rajaus**Tulkinta**

Tervahauta.

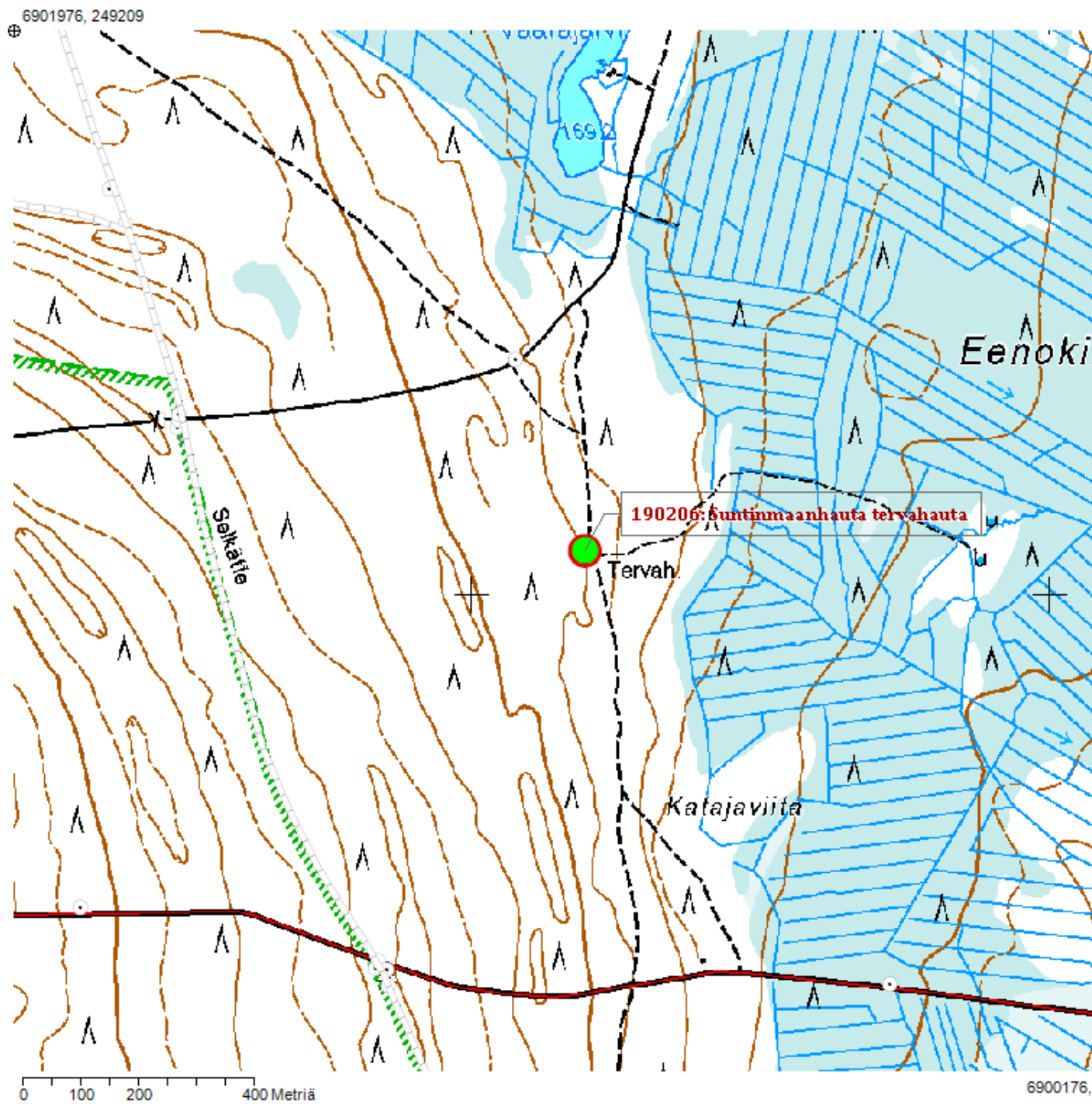
Lisätiedot

TOIMENPITEET KOHTEELLE

Toimenpide:	89643	Toteutusvuosi:	2017	Työkustannus, €:	
Työlaji:	210 Kulttuuriperintöinventointi			Tarvikekustannus, €:	
Tila:	4 Toteutettu			Muu kustannus, €:	
Toteuttaja:	Tapani Tuovinen				
Kuvaus:				Kustannukset yhteensä, €:	

KARTTAOTE

Kohteen numero:	190206	Kohteen nimi:	Suntinmaanhauta tervahauta
Kunta:	Kauhajoki	Maankäyttökohde:	Lauhanvuoren kansallispuisto
P-koordinaatti:	6901076	Korkeus meren- pinnasta, ylin (m):	
I-koordinaatti:	250198	Korkeus meren- pinnasta, alin (m):	

190207

Ahvenlammi tervahauta

PERUSTIEDOT

Kohteen numero:	190207	Mj-tunnus (Museovirasto):	
Kohteen tyypin tarkenne:	Työ- ja valmistuspaikat	Ajoitus:	Historiallinen
Tarkenne:	Tervahaudat	Ajoituksen tarkenne:	Historiallinen
P-koordinaatti:	6902030	Korkeus merenpinnasta, ylin (m):	
I-koordinaatti:	246420	Korkeus merenpinnasta, alin (m):	
Karttageometrian lähde:	GPS-mittaus, korjaamaton	Koordinaattiselitys:	

HALLINTATIEDOT

Omistaja:	Luontopalvelut	Vastuhenkilö:	
Haltija:	Etelä-Suomen Luontopalvelut	Olofila:	Voimassa
Ylläpitäjä:	Etelä-Suomen Luontopalvelut	Käyttö:	Luonnonsuojelu
Maankäyttökohde:	Lauhanvuoren kansallispuisto	Maankäyttöluokka:	Kansallispuisto
Kiinteistötunnus:	151-402-17-46	Kiinteistön nimi:	Koskivirta
Kunta:	Isojoki		

SUOJELUTIEDOT

Laji:	Kiinteä muinaisjäänös	Historiallinen tausta:	
Rauhoitusluokka:	Ei määritelty		
Lukumäärä:	1		
Löytötapa:	Arkistotutkimus		
Arvotus:	0 Ei määritelty		
Arvotuksen selitys:			
Suojelu:	8 Muu suojeluarvo		
Suojelun selitys:			

OMINAISUUSTIEDOT

Kunto:	Koskematon	Rajaustarkkuus:	Tarkka
Alkuperäisyys:	Täysin alkuperäinen	Rajauslähde:	Näkyvät rakenteet
Maastomerkintä:	Ei merkintää	Rajauslähteen selitys:	

KOHTEN JA YMPÄRISTÖN KUVAUS

Taustatiedot

Näkyä 2 m:n LAZ-aineistossa ja maastokartassa.

Ympäristön kuvaus

Suolammen N-rannalla.

Kuvaus

Hienoon hiekkaan kaivettu kattilamainen pyöreä kuoppa. Kuopan syvyys noin 1.5 m. Rakenteen läpimitta vallin harjalta mitattuna 8 m. Kuoppamainen halssi NW-puolella eli lammesta poispäin. Rakenteen päällä kasvaa mäntyjä. Pintamaa ympärillä on kulunut, koska paikka on ollut vuoteen 2016 asti leiriytymispaikka.

Kohteen rajaus**Tulkinta**

Tervahauta.

Lisätiedot

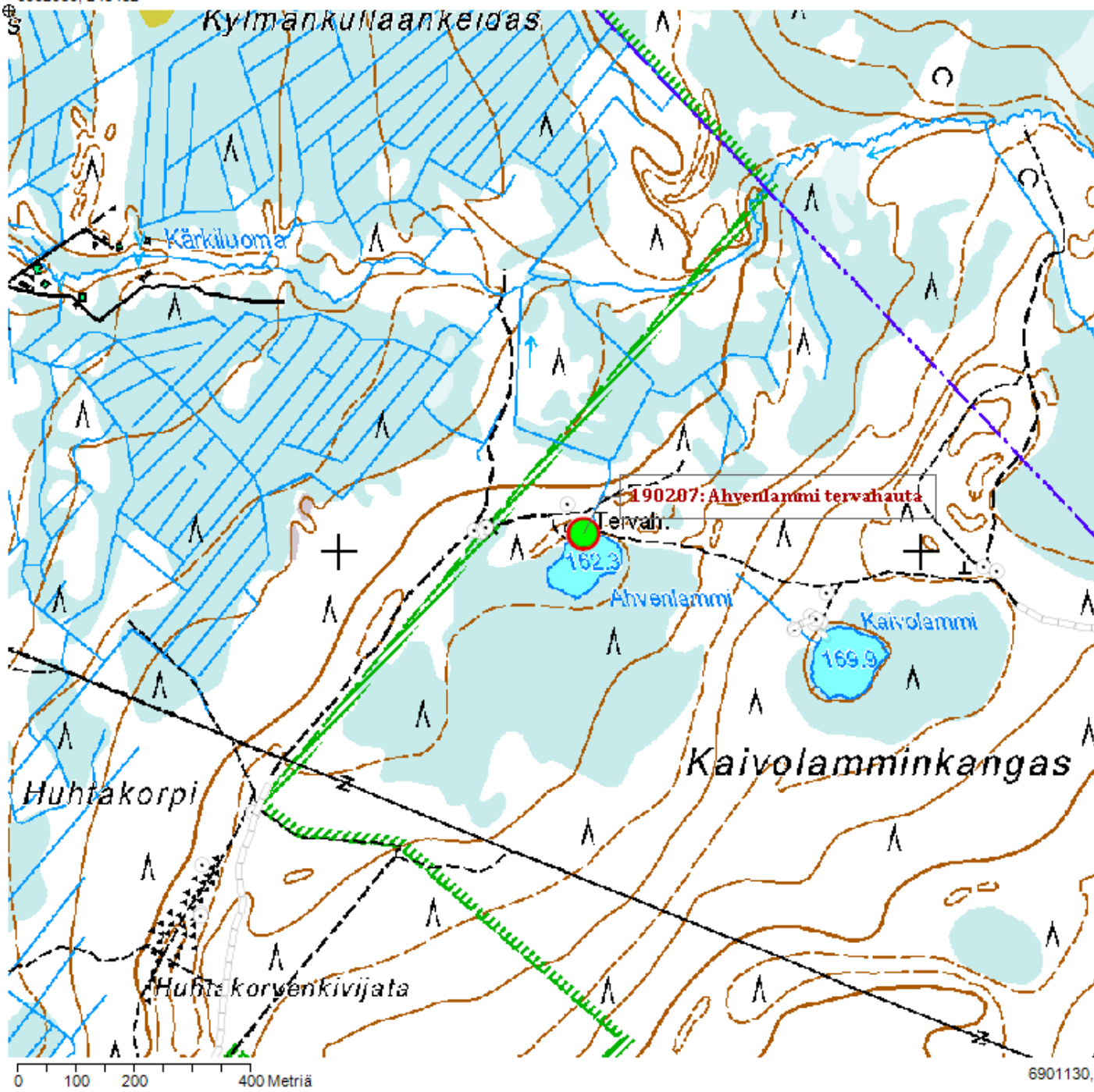
TOIMENPITEET KOHTEELLE

Toimenpide:	89644	Toteutusvuosi:	2017	Työkustannus, €:	
Työlaji:	210 Kulttuuriperintöinventointi			Tarvikekustannus, €:	
Tila:	4 Toteutettu			Muu kustannus, €:	
Toteuttaja:	Tapani Tuovinen				
Kuvaus:				Kustannukset yhteensä, €:	

KARTTAOTE

Kohteen numero:	190207	Kohteen nimi:	Ahvenlammi tervahauta
Kunta:	Isojoki	Maankäyttökohde:	Lauhanvuoren kansallispuisto
P-koordinaatti:	6902030	Korkeus merenpinnasta, ylin (m):	
I-koordinaatti:	246420	Korkeus merenpinnasta, alin (m):	

6902930, 245432

190208

Lauhanvuori perunamaa

PERUSTIEDOT

Kohteen numero:	190208	Mj-tunnus (Museovirasto):	
Kohteen tyypin tarkenne:	Maataloushistorialliset kohteet	Ajoitus:	Historiallinen
Tarkenne:	Fossiiliset pellot	Ajoituksen tarkenne:	1800-luku
P-koordinaatti:	6901007	Korkeus merenpinnasta, ylin (m):	215
I-koordinaatti:	248726	Korkeus merenpinnasta, alin (m):	215
Karttageometrian lähde:	GPS-mittaus, korjaamaton	Koordinaattiselitys:	

HALLINTATIEDOT

Omistaja:	Luontopalvelut	Vastuhenkilö:	
Haltija:	Etelä-Suomen Luontopalvelut	Olofila:	Voimassa
Ylläpitäjä:	Etelä-Suomen Luontopalvelut	Käyttö:	Luonnonsuojelu
Maankäyttökohde:	Lauhanvuoren kansallispuisto	Maankäyttöluokka:	Kansallispuisto
Kiinteistötunnus:	232-891-1-3	Kiinteistön nimi:	Lauhavuoren kansallispuisto
Kunta:	Kauhajoki		

SUOJELUTIEDOT

Laji:	Kiinteä muinaisjäännös	Historiallinen tausta:	
Rauhoitusluokka:	Ei määritely		
Lukumäärä:	1		
Löytötapa:	Arkistotutkimus		
Arvotus:	0 Ei määritely		
Arvotuksen selitys:			
Suojelu:	8 Muu suojeluarvo		
Suojelun selitys:			

OMINAISUUSTIEDOT

Kunto:	Koskematon	Rajaustarkkuus:	Tarkka
Alkuperäisyys:	Täysin alkuperäinen	Rajauslähde:	Näkyvät rakenteet
Maastomerkinä:	Opastaulu	Rajauslähteen selitys:	

KOHTEN JA YMPÄRISTÖN KUVAUS

Taustatiedot

Merkitty pitäjänkarttaan. Laine 2000: 23-24.

Ympäristön kuvaus

Sekametsäinen N-rinne. Näkötorresta pohjoiseen polkua, joka koukkaa itään, polun varressa.

Kuvaus

N-S-suuntainen suunnilleen suorakaiteen muotoinen alue, jonka pituus on runsaat 20 metriä ja leveys noin 15 m. Idän ja lännen puolella aluetta rajaavat matalat kivimuurit sammaloituneista pyöristyneistä kivistä. Alueen itäreunassa on oja, joka jatkuu noin 15 m pohjoiseen ja jonka leveys on 0.7 m ja syvyys 0.5 m. Alueen S-reunaan on kaivettu lapionterän levyinen matala oja, joka hyvinsäilyneenä vaikuttaa reserentiltä. Alueen E-puolella rinne viettää pois päin, joten siellä ei ole tarvittu ojaa. Luontopalvelut on raivannut alueelta lepikon ja sammalmättäät ja viljellyt paikalla perunaa vuodesta 1989. Vuonna 2017 kynnetyn alueen mitat ovat 5x7 m.

Kohteen rajaus**Tulkinta**

Perunamaa.

Lisätiedot

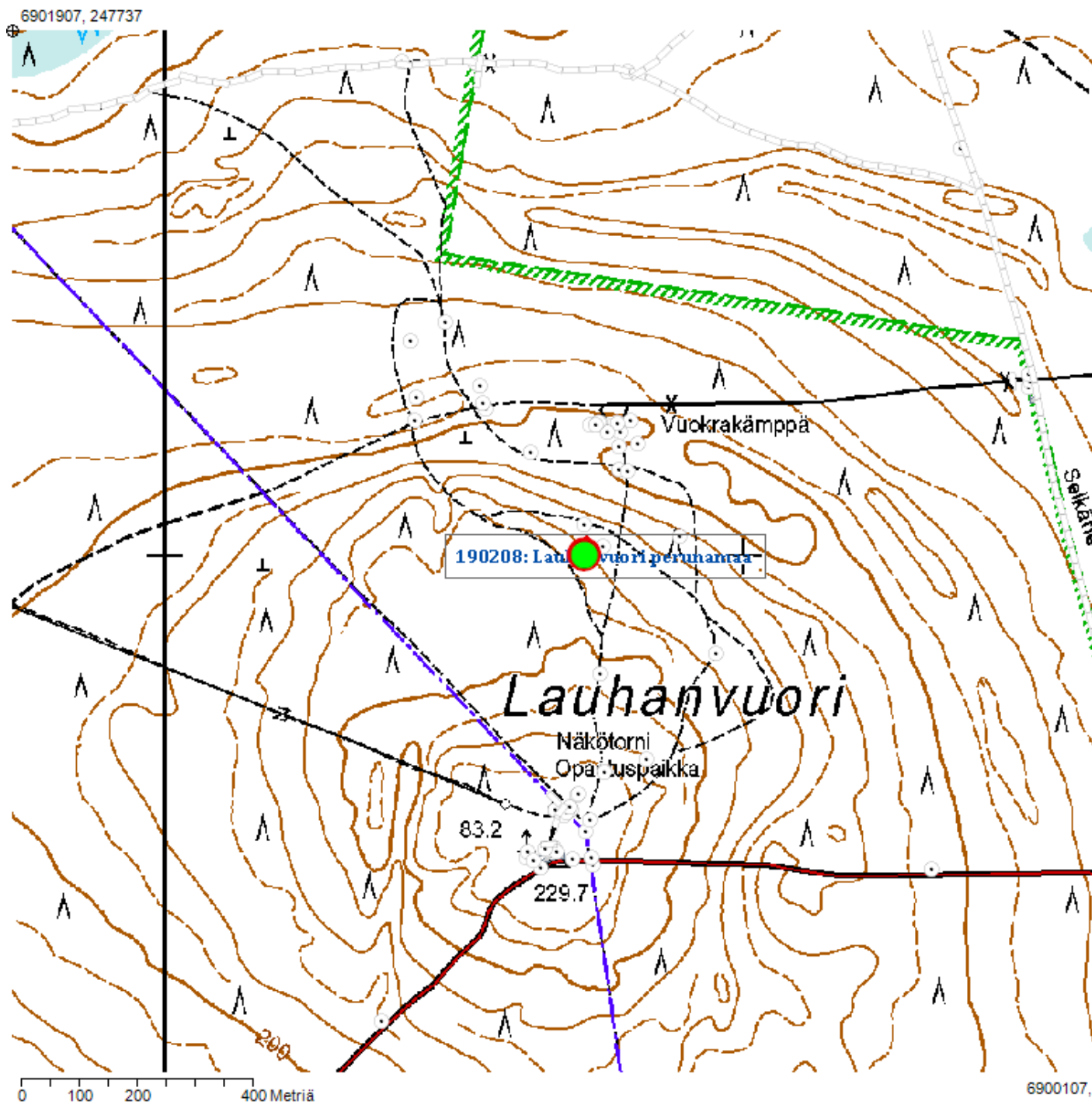
TOIMENPITEET KOHTEELLE

Toimenpide:	89645	Toteutusvuosi:	2017	Työkustannus, €:	
Työlaji:	210 Kulttuuriperintöinventointi			Tarvikekustannus, €:	
Tila:	4 Toteutettu			Muu kustannus, €:	
Toteuttaja:	Tapani Tuovinen				
Kuvaus:				Kustannukset yhteensä, €:	

KARTTAOTE

Kohteen numero:	190208	Kohteen nimi:	Lauhanvuori perunamaa
Kunta:	Kauhajoki	Maankäyttökohde:	Lauhanvuoren kansallispuisto
P-koordinaatti:	6901007	Korkeus merenpinnasta, ylin (m):	215
I-koordinaatti:	248726	Korkeus merenpinnasta, alin (m):	215

190209

Kaivolamminkankaan tie

PERUSTIEDOT

Kohteen numero:	190209	Mj-tunnus (Museovirasto):	
Kohteen tyypin tarkenne:	Liikennekohteet	Ajoitus:	Historiallinen
Tarkenne:	Tienpohjat	Ajoituksen tarkenne:	1800-luku
P-koordinaatti:	6901765	Korkeus merenpinnasta, ylin (m):	
I-koordinaatti:	248289	Korkeus merenpinnasta, alin (m):	
Karttageometrian lähde:	GPS-mittaus, korjaamaton	Koordinaattiselitys:	

HALLINTATIEDOT

Omistaja:	Luontopalvelut	Vastuhenkilö:	
Haltija:	Etelä-Suomen Luontopalvelut	Olofila:	Voimassa
Ylläpitäjä:	Etelä-Suomen Luontopalvelut	Käyttö:	Luonnonsuojelu
Maankäyttökohde:	Lauhanvuoren kansallispuisto	Maankäyttöluokka:	Kansallispuisto
Kiinteistötunnus:	151-891-1-1	Kiinteistön nimi:	Lauhavuoren kansallispuisto
Kunta:	Kauhajoki		

SUOJELUTIEDOT

Laji:	Kulttuuriperintökohde (ei muinaisjäännös)	Historiallinen tausta:	
Rauhoitusluokka:	Ei määritely		
Lukumäärä:	1		
Löytötapa:	Arkistotutkimus		
Arvotus:	0 Ei määritely		
Arvotuksen selitys:			
Suojelu:	8 Muu suojeluarvo		
Suojelun selitys:			

OMINAISUUSTIEDOT

Kunto:	Koskematon	Rajaustarkkuus:	Tarkka
Alkuperäisyys:	Täysin alkuperäinen	Rajauslähde:	Näkyvät rakenteet
Maastomerkintä:	Ei merkintää	Rajauslähteen selitys:	

KOHTEN JA YMPÄRISTÖN KUVAUS

Taustatiedot

Laine 2000. Näkyvissä pitäjänkartassa vuodelta 1847.

Ympäristön kuvaus

Tasaista mäntykangasta.

Kuvaus

Kärkikeitaan eteläreunaa myötäilevä soratie, jonka pituus on 2350 m. Kankaaseen painunutta tieuraa käytetään retkeilyreitteinä, joten se kuuluu koko leveydeltä. Tien leveys W-päässä on 2.0-2.3 m. Kunnanrajalla tie kapenee polkumaiseksi uraksi, jonka leveys on 1.6 m. Leveys vaihtelee jonkin verran. Tie kapenee edelleen metrin levyiseksi poluksi. Polku erottuu kuitenkin selvänä painaumanana hiekkaisessa maaperässä. Ennen Selkätien risteystä tie levenee 2.1 metriin. Tien E-osa saattaa poiketa vanhasta tieurasta, koska pitäjänkarttaan 1847 merkitty ura näyttäisi kulkevan hieman etelämpänä.

Kohteen rajaus**Tulkinta**

Historiallinen tie.

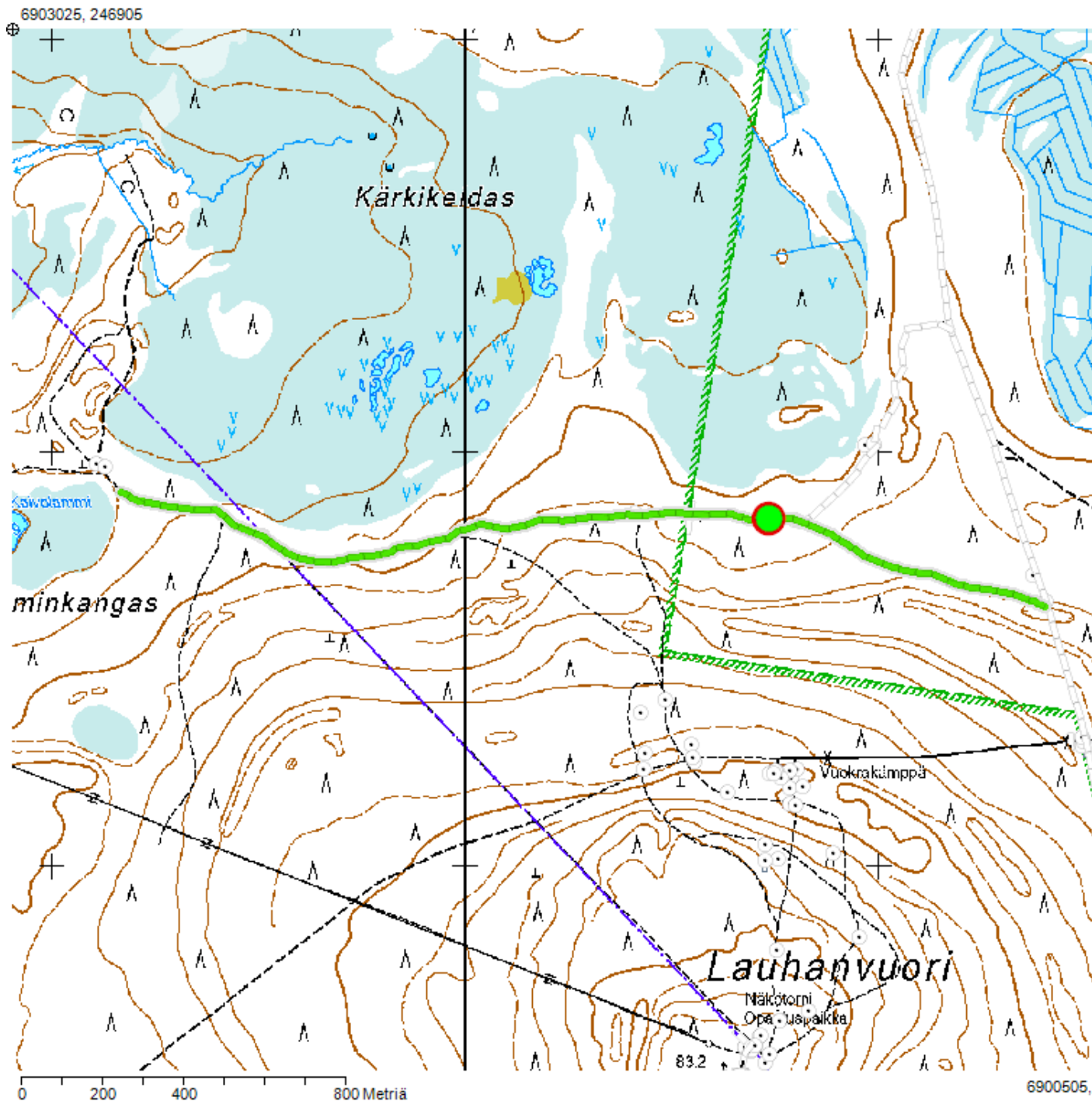
Lisätiedot

TOIMENPITEET KOHTEELLE

Toimenpide:	89657	Toteutusvuosi:	2017	Työkustannus, €:	
Työlaji:	210 Kulttuuriperintöinventointi			Tarvikekustannus, €:	
Tila:	4 Toteutettu			Muu kustannus, €:	
Toteuttaja:	Tapani Tuovinen				
Kuvaus:				Kustannukset yhteensä, €:	

KARTTAOTE

Kohteen numero:	190209	Kohteen nimi:	Kaivolamminkankaan tie
Kunta:	Kauhajoki	Maankäyttökohde:	Lauhanvuoren kansallispuisto
P-koordinaatti:	6901765	Korkeus merenpinnasta, ylin (m):	
I-koordinaatti:	248289	Korkeus merenpinnasta, alin (m):	

190218

Selkätien ja Kaivolamminkankaantien yhdistie

PERUSTIEDOT

Kohteen numero:	190218	Mj-tunnus (Museovirasto):	
Kohteen tyypin tarkenne:	Liikennekohteet	Ajoitus:	Historiallinen
Tarkenne:	Tienpohjat	Ajoituksen tarkenne:	1800-luku
P-koordinaatti:	6902070	Korkeus merenpinnasta, ylin (m):	
I-koordinaatti:	248995	Korkeus merenpinnasta, alin (m):	
Karttageometrian lähde:	Digitointi kartalta	Koordinaattiselitys:	

HALLINTATIEDOT

Omistaja:	Luontopalvelut	Vastuhenkilö:	
Haltija:	Etelä-Suomen Luontopalvelut	Olofila:	Voimassa
Ylläpitäjä:	Etelä-Suomen Luontopalvelut	Käyttö:	Luonnonsuojelu
Maankäyttökohde:	Lauhanvuoren kansallispuisto	Maankäyttöluokka:	Kansallispuisto
Kiinteistötunnus:	232-405-1-1593	Kiinteistön nimi:	Pajuluomanmettä
Kunta:	Kauhajoki		

SUOJELUTIEDOT

Laji:	Kulttuuriperintökohde (ei muinaisjäännös)	Historiallinen tausta:	
Rauhoitusluokka:	Ei määritelty		
Lukumäärä:	1		
Löytötapa:	Arkistotutkimus		
Arvotus:	0 Ei määritelty		
Arvotuksen selitys:			
Suojelu:	8 Muu suojeluarvo		
Suojelun selitys:			

OMINAISUUSTIEDOT

Kunto:	Koskematon	Rajaustarkkuus:	Tarkka
Alkuperäisyys:	Täysin alkuperäinen	Rajauslähde:	Näkyvät rakenteet
Maastomerkintä:	Ei merkintää	Rajauslähteen selitys:	

KOHTEEN JA YMPÄRISTÖN KUVAUS

Taustatiedot

Laine 2000. Merkitty vuoden 1847 pitäjänkarttaan.

Ympäristön kuvaus

Tasaikäistä istutusmännikköä.

Kuvaus

Hiukan painunut 645 m pitkä soratie, joka yhdistää Selkätien ja Kaivolamminkankaan tien.
Leveys 2.1 m. Ei oja.

Kohteen rajaus**Tulkinta**

Historiallinen tie.

Lisätiedot

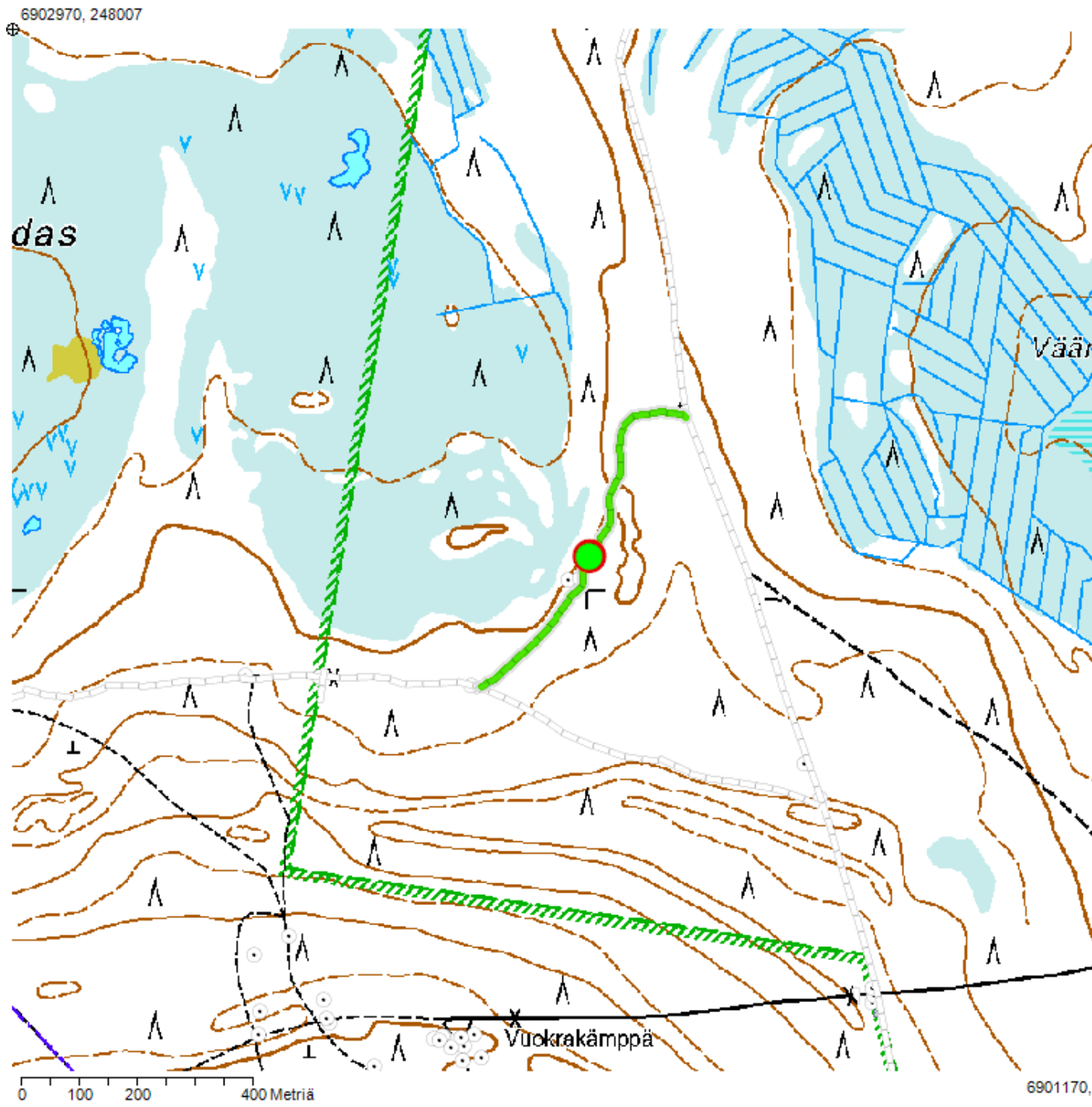

TOIMENPITEET KOHTEELLE

Toimenpide:	89702	Toteutusvuosi:	2017	Työkustannus, €:	
Työlaji:	210 Kulttuuriperintöinventointi			Tarvikekustannus, €:	
Tila:	4 Toteutettu			Muu kustannus, €:	
Toteuttaja:	Tapani Tuovinen				
Kuvaus:				Kustannukset yhteensä, €:	

KARTTAOTE

Kohteen numero:	190218	Kohteen nimi:	Selkätien ja Kaivolamminkankaantien yhdistie
Kunta:	Kauhajoki	Maankäyttökohde:	Lauhanvuoren kansallispuisto
P-koordinaatti:	6902070	Korkeus meren- pinnasta, ylin (m):	
I-koordinaatti:	248995	Korkeus meren- pinnasta, alin (m):	

190221

Hurstilammi 1 kämppä

PERUSTIEDOT

Kohteen numero:	190221	Mj-tunnus (Museovirasto):	
Kohteen tyypin tarkenne:	Asuinpaikat	Ajoitus:	Historiallinen
Tarkenne:	Asuinpaikka, määrittelemätön	Ajoituksen tarkenne:	1900-luku
P-koordinaatti:	6905276	Korkeus merenpinnasta, ylin (m):	
I-koordinaatti:	247934	Korkeus merenpinnasta, alin (m):	
Karttageometrian lähde:	GPS-mittaus, korjaamaton	Koordinaattiselitys:	

HALLINTATIEDOT

Omistaja:	Luontopalvelut	Vastuhenkilö:	
Haltija:	Etelä-Suomen Luontopalvelut	Olofita:	Voimassa
Ylläpitäjä:	Etelä-Suomen Luontopalvelut	Käyttö:	Luonnonsuojelu
Maankäyttökohde:	Lauhanvuoren kansallispuisto	Maankäyttöluokka:	Kansallispuisto
Kiinteistötunnus:	232-403-85-1	Kiinteistön nimi:	Lisämaa
Kunta:	Kauhajoki		

SUOJELUTIEDOT

Laji:	Kulttuuriperintökohde (ei muinaisjäännös)	Historiallinen tausta:	
Rauhoitusluokka:	Ei määritelty		
Lukumäärä:	1		
Löytötapa:	Arkistotutkimus		
Arvotus:	0 Ei määritelty		
Arvotuksen selitys:			
Suojelu:	8 Muu suojeluarvo		
Suojelun selitys:			

OMINAISUUSTIEDOT

Kunto:	Koskematon	Rajaustarkkuus:	Tarkka
Alkuperäisyys:	Täysin alkuperäinen	Rajauslähde:	Näkyvät rakenteet
Maastomerkintä:	Ei merkintää	Rajauslähteen selitys:	

KOHTEN JA YMPÄRISTÖN KUVAUS

Taustatiedot

Aarno Kotirannan haastattelu.

Ympäristön kuvaus

W-E-suuntaisella harjanteella suon laidassa.

Kuvaus

Suorakaiteen muotoinen paksun sammalen peittämä kivijalka, jonka mitat ovat 8.4 m (W-E) ja leveys 6.4 m. Ainakin E-päässä kivijalassa käytetty Lauhanvuoren hiekkakiveä. Keskellä kumpumainen tulisijan jäännös. Kummun S-reunassa tuuli on kaatanut männyn, jonka juuret ovat nostaneet esiin punatiiliä. Punatiilien välissä on laastia. Tiilikasa on romahtanut savupiipun jäännös. Kivijalan E-päässä on suorakaiteen muotoisena ladelmana harvaan asetettuja suuria lohkaraita. Ne ovat olleet porstuan perusta. Porstuan päästä mitattuna koko pituus on 12.7 m. Porstuan leveys 2.7 m. Päällä kasvaa nuoria mäntyjä.

Kohteen rajaus**Tulkinta**

Tukkikämpän jäännökset. Sirkku Laineen haastatteli entistä metsänvartijaa Aarno Kotiranta (synt. 1921) 26.11.1997. Hänen mukaansa Kärkikeitaan reunalla tehtiin hakkuita 1950-luvun alussa. Savotassa oli 12 miestä, passaripoika ja Kotiranta. Kämpän lähellä on yksityisen toimesta kaivinkoneella kaivettu Hurstilammi, joka oli tarkoitettu uimapaikaksi ja kalalammikoksi, nyttemmin pilattu. Hurstilammi oli seudun ensimmäinen tulkikämpä. Kämpälle johti Selkätie. Vilho Saarikosken (1980) mukaan paikalle pystytettiin kaksi kämppää ja talli syksyllä 1949 (Saarikoski 1980). Hirret oli hakattu Vihteljärvellä. Etuosassa oli lautaparakki, jossa eteinen, metsänvartijan huone, hella ja ruokakomero. Takaosassa oli miesten tilat: keskellä huonetta muuri, jossa oli sekä takka että hella. Takaseinällä kerrossängyt. Kämpä myytiin maitten yksityistämisen yhteydessä 500 mk:lla Muurahaisen kylään asunnoksi. Tien toisella puolella talli ja sauna (ei löydetty).

Lisätiedot

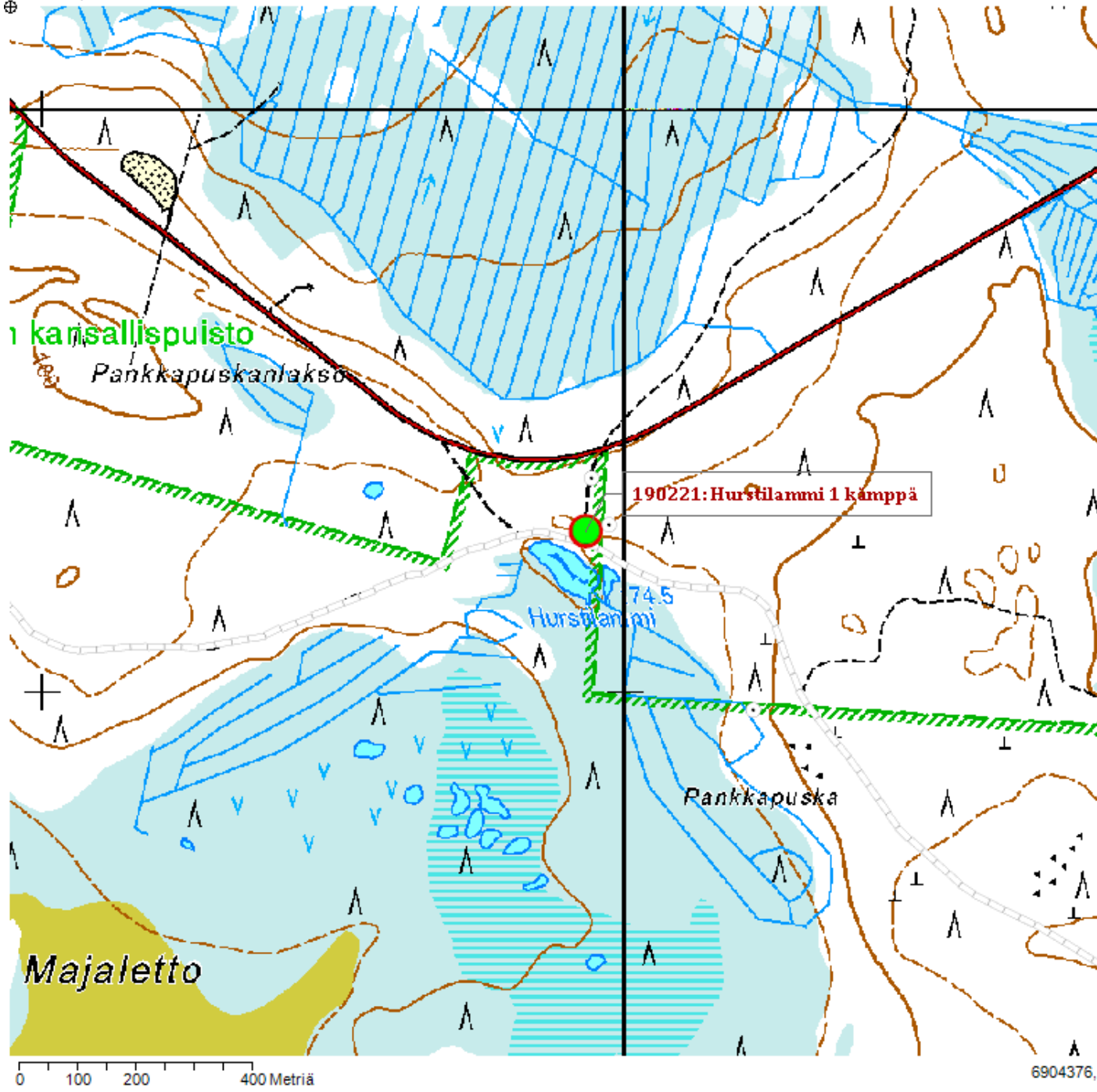
TOIMENPITEET KOHTEELLE

Toimenpide:	89706	Toteutusvuosi:	2017	Työkustannus, €:	
Työlaji:	210 Kulttuuriperintöinventointi			Tarvikekustannus, €:	
Tila:	4 Toteutettu			Muu kustannus, €:	
Toteuttaja:	Tapani Tuovinen				
Kuvaus:				Kustannukset yhteensä, €:	

KARTTAOTE

Kohteen numero:	190221	Kohteen nimi:	Hurstimmi 1 kämpä
Kunta:	Kauhajoki	Maankäyttökohde:	Lauhanvuoren kansallispuisto
P-koordinaatti:	6905276	Korkeus merenpinnasta, ylin (m):	
I-koordinaatti:	247934	Korkeus merenpinnasta, alin (m):	

6906176, 246945

© Metsähallitus, Maanmittauslaitos 2016

190222

Hurstilammi 2 kämppä

PERUSTIEDOT

Kohteen numero:	190222	Mj-tunnus (Museovirasto):	
Kohteen tyypin tarkenne:	Asuinpaikat	Ajoitus:	Historiallinen
Tarkenne:	Asuinpaikka, määrittelemätön	Ajoituksen tarkenne:	1900-luku
P-koordinaatti:	6905286	Korkeus merenpinnasta, ylin (m):	
I-koordinaatti:	247973	Korkeus merenpinnasta, alin (m):	
Karttageometrian lähde:	GPS-mittaus, korjaamaton	Koordinaattiselitys:	

HALLINTATIEDOT

Omistaja:	Luontopalvelut	Vastuhenkilö:	
Haltija:	Etelä-Suomen Luontopalvelut	Olofila:	Voimassa
Ylläpitäjä:	Etelä-Suomen Luontopalvelut	Käyttö:	Luonnonsuojelu
Maankäyttökohde:	Lauhanvuoren kansallispuisto	Maankäyttöluokka:	Kansallispuisto
Kiinteistötunnus:	232-403-7-121	Kiinteistön nimi:	Hurstilammi
Kunta:	Kauhajoki		

SUOJELUTIEDOT

Laji:	Kulttuuriperintökohde (ei muinaisjäännös)	Historiallinen tausta:	
Rauhoitusluokka:	Ei määritelty		
Lukumäärä:	1		
Löytötapa:	Arkistotutkimus		
Arvotus:	0 Ei määritelty		
Arvotuksen selitys:			
Suojelu:	8 Muu suojeluarvo		
Suojelun selitys:			

OMINAISUUSTIEDOT

Kunto:	Koskematon	Rajaustarkkuus:	Tarkka
Alkuperäisyys:	Täysin alkuperäinen	Rajauslähde:	Näkyvät rakenteet
Maastomerkintä:	Ei merkintää	Rajauslähteen selitys:	

KOHTEN JA YMPÄRISTÖN KUVAUS

Taustatiedot

Aarno Kotirannan haastatelu.

Ympäristön kuvaus

W-E-suuntaisella harjanteella suon laidassa.

Kuvaus

Suorakaiteen muotoinen paksun sammalen peittämä kivijalka, jonka mitat ovat 7.1 m (N-S) ja leveys 6.6 m. E-osassa tynnyrikamiinan jäännös: kallellaan oleva 0.45 m:n läpimittainen peltitynnyri, jonka sisällä punatiiltä ja lyttyyn puristettu pala peltistä syöksytorvea. Kamiinen vieressä betonisen salaojaputken pala. SE-kulmassa pellinpala. Päällä kasvaa nuoria mäntyjä. Kämpän vieressä S-puolella maassa 1.80 m pitkän hetekan jäännös. Kahdesta rakennuksenjäännöksestä itäisempi.

Kohteen rajaus**Tulkinta**

Tukkikämpän jäännökset. Sirkku Laineen haastatteli entistä metsänvartijaa Aarno Kotiranta (synt. 1921) 26.11.1997. Hänen mukaansa Kärkikeitaan reunalla tehtiin hakkuita 1950-luvun alussa. Savotassa oli 12 miestä, passaripoika ja Kotiranta. Vilho Saarikosken (1980) mukaan paikalle pystytettiin kaksi kämppää ja talli syksyllä 1949 (Saarikoski 1980).

Lisätiedot

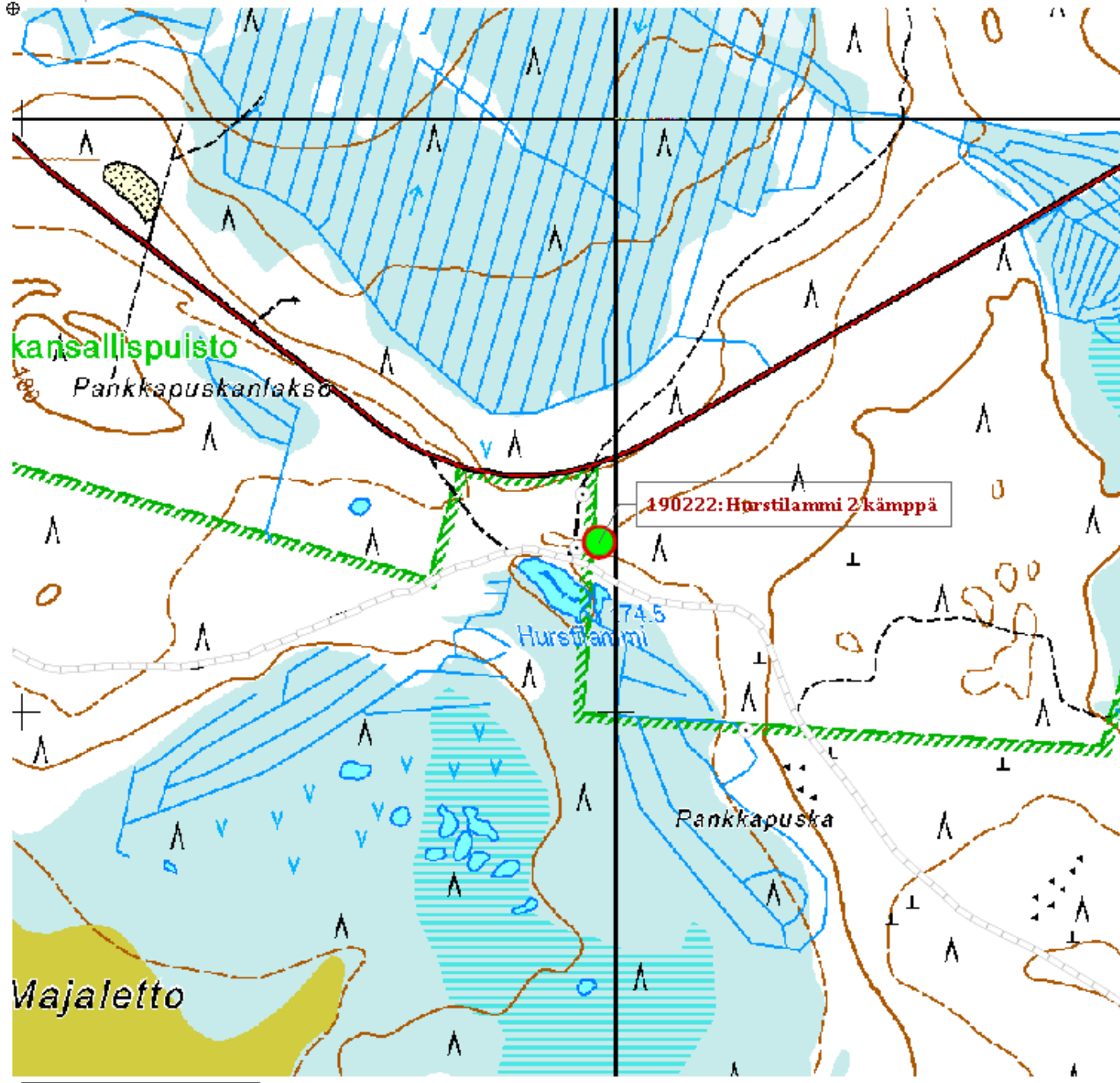
TOIMENPITEET KOHTEELLE

Toimenpide:	89707	Toteutusvuosi:	2017	Työkustannus, €:	
Työlaji:	210 Kulttuuriperintöinventointi			Tarvikekustannus, €:	
Tila:	4 Toteutettu			Muu kustannus, €:	
Toteuttaja:	Tapani Tuovinen				
Kuvaus:				Kustannukset yhteensä, €:	

KARTTAOTE

Kohteen numero:	190222	Kohteen nimi:	Hurstimmi 2 kämpä
Kunta:	Kauhajoki	Maankäyttökohde:	Lauhanvuoren kansallispuisto
P-koordinaatti:	6905286	Korkeus merenpinnasta, ylin (m):	
I-koordinaatti:	247973	Korkeus merenpinnasta, alin (m):	

6906186, 246984

0 100 200 400 Metriä

6904386

© Metsähallitus, Maanmittauslaitos 2016

190236

Kovanpruukinkivijata kivenottoalue

PERUSTIEDOT

Kohteen numero:	190236	Mj-tunnus (Museovirasto):	
Kohteen tyypin tarkenne:	Raaka-aineen hankintapaikat	Ajoitus:	Historiallinen
Tarkenne:	Louhokset - kivilouhos	Ajoituksen tarkenne:	1800-luku
P-koordinaatti:	6904717	Korkeus merenpinnasta, ylin (m):	
I-koordinaatti:	245624	Korkeus merenpinnasta, alin (m):	
Karttageometrian lähde:	GPS-mittaus, korjaamaton	Koordinaattiselitys:	

HALLINTATIEDOT

Omistaja:	Luontopalvelut	Vastuhenkilö:	
Haltija:	Etelä-Suomen Luontopalvelut	Olofila:	Voimassa
Ylläpitäjä:	Etelä-Suomen Luontopalvelut	Käyttö:	Luonnonsuojelu
Maankäyttökohde:	Lauhanvuoren kansallispuisto	Maankäyttöluokka:	Kansallispuisto
Kiinteistötunnus:	232-891-1-3	Kiinteistön nimi:	Lauhavuoren kansallispuisto
Kunta:	Kauhajoki		

SUOJELUTIEDOT

Laji:	Kulttuuriperintökohde (ei muinaisjäännös)	Historiallinen tausta:	
Rauhoitusluokka:	Ei määritely		
Lukumäärä:	1		
Löytötapa:	Arkistotutkimus		
Arvotus:	0 Ei määritely		
Arvotuksen selitys:			
Suojelu:	8 Muu suojeluarvo		
Suojelun selitys:			

OMINAISUUSTIEDOT

Kunto:	Koskematon	Rajaustarkkuus:	Tarkka
Alkuperäisyys:	Täysin alkuperäinen	Rajauslähde:	Näkyvät rakenteet
Maastomerkintä:	Ei merkintää	Rajauslähteen selitys:	

KOHTEN JA YMPÄRISTÖN KUVAUS

Taustatiedot

Löydetty maastotyössä 5.10.2017. Ei aikaisempia tietoja sijainnista. Sirkku Laine kuvaa hiekkakiven oton työtapoja, muttei kivenottoaikkojen sijaintia (Laine 2000: 24-25).

Ympäristön kuvaus

Loiva taimikkoinen W-rinne kivijatan ja suon välissä.

Kuvaus

Erikokoisia kuoppia ja ojamaisia kaivantoja. Useissa pohjalla yksi tai useampia särmikkäitä hiekkakivilohkareita. Lohkareita, joista monet nostettu pystyasentoon, on sekä kuopissa että niiden välissä. Monissa lohkarissa on työstöjälkiä. Alueen alareuna melkein suohon asti. Rinteessä makaa maassa mm. (1) vinosti kyljellään puoliympyrän segmentin muotoinen laakea hiekkakivilohkare, jota on pyöristetty talttaamalla ja poraamalla. Segmentin kaaren pinnalla kiven reunassa on kaksi poran jättämää jälkeä, joiden läpimitta on 21 mm ja syvyys 45 mm. (2). Puolikas myllynkiveä, jonka halkaisija on 120 cm. Myllynkiveä ei ole vielä lohkaistu lopulliseen paksuuteensa ja sen maata vasten oleva alapuoli on pyörityvä. (3) Myllynkiven aihio: täyspyöreäksi taltattu laake, jonka reunasta, tasaisesta murtopinnasta päätellen, lohjennut pala pois. Vain talttauksen jälkiä. Paksuus 0.3 m, halkaisija 112 cm. Täysin kehittyneet jäkäläpinnat, osaksi poronjäkälän peitossa. (4) Myllynkiven aihio. Puoliympyrän segmentin muotoinen hiekkakivilaake, jota on työstetty talttaamalla. Halkaisija noin 120 cm. Osa ulkopinnasta lohkareen alkuperäistä pintaa. Päältä poronjäkälän peitossa. (5) Kolmiomainen pinnaltaan työstämätön lohkare, jonka särmässä kaksi poranjälkeä. Niiden läpimitat ovat 22 mm ja syvyydet 60 mm ja 70 mm. (6). Kolmiomainen pystyyn nostettu laake, jonka särmässä neljä poranreikää. Poranreikien läpimitta 22 mm, syvyys 50-75 mm. Laa'an vieressä maassa särmikäs lohkare, jonka särmässä kolme poranreikää. Niiden läpimitta 22 mm ja syvyydet 90, 90 ja 110 mm. (7) Kaksi lohkareta, jotka on porattu ja lyöty irti toisistaan. Poranreikien läpimitta 22 mm ja syvyydet 70 mm ja 90 mm. Kivijatassa ei jäkäläpeitteen perusteella näyttäisi olevan resentejä kaivelun jälkiä. Taimikon vuoksi näkyvyys on huono ja kokonaiskuvan muodostaminen vaatisi kartoituksen.

Kohteen rajaus**Tulkinta**

Hiekkakiven ottoalue.

Lisätiedot

TOIMENPITEET KOHTEELLE

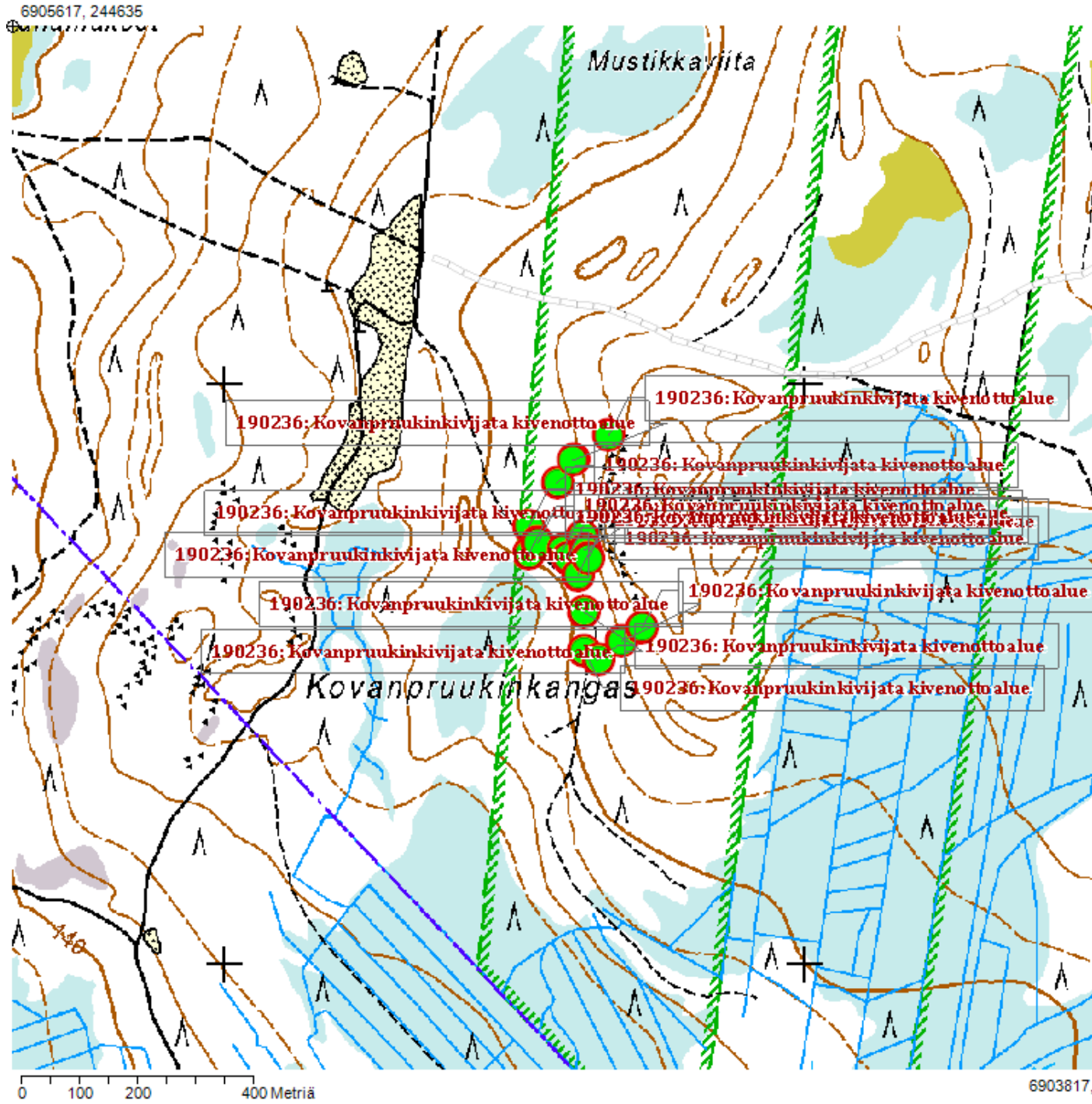
Toimenpide:	89711	Toteutusvuosi:	2017	Työkustannus, €:	
Työlaji:	210 Kulttuuriperintöinventointi			Tarvikekustannus, €:	
Tila:	4 Toteutettu			Muu kustannus, €:	
Toteuttaja:	Tapani Tuovinen				
Kuvaus:				Kustannukset yhteensä, €:	

Toimenpide:	89712	Toteutusvuosi:	2019	Työkustannus, €:	
Työlaji:	115 Puuston raivaus			Tarvikekustannus, €:	
Tila:	2 Ehdotettu			Muu kustannus, €:	
Toteuttaja:					
Kuvaus:	Soveltuu rajoitetusti opastuskohteeksi. Edellytyksenä taimikon raivaus. Maisemapuita voidaan jättää kasvamaan esim. siirtolohkareiden ympärille.			Kustannukset yhteensä, €:	

KARTTAOTE

Kohteen numero:	190236	Kohteen nimi:	Kovanpruukinkivijata kivenottoalue
Kunta:	Kauhajoki	Maankäyttökohde:	Lauhanvuoren kansallispuisto
P-koordinaatti:	6904717	Korkeus merenpinnasta, ylin (m):	
I-koordinaatti:	245624	Korkeus merenpinnasta, alin (m):	

190237

Majaluoma 1 tervahauta

PERUSTIEDOT

Kohteen numero:	190237	Mj-tunnus (Museovirasto):	
Kohteen tyypin tarkenne:	Työ- ja valmistuspaikat	Ajoitus:	Historiallinen
Tarkenne:	Tervahaudat	Ajoituksen tarkenne:	Historiallinen
P-koordinaatti:	6903675	Korkeus merenpinnasta, ylin (m):	
I-koordinaatti:	246028	Korkeus merenpinnasta, alin (m):	
Karttageometrian lähde:	GPS-mittaus, korjaamaton	Koordinaattiselitys:	

HALLINTATIEDOT

Omistaja:	Luontopalvelut	Vastuhenkilö:	
Haltija:	Etelä-Suomen Luontopalvelut	Olofila:	Voimassa
Ylläpitäjä:	Etelä-Suomen Luontopalvelut	Käyttö:	Luonnonsuojelu
Maankäyttökohde:	Lauhanvuoren kansallispuisto	Maankäyttöluokka:	Kansallispuisto
Kiinteistötunnus:	232-403-5-59	Kiinteistön nimi:	Lauha
Kunta:	Kauhajoki		

SUOJELUTIEDOT

Laji:	Kiinteä muinaisjäänös	Historiallinen tausta:	
Rauhoitusluokka:	Ei määritelty		
Lukumäärä:	1		
Löytötapa:	Arkistotutkimus		
Arvotus:	0 Ei määritelty		
Arvotuksen selitys:			
Suojelu:	8 Muu suojeluarvo		
Suojelun selitys:			

OMINAISUUSTIEDOT

Kunto:	Koskematon	Rajaustarkkuus:	Tarkka
Alkuperäisyys:	Täysin alkuperäinen	Rajauslähde:	Näkyvät rakenteet
Maastomerkintä:	Ei merkintää	Rajauslähteen selitys:	

KOHTEN JA YMPÄRISTÖN KUVAUS

Taustatiedot

Kohde näkyy 2 m LAZ-aineistossa.

Ympäristön kuvaus

Sekametsä.

Kuvaus

Suppilomainen pyöreä kuoppa, jonka ympärillä on massiivinen maavalli. Kuopan läpimitta maavallin harjalta mitattuna 14 m, Maavallin leveys ainakin 4 m. Kuopan syvyys runsaat 2 m. Halssi SE-suuntaan erottuu loivana ja kourumaisena. Maavallin päällä runsas nokkoskasvusto. Vallin päällä kasvaa leppää ja kaksi kuusta.

Kohteen rajaus**Tulkinta**

Tervahauta.

Lisätiedot

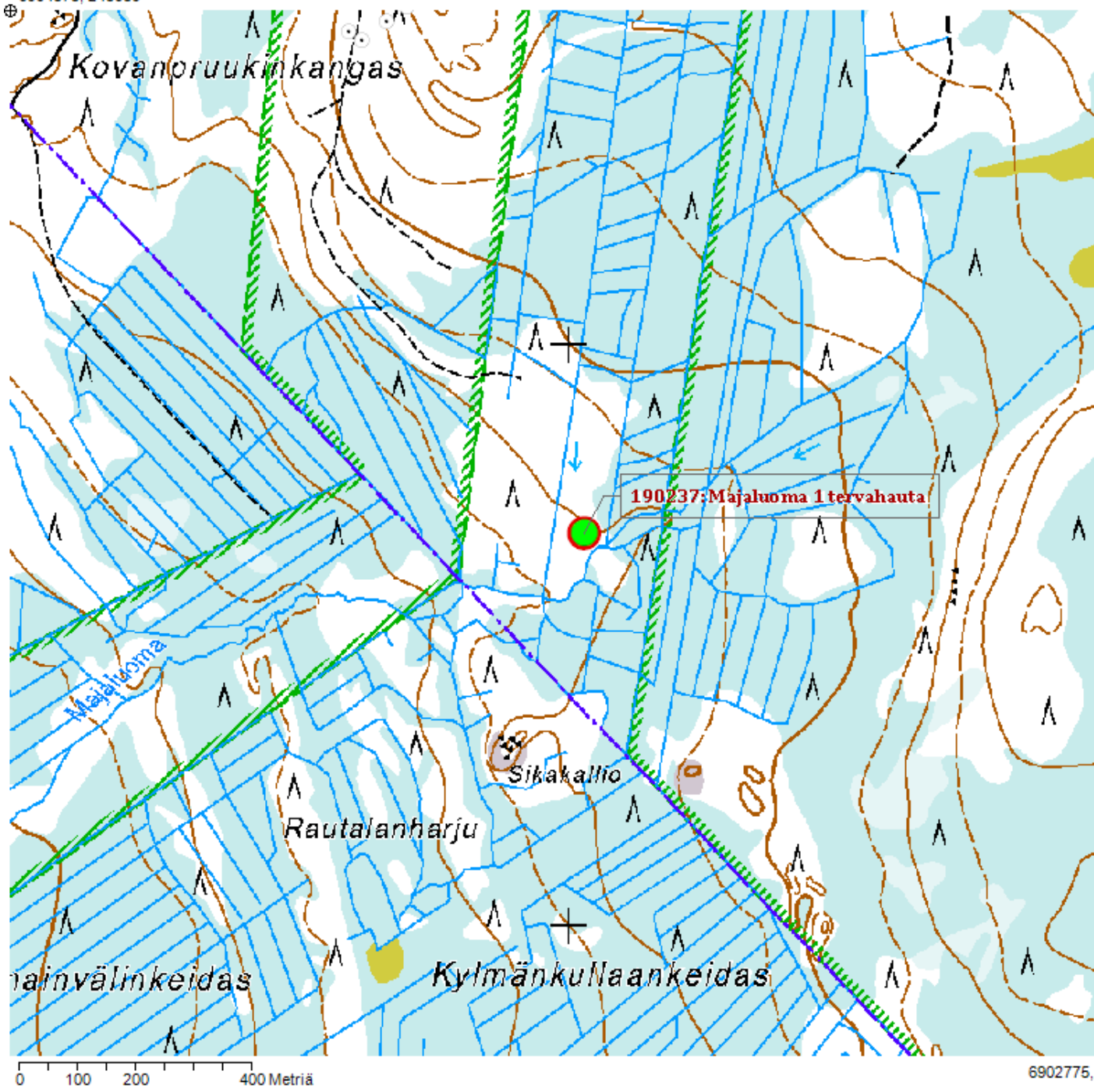
TOIMENPITEET KOHTEELLE

Toimenpide:	89713	Toteutusvuosi:	2017	Työkustannus, €:	
Työlaji:	210 Kulttuuriperintöinventointi			Tarvikekustannus, €:	
Tila:	4 Toteutettu			Muu kustannus, €:	
Toteuttaja:	Tapani Tuovinen				
Kuvaus:				Kustannukset yhteensä, €:	

KARTTAOTE

Kohteen numero:	190237	Kohteen nimi:	Majaluoma 1 tervahauta
Kunta:	Kauhajoki	Maankäyttökohde:	Lauhanvuoren kansallispuisto
P-koordinaatti:	6903675	Korkeus merenpinnasta, ylin (m):	
I-koordinaatti:	246028	Korkeus merenpinnasta, alin (m):	

6904575, 245039

190238

Majaluoma 2 tervahauta

PERUSTIEDOT

Kohteen numero:	190238	Mj-tunnus (Museovirasto):	
Kohteen tyypin tarkenne:	Työ- ja valmistuspaikat	Ajoitus:	Historiallinen
Tarkenne:	Tervahaudat	Ajoituksen tarkenne:	Historiallinen
P-koordinaatti:	6903663	Korkeus merenpinnasta, ylin (m):	
I-koordinaatti:	246018	Korkeus merenpinnasta, alin (m):	
Karttageometrian lähde:	GPS-mittaus, korjaamaton	Koordinaattiselitys:	

HALLINTATIEDOT

Omistaja:	Luontopalvelut	Vastuhenkilö:	
Haltija:	Etelä-Suomen Luontopalvelut	Olofila:	Voimassa
Ylläpitäjä:	Etelä-Suomen Luontopalvelut	Käyttö:	Luonnonsuojelu
Maankäyttökohde:	Lauhanvuoren kansallispuisto	Maankäyttöluokka:	Kansallispuisto
Kiinteistötunnus:	232-403-5-59	Kiinteistön nimi:	Lauha
Kunta:	Kauhajoki		

SUOJELUTIEDOT

Laji:	Kiinteä muinaisjäänös	Historiallinen tausta:	
Rauhoitusluokka:	Ei määritelty		
Lukumäärä:	1		
Löytötapa:	Kulttuuriperintöinventointi		
Arvotus:	0 Ei määritelty		
Arvotuksen selitys:			
Suojelu:	8 Muu suojeluarvo		
Suojelun selitys:			

OMINAISUUSTIEDOT

Kunto:	Koskematon	Rajaustarkkuus:	Tarkka
Alkuperäisyys:	Täysin alkuperäinen	Rajauslähde:	Näkyvät rakenteet
Maastomerkinä:	Ei merkintää	Rajauslähteen selitys:	

KOHTEN JA YMPÄRISTÖN KUVAUS

Taustatiedot

Löydetty viereisen kohteen 190237 dokumentoinnissa.

Ympäristön kuvaus

Sekametsää. - Sijaitsee aivan tervahaudan 190237 vieressä sen SW-puolella.

Kuvaus

Suppilomainen pyöreä kuoppa, jonka ympärillä on maavalli. Kuopan läpimitta maavallin harjalta mitattuna 7 m. Kuopan syvyys noin 1.5 m. Halssi SE-suuntaan erottuu kourumaisena 3 m pitkänä. Maavallin päällä nuoria mäntyjä, koivuja ja kuusia, mutta ei nokkoskasvustoa.

Kohteen rajaus**Tulkinta**

Tervahauta.

Lisätiedot

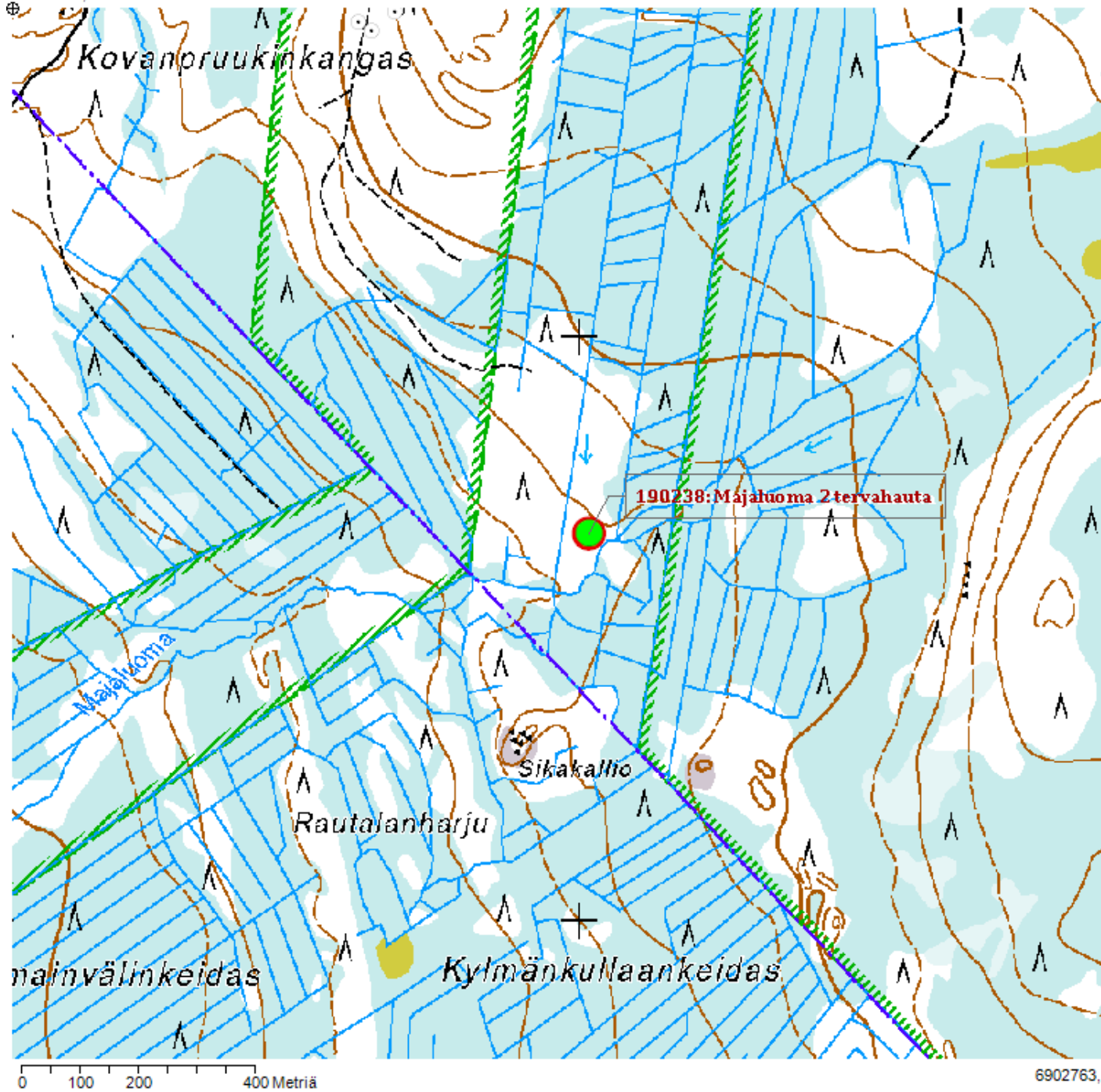
TOIMENPITEET KOHTEELLE

Toimenpide:	89714	Toteutusvuosi:	2017	Työkustannus, €:	
Työlaji:	210 Kulttuuriperintöinventointi			Tarvikekustannus, €:	
Tila:	4 Toteutettu			Muu kustannus, €:	
Toteuttaja:	Tapani Tuovinen				
Kuvaus:				Kustannukset yhteensä, €:	

KARTTAOTE

Kohteen numero:	190238	Kohteen nimi:	Majaluoma 2 tervahauta
Kunta:	Kauhajoki	Maankäyttökohde:	Lauhanvuoren kansallispuisto
P-koordinaatti:	6903663	Korkeus merenpinnasta, ylin (m):	
I-koordinaatti:	246018	Korkeus merenpinnasta, alin (m):	

6904563, 245029

6902763

190242

Rahkoluoma tervahauta

PERUSTIEDOT

Kohteen numero:	190242	Mj-tunnus (Museovirasto):	
Kohteen tyypin tarkenne:	Työ- ja valmistuspaikat	Ajoitus:	Historiallinen
Tarkenne:	Tervahaudat	Ajoituksen tarkenne:	Historiallinen
P-koordinaatti:	6908207	Korkeus merenpinnasta, ylin (m):	
I-koordinaatti:	246513	Korkeus merenpinnasta, alin (m):	
Karttageometrian lähde:	Digitointi kartalta	Koordinaattiselitys:	

HALLINTATIEDOT

Omistaja:	Luontopalvelut	Vastuhenkilö:	
Haltija:	Etelä-Suomen Luontopalvelut	Olofili:	Voimassa
Ylläpitäjä:	Etelä-Suomen Luontopalvelut	Käyttö:	Luonnonsuojelu
Maankäyttökohde:	Lauhanvuoren kansallispuisto	Maankäyttöluokka:	Kansallispuisto
Kiinteistötunnus:	232-403-5-14	Kiinteistön nimi:	Sepän-Lauha
Kunta:	Kauhajoki		

SUOJELUTIEDOT

Laji:	Kiinteä muinaisjäänös	Historiallinen tausta:	
Rauhoitusluokka:	Ei määritelty		
Lukumäärä:	1		
Löytötapa:	Arkistotutkimus		
Arvotus:	0 Ei määritelty		
Arvotuksen selitys:			
Suojelu:	8 Muu suojeluarvo		
Suojelun selitys:			

OMINAISUUSTIEDOT

Kunto:	Koskematon	Rajaustarkkuus:	Tarkka
Alkuperäisyys:	Täysin alkuperäinen	Rajauslähde:	
Maastomerkintä:	Ei merkintää	Rajauslähteen selitys:	

KOHTEN JA YMPÄRISTÖN KUVAUS

Taustatiedot

Erottuu 2 m LAZ-aineistossa.

Ympäristön kuvaus

Sekametsässä kahden puron liittymäkohdassa. Rakenteen W-puolelle kaivettu puroon johtava kouru, ehkä metsätyökoneen kulku-ura.

Kuvaus

Pyöreä suppilomainen maahan kaivettu kuoppa, jota ympäröi maavalli. Läpimitta arviolta 8 m (mittaaminen ei mahdollista huonon näkyvyyden takia). Syvyys noin 1.5 m. Epäselvä halssimainen kouru SW kohti puron rantaa. Puron puoleinen valli laskee kolmisen metriä puron rantaan, vastapuoli vain metrin verran avoimelle paikalle, mahdollisesti umpeen kasvavalle niitylle. Koko rakenne peittynyt tiheään kuusentaimikkoon.

Kohteen rajaus**Tulkinta**

Tervahauta.

Lisätiedot

TOIMENPITEET KOHTEELLE

Toimenpide:	89715	Toteutusvuosi:	2017	Työkustannus, €:	
Työlaji:	210 Kulttuuriperintöinventointi			Tarvikekustannus, €:	
Tila:	4 Toteutettu			Muu kustannus, €:	
Toteuttaja:	Tapani Tuovinen				
Kuvaus:				Kustannukset yhteensä, €:	

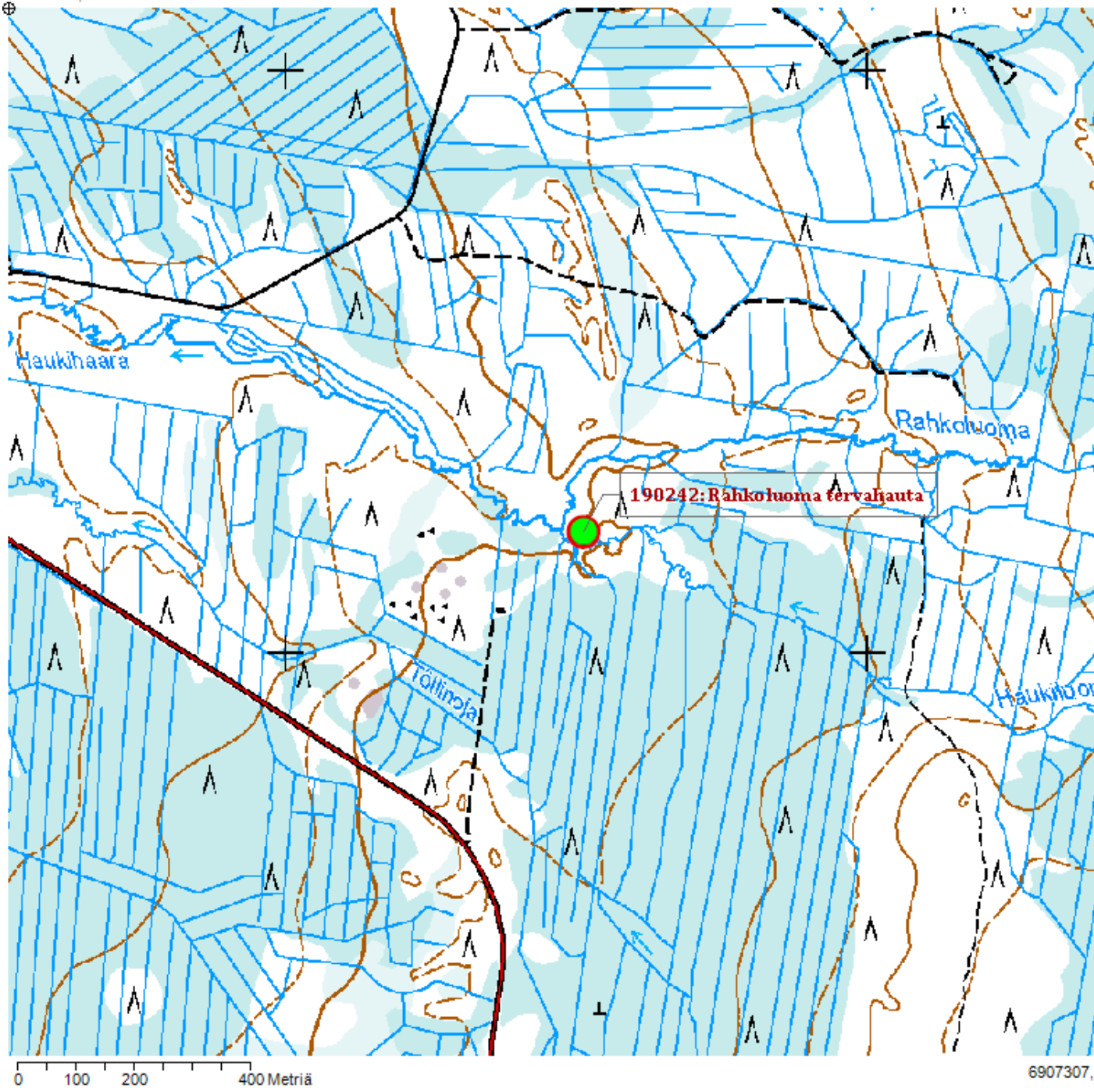
Toimenpide:	89971	Toteutusvuosi:	2020	Työkustannus, €:	
Työlaji:	115 Puuston raivaus			Tarvikekustannus, €:	
Tila:	2 Ehdotettu			Muu kustannus, €:	
Toteuttaja:					
Kuvaus:				Kustannukset yhteensä, €:	

KARTTAOTE

Kohteen numero:	190242	Kohteen nimi:	Rahkoluoma tervahauta
Kunta:	Kauhajoki	Maankäyttökohde:	Lauhanvuoren kansallispuisto
P-koordinaatti:	6908207	Korkeus merenpinnasta, ylin (m):	
I-koordinaatti:	246513	Korkeus merenpinnasta, alin (m):	

6909107, 245524

190243

Vanhanpruukinkivijata kivenottoalue

232010030

PERUSTIEDOT

Kohteen numero:	190243	Mj-tunnus (Museovirasto):	232010030
Kohteen tyypin tarkenne:	Raaka-aineen hankintapaikat	Ajoitus:	Historiallinen
Tarkenne:	Louhokset - kivilouhos	Ajoituksen tarkenne:	1800-luku
P-koordinaatti:	6906051	Korkeus merenpinnasta, ylin (m):	
I-koordinaatti:	246730	Korkeus merenpinnasta, alin (m):	
Karttageometrian lähde:	GPS-mittaus, korjaamaton	Koordinaattiselitys:	

HALLINTATIEDOT

Omistaja:	Luontopalvelut	Vastuhenkilö:	
Haltija:	Etelä-Suomen Luontopalvelut	Olofila:	Voimassa
Ylläpitäjä:	Etelä-Suomen Luontopalvelut	Käyttö:	Luonnonsuojelu
Maankäyttökohde:	Lauhanvuoren kansallispuisto	Maankäyttöluokka:	Kansallispuisto
Kiinteistötunnus:	232-891-1-3	Kiinteistön nimi:	Lauhavuoren kansallispuisto
Kunta:	Kauhajoki		

SUOJELUTIEDOT

Laji:	Kulttuuriperintökohde (ei muinaisjäännös)	Historiallinen tausta:	
Rauhoitusluokka:	Ei määritetty		
Lukumäärä:	1		
Löytötapa:	Arkistotutkimus		
Arvotus:	0 Ei määritetty		
Arvotuksen selitys:			
Suojelu:	8 Muu suojeluarvo		
Suojelun selitys:			

OMINAISUUSTIEDOT

Kunto:	Koskematon	Rajaustarkkuus:	Tarkka
Alkuperäisyys:	Täysin alkuperäinen	Rajauslähde:	Näkyvät rakenteet
Maastomerkintä:	Ei merkintää	Rajauslähteen selitys:	

KOHTEN JA YMPÄRISTÖN KUVAUS

Taustatiedot

Löydetty maastotyössä 6.10.2017. Ei aikaisempia tietoja sijainnista. Sirkku Laine kuvaa hiekkakiven oton työtapoja, muttei kivenottoaikkojen sijaintia (Laine 2000: 24-25).

Ympäristön kuvaus

N-rinne mäntyvaltaisessa sekametsässä.

Kuvaus

Kolme kuoppaa louhikkoisessa rinteessä kivijatan alapuolella. Kuopista kahdessa on kaksi hiekkakivilohkarettä. Kivijatassa on kuusi kuoppaa, jotka ovat todennäköisesti myös jäännöksiä myllynkiven kaivamisesta.

Kohteen rajaus**Tulkinta**

Hiekkakiven ottoalue.

Lisätiedot

TOIMENPITEET KOHTEELLE

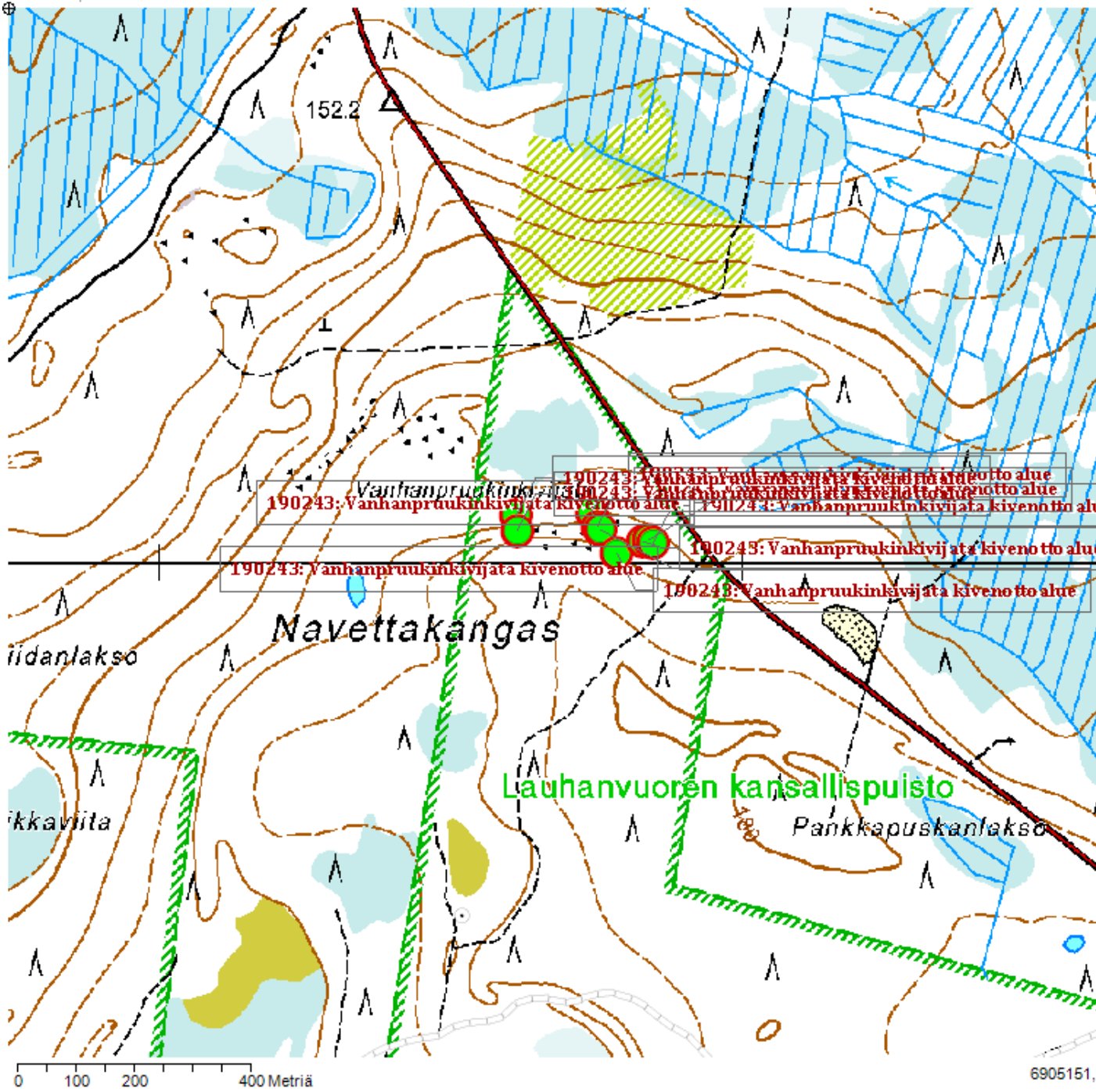
Toimenpide:	89716	Toteutusvuosi:	2017	Työkustannus, €:	
Työlaji:	210 Kulttuuriperintöinventointi			Tarvikekustannus, €:	
Tila:	4 Toteutettu			Muu kustannus, €:	
Toteuttaja:	Tapani Tuovinen				
Kuvaus:				Kustannukset yhteensä, €:	

Toimenpide:	89717	Toteutusvuosi:	1998	Työkustannus, €:	
Työlaji:	210 Kulttuuriperintöinventointi			Tarvikekustannus, €:	
Tila:	4 Toteutettu			Muu kustannus, €:	
Toteuttaja:	Pentti Risla				
Kuvaus:	Risla dokumentoi kivijätassa olevat kuopat (kohde 1).			Kustannukset yhteensä, €:	

KARTTAOTE

Kohteen numero:	190243	Kohteen nimi:	Vanhanpruukinkivijata kivenottoalue
Kunta:	Kauhajoki	Maankäyttökohde:	Lauhanvuoren kansallispuisto
P-koordinaatti:	6906051	Korkeus merenpinnasta, ylin (m):	
I-koordinaatti:	246730	Korkeus merenpinnasta, alin (m):	

6906951, 245741

190244

Lauhanvuori nauriskuoppa

PERUSTIEDOT

Kohteen numero:	190244	Mj-tunnus (Museovirasto):	
Kohteen tyypin tarkenne:	Maataloushistorialliset kohteet	Ajoitus:	Historiallinen
Tarkenne:	Nauriskuopat	Ajoituksen tarkenne:	Historiallinen
P-koordinaatti:	6901053	Korkeus merenpinnasta, ylin (m):	
I-koordinaatti:	248724	Korkeus merenpinnasta, alin (m):	
Karttageometrian lähde:	GPS-mittaus, korjaamaton	Koordinaattiselitys:	

HALLINTATIEDOT

Omistaja:	Luontopalvelut	Vastuhenkilö:	
Haltija:	Etelä-Suomen Luontopalvelut	Olofila:	Voimassa
Ylläpitäjä:	Etelä-Suomen Luontopalvelut	Käyttö:	Luonnonsuojelu
Maankäyttökohde:	Lauhanvuoren kansallispuisto	Maankäyttöluokka:	Kansallispuisto
Kiinteistötunnus:	232-891-1-3	Kiinteistön nimi:	Lauhavuoren kansallispuisto
Kunta:	Kauhajoki		

SUOJELUTIEDOT

Laji:	Kiinteä muinaisjäännös	Historiallinen tausta:	
Rauhoitusluokka:	Ei määritely		
Lukumäärä:	1		
Löytötapa:	Kulttuuriperintöinventointi		
Arvotus:	0 Ei määritely		
Arvotuksen selitys:			
Suojelu:	8 Muu suojeluarvo		
Suojelun selitys:			

OMINAISUUSTIEDOT

Kunto:	Koskematon	Rajaustarkkuus:	Tarkka
Alkuperäisyys:	Täysin alkuperäinen	Rajauslähde:	Näkyvät rakenteet
Maastomerkintä:	Ei merkintää	Rajauslähteen selitys:	

KOHTEEN JA YMPÄRISTÖN KUVAUS

Taustatiedot

Löydetty inventoinnissa 8.10.2017.

Ympäristön kuvaus

N-rinne, Perunamaan alapuolella rinteessä.

Kuvaus

Maahan kaivettu kuoppa, jonka pituus on 3 m (S-N), leveys 1 m ja syvyys 0.5 m.

Kohteen rajaus**Tulkinta**

Nauriskuoppa.

Lisätiedot

TOIMENPITEET KOHTEELLE

Toimenpide:	89718	Toteutusvuosi:	2017	Työkustannus, €:	
Työlaji:	210 Kulttuuriperintöinventointi			Tarvikekustannus, €:	
Tila:	4 Toteutettu			Muu kustannus, €:	
Toteuttaja:	Tapani Tuovinen				
Kuvaus:				Kustannukset yhteensä, €:	

KARTTAOTE

Kohteen numero:	190244	Kohteen nimi:	Lauhanvuori nauriskuoppa
Kunta:	Kauhajoki	Maankäyttökohde:	Lauhanvuoren kansallispuisto
P-koordinaatti:	6901053	Korkeus merenpinnasta, ylin (m):	
I-koordinaatti:	248724	Korkeus merenpinnasta, alin (m):	

